

Funded by
the European Union

CSO METER

Împuterniciți pentru Acțiune

MOLDOVA 2025

Raport de Țară

Chișinău

Finanțat de
Uniunea Europeană

European Center for
Not-for-Profit Law

Promo-LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Autor: Florin Gîscă, Asociația Promo-LEX

Perioada de raportare: Decembrie 2024 – Noiembrie 2025

La elaborarea raportului au contribuit Cristina Durnea-Frumosu, Ilie Chirtoacă.

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală constituită în anul 2002, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și apărarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Asociația Promo-LEX își desfășoară activitatea prin intermediul a două programe:

1. Programul Drepturile Omului, care are ca scop promovarea și implementarea standardelor internaționale de drepturi ale omului în Republica Moldova.
2. Programul Monitorizare Procese Democratice, care are scopul de a contribui la îmbunătățirea calității și sporirea încrederii cetățenilor în procesele democratice din Republica Moldova.

Centrul European pentru Dreptul Non Profit (ECNL) este un centru important de resurse și cercetare în domeniul politicilor și legilor care afectează societatea civilă. ECNL generează cunoștințe, abilitază partenerii și contribuie la stabilirea standardelor, care creează, protejează și extinde libertățile civile.

Autorii exprimă mulțumiri sincere tuturor celor care au contribuit la realizarea acestui raport, inclusiv Consiliului consultativ, membrilor Hub-ului OSC, intervievaților, participanților la interviurile de tip focus grup și altor experți care au oferit informații și opinii valoroase pentru conținutul reflectat.

Proiectul „CSO Meter: Împuterniciți pentru acțiune”, este implementat de Centrul European pentru Dreptul Non Profit (ECNL) și partenerii săi: Centrul de Asistență Anticorupție al Transparency International în Armenia; MG Consulting LLC în Azerbaidjan; Institutul Societății Civile din Georgia; Asociația Promo-LEX în Moldova; ISAR Ednannia în Ucraina.

Această publicație a fost realizată cu suportul financiar al Uniunii Europene. Conținutul acesteia este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene.

Copyright © 2026 ECNL Stichting și Asociația Promo-LEX. Toate drepturile rezervate.

CUPRINS

ACRONIME ȘI ABREVIERI	4
I. REZUMAT	6
II. MOLDOVA ÎN CIFRE	12
III. CONSTATĂRI	13
3.1 LIBERTATEA DE ASOCIERE	13
3.2 TRATAMENT EGAL	20
3.3 ACCES LA FINANȚARE	24
3.4 LIBERTATEA DE ÎNTRUNIRE PAȘNICĂ	31
3.5 DREPTUL DE A PARTICIPA LA LUAREA DECIZIILOR	40
3.6 LIBERTATEA DE EXPRIMARE	50
3.7 DREPTUL LA VIAȚĂ PRIVATĂ	57
3.8 OBLIGAȚIA STATULUI DE A PROTEJA	62
3.9 SUPORTUL ACORDAT DE STAT	69
3.10 COOPERAREA STAT-OSC	77
3.11 DREPTURI DIGITALE	82
IV. PRIORITĂȚI CHEIE	91
V. METODOLOGIE	93
VI. REFERINȚE	96

ACRONIME ȘI ABREVIERI

ADI	Asociație de Dezvoltare Intercomunitară
AGE	Agencia de Guvernare Electronica
AML/CTF	Prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului
ANRCETI	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
APC	Administrația Publică Centrală
APL	Administrația Publică Locală
ASP	Agencia Servicii Publice
BNS	Biroul Național de Statistică
CLT	Consiliu Local de Transparență
CNPDCP	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal
CRJM	Centrul de Resurse Juridice din Moldova
CUPS	Centrele unificate de prestare a serviciilor publice
ECNL	European Center for Not-for-Profit Law
EUR	Euro
GAL	Grup de Acțiune Locală
GDPR	General Data Protection Regulation (Regulation U) 2016/679)
GIZ	Agencia de Cooperare Internațională a Germaniei
GAFI	Grupul de Acțiune Financiară Internațională
IA	Inteligență artificială
ICNL	International Center for Not-for-Profit Law
IoT	Internet of things (<i>internetul lucrurilor</i>)
LGBTQIA+	Colectivitatea lesbiană, gay, bisexuală, transsexuală, transgen, queer, persoanele intersex, persoanele asexuale, aliați, etc.
MC	Ministerul Culturii
MDL	Leu moldovenesc
MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MJ	Ministerul Justiției
ODIHR	Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului
OGP	Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă
ONG	Organizație non-profit / organizație neguvernamentală
OSC	Organizație a societății civile
OSCE	Organizația pentru Cooperare și Securitate în Europa
PDOSC	Programul de Dezvoltare a Organizațiilor Societății Civile
PE	Parteneriatul Estic
PIB	Produs Intern Brut
SCIA	Sub-Consiliul Național pentru Inteligență Artificială și Guvernanța Datelor
SIS	Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova
SPCSB	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor
STDM	Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova 2023-2030
STISC	Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică
TRM	Tele-Radio Moldova
TVA	Taxa pe valoare adăugată
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar american
VNB	Venitul Național Brut

I. REZUMAT

Contextul în țară și tendințele importante relevante pentru mediul societății civile

În 2025, Republica Moldova și-a continuat parcursul de consolidare a integrării europene. În septembrie 2025 Republica Moldova a încheiat rapid și cu succes procesul de screening bilateral cu Comisia Europeană, demarat în iulie 2024.¹ Odată ce statele membre sunt de acord, pot fi deschise capitolele de negociere pe clustere tematice largi.

Agenda politică a fost dominată de alegerile parlamentare desfășurate pe 28 septembrie 2025, care au fost evaluate drept cruciale pentru parcursul de mai departe al țării. Opțiunile politice au fost puternic polarizate între cursul pro-european și cel anti-european, reflectând un echilibru fragil înainte de scrutinul electoral. Vectorul anti-european a fost perceput ca având drept obiectiv blocarea procesului de aderare la UE, readucerea Republicii Moldova în sfera de influență a Rusiei și transformarea acesteia într-o platformă, pentru atacuri hibride în UE și operațiuni în Ucraina. În rezultatul scrutinului, partidul de guvernare pro-european, Partidul Acțiune și Solidaritate, a obținut 55 de mandate din totalul de 101, asigurându-și astfel o majoritate simplă în Parlament, care a investit în octombrie cabinetul de miniștri condus de premierul Alexandru Munteanu.

Procesul electoral a fost afectat de o campanie fără precedent de dezinformare și manipulare orchestrată și finanțată masiv de Federația Rusă prin intermediari, demascate și descrise prin numeroase investigații jurnalistice sub acoperire² și operațiuni ale autorităților de ordine și securitate publică³. Metodele scoase la iveală includ finanțări ilegale de sute de milioane de dolari, rețele media de propagandă și dezinformare, exploatarea organizațiilor necomerciale-paravan, o „armată digitală”

---

¹ Delegation of the European Union to the Republic of Moldova, Moldova successfully completes its screening process, https://www.eeas.europa.eu/delegations/moldova/moldova-successfully-completes-its-screening-process_en

² Ziarul de gardă, Armata digitală a Kremlinului. Investigație sub acoperire. „Se plătește, hai să vă spun, se plătește direct de la Moscova”, 04.09.2025, <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-armata-digitala-a-kremlinului-investigatie-sub-acoperire-se-plateste-hai-sa-va-spun-se-plateste-direct-de-la-moscova/>

NordNews, Cinci luni sub acoperire : Bani, propagandă și manipulare electorală, 2025

https://youtube.com/watch?v=IO_fQcSkPw&si=MB_8MMbnL5IGSTLp

BBC World Service Rugged: Undercover in a fake news network - BBC World Service Documentaries,

<https://www.youtube.com/watch?v=pf8arQ03-lc>

³ Poliția Republicii Moldova, 46 de percheziții în dosarul privind coruperea electorală, finanțarea ilegală a partidelor politice și spălarea banilor.

<https://politia.md/ro/politia-actiune/46-de-perchezitii-dosarul-privind-coruperea-electoral-a-finantarea-ilegala>

CNA și procurorii efectuează percheziții în Chișinău într-un dosar de finanțare ilegală a unor formațiuni politice. Au fost ridicate peste 20 de milioane de lei, <https://cna.md/ro/comunicate-de-presa/cna-si-procurorii-efectueaza-perchezitii-chisinau-intr-un-dosar-de-finantare>

Poliția Republicii Moldova, Tabere militare din Serbia, organizate de serviciile secrete ruse (inclusiv ГРУ), pentru a crea destabilizări și dezordini în masă în Republica Moldova. 74 de persoane reținute, 22.09.2025,

<https://politia.md/ro/politia-actiune/tabere-militare-din-serbia-organizate-de-serviciile-secrete-ruse-inclusiv-gru>

care executa campanii de denigrare și manipulare pe rețele sociale, corupere a alegătorilor, susținerea ascunsă a unor actorilor politici, pregătirea de dezordini în masă. Mediul online a constituit principalul canal de răspândire a dezinformării pe tot parcursul anului.

Lupta anticorupție a avut două episoade rezonante, în august, Bașcana Găgăuziei Evghenia Guțul a fost condamnată la 7 ani de închisoare pentru acceptarea finanțării partidului politic din partea unui grup criminal organizat,⁴ iar în septembrie a fost arestat și adus în țară fugarul Vladimir Plahotniuc, învinuit în patru dosare penale.⁵

Agresiunea hibridă rusă asupra securității Republicii Moldova s-a resimțit pe tot parcursul anului. În februarie, Gazprom a oprit livrările de gaze naturale către Regiunea Transnistreană, provocând o criză locală și o criză energetică la nivel național, depășită ca urmare a măsurilor luate în cadrul stării de urgență⁶. Mai multe incidente cu drone de proveniență rusească au reprezentat un pericol direct pentru populație. În 2025, Republica Moldova a găzduit peste 135 de mii de refugiați ucraineni.

Aflat între presiunea amenințărilor hibride și imperativul procesului de integrare europeană, Parlamentul a adoptat mai multe acte normative menite să combată corupția electorală și să armonizeze legislația națională cu acquis-ul european. Multe dintre acestea însă au fost promovate fără consultări publice sau prin ignorarea opiniilor societății civile, ceea ce a generat prevederi cu impact potențial negativ asupra mediului OSC.

Evoluții-cheie și priorități în mediul societății civile

Situația generală a mediului de activitate al OSC-urilor în Republica Moldova a înregistrat mai multe schimbări în 2025. S-au produs atât evoluții pozitive cât și negative, care au condus la modificări de scoruri în șase din cele unsprezece domenii monitorizate, fără a influența scorul general. Scorul general privind mediul OSC din Moldova a rămas 4,8 - același ca în 2024. Scorurile medii pentru legislație (5,1) și practică (4,4) au rămas neschimbate.

Mediul OSC a trecut printr-o criză la începutul anului după retragerea fondurilor SUA, care a fost depășită cu suportul donatorilor europeni care au compensat o parte din golul financiar. Un alt punct de referință a fost proiectului de lege privind „agenții străini” promovat de opoziția parlamentară, dar care nu a fost susținut de majoritatea pro-europeană. După alegerile parlamentare, Republica Moldova păstrează vectorul de integrare europeană, care presupune continuarea reformelor cu beneficii scontate și

---

⁴ Procuratura Anticorupție, Evghenia Guțul și o secretară a PP "Șor" condamnate la 7 și 6 ani de închisoare și obligate să achite peste 56,4 milioane de lei, <https://procuratura.md/anticoruptie/comunicate/comunicate-de-presa/evghenia-gutul-si-o-secretara-pp-sor-condamnate-la-7-si-6-ani-de>

⁵ BBC, Greece extradites oligarch to Moldova in \$1bn fraud case, <https://www.bbc.com/news/articles/clyldynzg480>

⁶ Hotărârea Parlamentului 286/2024 privind declararea stării de urgență, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146220&lang=ro

pentru mediul OSC. Barometrul Opiniei Publice din toamnă arată că încrederea publică în OSC-uri a crescut de la 19% în 2024 la 28% în 2025⁷.

În trei domenii au fost înregistrate îmbunătățiri nete de scor. În domeniul 7. *Dreptul la viață privată* scorul general a crescut (de la 4,3 la 4,4), datorită creșterii de scor privind legislația (de la 5,2 la 5,3) după ce Parlamentul a adoptat un set de amendamente, care incriminează violența digitală. În domeniul 10. *Cooperarea stat-OSC*, scorul general a crescut (de la 4,3 la 4,4), datorită creșterii scorului privind legislația (de la 4,6 la 4,7) după ce Guvernul a aprobat trei foi de parcurs cu acțiuni menite să îmbunătățească mediul de activitate al OSC. În domeniul 5. *Dreptul de a participa în luarea deciziilor* s-a îmbunătățit scorul la nivel de practică (de la 4,5 la 4,6) după ce Parlamentul și Guvernul au lansat câteva portaluri web, care facilitează participarea, accesul la informații și petiționare, iar Cancelaria de stat a condus un proces participativ de elaborare a unei noi legi privind participarea.

În domeniul 8. *Obligația statului de a proteja* s-a înregistrat o dinamică opusă la nivelul scorurilor din legislație și din practică. Ca urmare, scorul general în domeniu a rămas neschimbat. Scorul privind legislația a scăzut (de la 5,0 la 4,9) ca urmare a unor modificări legislative care prezintă riscuri pentru OSC-uri, cum ar fi extinderea ambiguă a definiției activității extremiste, posibilitatea suspendării OSC-urilor, restricționarea accesului la informații prevăzute de Legea situațiilor de criză și obligația OSC-urilor de a furniza informații inclusă în Legea securității naționale. Scorul privind practica a crescut (de la 4,2 la 4,3) ca urmare a eforturilor intense ale instituțiilor publice de a contracara atacurile hibride și de a proteja democrația.

În două domenii s-au produs descreșteri de scor general. În domeniul 2. *Tratament egal*, scorul general a scăzut (de la 4,7 la 4,6), ca urmare a descreșterii de scor privind practica (de la 4,5 la 4,4). Comisia pentru Situații Excepționale aplicat un tratament inegal în privința OSC-urilor la acordarea compensațiilor pentru consumul de energie, fondurile fiind direcționate doar pentru întreprinderi comerciale și a neglijat OSC-urile, inclusiv întreprinderile sociale înființate de acestea.

În domeniul 4. *Libertatea de întrunire pașnică*, scorul general a scăzut (de la 5,3 la 5,2), pe fondul diminuării scorurilor atât la legislație, cât și la practică. Scorul privind legislația a scăzut (de la 5,5 la 5,4), ca urmare a deciziei Consiliului municipal Chișinău de a interzice întrunirile, care promovează diversitatea sexuală și de gen, precum și a amendamentelor legislative ce introduc sancțiuni vagi și interpretabile. Scorul privind practica a scăzut (de la 5,0 la 4,9), din cauza unei serii de sancțiuni nejustificate aplicate de poliție și a conduitei deficitare a forțelor de ordine la marșul Pride.

---

⁷ Institutul de Politici Publice, Barometrul Opiniei Publice, septembrie 2025, <https://ipp.md/wp-content/uploads/2025/09/Anexe-BOP-2025.pdf>

Primele trei domenii în ordinea punctajului rămân aceleași ca în 2024: *Libertatea de asociere* (5,5), și *Acces la finanțare* (5,3) și *Libertatea de întrunire pașnică* (5,2). Domeniile cu cele mai mici scoruri generale sunt *Dreptul la viață privată* (4,4), *Suportul acordat de stat* (4,4), *Cooperarea Stat - OSC* (4,4) și *Drepturile digitale* (4,3).

Din totalul celor 61 de recomandări din raportul CSO Meter 2024 au fost realizate trei recomandări (nici una din prioritățile cheie). Acestea se referă la lansarea de către Guvern a procesului de elaborare a unei legi privind protecția apărătorilor drepturilor omului (I), aprobarea de către Guvern și votarea în primă lectură de Parlament a noii legi privind voluntariatul (II) și îmbunătățirea sistemului de publicare a informațiilor pe pagina web a Parlamentului prin lansarea unui portal web nou (III). Alte 20 de recomandări care au fost realizate parțial sau sunt în proces de realizare se regăsesc în lista evoluțiilor-cheie în continuare jos.

Evoluții-cheie

Pe lângă schimbările menționate supra, au mai fost înregistrate următoarele evoluții:

În domeniul *Libertate de asociere*

- Parlamentul a modificat Legea privind GAL-urile, aliniind-o la Regulamentul (UE) 2021/1060, pentru a integra Programul LEADER în mecanismele europene.
- Încă nu a pus în aplicare Registrul de Stat al Unităților de Drept, dezvoltat în 2024, dar crește numărul OSC-urilor care înregistrează sau modifică online documentele la ASP.
- MJ a obținut în instanța de judecată lichidarea a cel puțin 17 OSC-uri care nu au operat modificări la actele statutare conform Legii organizațiilor necomerciale.

În domeniul *Acces la finanțare*

- Veniturile totale ale OSC-urilor au scăzut ușor de la 7,57 miliarde MDL în 2023, la 7,55 miliarde MDL în 2024, în pofida creșterii cu 15% a OSC-urilor raportoare.

În domeniul *Libertatea de întrunire pașnică*

- Parlamentul a votat în primă lectură proiectul de lege 294/2025 cu privire la desfășurarea evenimentelor publice, care conține incoerențe susceptibile să creeze confuzii și abuzuri privind legislația aplicabilă în privința întrunirilor.

În domeniul *Dreptul de a participa la luarea deciziilor*

- Parlamentul a adoptat o nouă lege care stabilește reguli minime uniforme privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public. A crescut indicele de acces la informația de interes public.

În domeniul Libertatea de exprimare

- Legislația a fost completată cu reglementări privind serviciile de platformă de partajare a materialelor video și cu garanții suplimentare pentru protecția furnizorilor de servicii media și a personalului editorial împotriva reținerii, sancționării, interceptării, perchezițiilor sau sechestrului.
- Mass-media necomercială și comercială a beneficiat de subvenții din Fondul pentru subvenționarea mass-media, care au fost criticate pentru distribuire către instituții afiliate politic sau care nu respectă Codul deontologic.

În domeniul Dreptul la viață privată

- Ministerul Justiției a consultat public proiectul de lege privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor, pentru transpunerea Directivei UE 2016/680 (date cu caracter personal).

În domeniul Obligația statului de a proteja

- Serviciul de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor din Moldova a prezentat Raportul de evaluare a riscurilor în sectorul necomercial care a constatat că riscul de abuz al OSC pentru finanțarea terorismului rămâne scăzut.

În domeniul Suportul acordat de stat

- A fost modificat Regulamentul cu privire la mecanismul desemnării procentuale pentru creșterea transparenței și eficienței mecanismului, inclusiv prin extinderea termenului de depunere a dosarelor de la una la patru luni.

În domeniul Cooperare stat-OSC

- Cancelaria de Stat a prezentat primul raport privind implementarea Programului de Dezvoltare a Organizațiilor Societății Civile 2024-2027, indicând un nivel de realizare de 75%.

În domeniul Drepturi digitale

- Parlamentul a adoptat o nouă lege a comunicațiilor electronice, care va intra în vigoare la 01.01.2026. Legea transpune mai multe directive UE și reconfirmă dreptul de acces la internet și dreptul la neutralitatea internetului.

Priorități cheie

1. Ministerul Finanțelor să crească procentul deducerilor fiscale pentru donații filantropice și sponsorizări la un nivel care să ofere beneficii reale pentru activitatea filantropică și să asigure majorarea cuantumului desemnării procentuale de la 2 la 3%;
2. Guvernul și Parlamentul să asigure ca Legea participării publice să fie elaborată și definitivată cu participarea largă a societății civile.
3. Ajustarea cadrului legal al achizițiilor publice prin instituirea unui mecanism distinct de contractare socială, care să permită autorităților contractante să achiziționeze servicii sociale de la OSC-uri și alți furnizori privați acreditați, pe baza unor proceduri clare, documente-model standard și instruirii practice a acestor autorități în aplicarea mecanismului.
4. APL și forțele de ordine să se abțină de acțiuni care contravin legislației și să adopte proceduri operaționale nonviolente și non invazive în ceea ce privește întrunirile pașnice, bazate pe respectarea drepturilor omului, inclusiv pentru întrunirile critice și antiguvernamentale;
5. Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și Banca Națională a Moldovei să implementeze măsuri de combatere a finanțării terorismului care afectează OSC-urile (inclusiv politicile bancare) doar pentru organizațiile non-profit GAFI, în conformitate cu Recomandarea 8 a GAFI, care rezultă din Evaluarea riscurilor organizațiilor non-profit.
6. Guvernul să asigure alocarea de surse financiare pentru implementarea Programului de Dezvoltare a Organizațiilor Societății Civile 2024-2027.
7. APL-urile să crească transparența în procesul decizional prin dezvoltarea unor module pe paginile lor web similare cu cele utilizate de Guvern (www.particip.gov.md) și să înființeze Consilii de Participare la Nivel de Raion pe baza modelelor funcționale existente.

II. MOLDOVA ÎN CIFRE

Date de bază

Populația: 2,3813 milioane⁸ | PIB pe cap de locuitor: USD 7,617.5⁹ | Numărul de OSC-uri: 13.466 (din 16.604 organizații necomerciale)¹⁰ | Număr de OSC-uri la 10 000 locuitori: 57 | Taxa de înregistrare a OSC: gratuit (pentru majoritatea formelor, cu excepția GAL-urilor, ADI și Asociațiile utilizatorilor de apă – 60 EUR) | Libertatea în lume: 60/100 (parțial liberă)¹¹ | Indicele libertății presei : 73,36 (35 din 180 de țări)¹² | Încrederea publică în OSC-uri: 28,3%¹³

Scor general: 4,8
Legislație: 5,1
Practică: 4,4

Scorurile variază de la 1 la 7, unde 1 înseamnă cel mai mic scor posibil (un mediu extrem de nefavorabil (autoritar)), iar 7 înseamnă cel mai mare scor posibil (mediu extrem de favorabil (ideal democratic tipic) pentru OSC).

Domenii	Scor general	Legislație	Practică
Libertatea de asociere	5,5	5,6	5,3
Tratament egal	4,6 ↓	4,8	4,4 ↓
Acces la finanțare	5,3	5,7	4,8
Libertatea de întrunire pașnică	5,2 ↓	5,4 ↓	4,9 ↓
Dreptul de a participa la luarea deciziilor	5,0	5,4	4,6 ↑
Libertatea de exprimare	5,0	5,4	4,6
Dreptul la viață privată	4,4 ↑	5,3 ↑	3,4
Obligația statului de a proteja	4,6	4,9 ↓	4,3 ↑
Suportul acordat de stat	4,4	4,7	4,0
Cooperarea stat-OSC	4,4 ↑	4,7 ↑	4,0
Drepturile digitale	4,3	4,5	4,1

⁸ Biroul Național de Statistică, „Populația și procesele demografice”, https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/25

⁹ Banca Mondială, „Moldova”, <https://data.worldbank.org/country/moldova>

¹⁰ ASP, *Registrul de Stat al Organizațiilor Necomerciale*, <https://asp.gov.md/ro/informatii-utile/date-statistice>. În acest raport termenul OSC include: asociații obștești (11446), fundații (514), instituții private (252), asociații patronale (160), publicații periodice (98), uniuni de persoane juridice (102), syndicate (618), alte organizații necomerciale (276). Alte forme legale de organizații necomerciale care nu sunt considerate OSC-uri în acest raport includ cultele religioase (1922), instituțiile publice (1154), partidele politice (62), accesat la 01.11.2025.

¹¹ Freedom House, *Libertatea în lume*, <https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores>

¹² Reporteri Fără Frontiere, *Indicele libertății presei*, <https://rsf.org/en/ranking>

¹³ Institutul de Politici Publice, *Barometrul Opiniei Publice*, septembrie, 2025, <https://ipp.md/wp-content/uploads/2025/09/Anexe-BOP-2025.pdf>

III. CONSTATĂRI

3.1 Libertatea de asociere

Scor general pentru domeniu: **5,5/7**

Legislație: **5,6/7**

Practică: **5,3/7**

Libertatea de asociere este protejată constituțional într-o formă limitată, garantând doar dreptul de a crea și adera la sindicate, în timp ce drepturile mai largi de asociere sunt reglementate prin Legea privind organizațiile necomerciale (Legea ONC) din 2020. Orice persoană fizică sau juridică poate înființa sau adera la o OSC, cu excepția autorităților publice și a întreprinderilor de stat sau municipale. OSC-urile sunt libere să-și stabilească structura de conducere, scopurile și regulile de aderare, iar persoanele fizice se pot asocia atât online, cât și offline, fără înregistrare, deși grupurile neînregistrate nu pot beneficia de facilitățile rezervate persoanelor juridice.

Legea ONC recunoaște trei forme principale de OSC: asociații obștești, fundații și instituții private, toate având dreptul de a activa pe întreg teritoriul național. Alte forme specifice includ Grupurile de Acțiune Locală (GAL), sindicatele, patronatele și Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI). Modificările aduse Legii GAL-urilor au aliniat legislația națională la Regulamentul (UE) 2021/1060, consolidând cadrul pentru dezvoltarea locală condusă de comunități prin introducerea unor noi definiții, cerințe de guvernare și a Sistemului Informatic Moldova LEADER (MLIS) pentru monitorizare și transparență.

Procedurile de înregistrare rămân relativ simple și gratuite (cu excepția unei taxe de aproximativ 60 EUR pentru GAL-uri, ADI și asociațiile utilizatorilor de apă) și trebuie finalizate în termen de 15 zile. Totuși, interpretarea neuniformă a prevederilor legale de către registratori și aplicarea formalistă a unor prevederi statutare după modele prestabilite continuă să creeze dificultăți izolate. Dosarele de înregistrare trebuie să includă o declarație privind beneficiarul efectiv, conform cerințelor de prevenire a spălării banilor și finanțării terorismului, o obligație criticată ca fiind disproporționată pentru OSC-uri. În 2025, ASP a respins 15 cereri de înregistrare (sub 1%), din cauza documentației incomplete.

Deși înregistrarea este gratuită, serviciile administrative precum verificarea sau aprobarea denumirii și eliberarea extraselor din registru implică costuri indirecte. OSC-urile sunt obligate să procure aceste extrase și pentru audituri sau operațiuni bancare. Înregistrarea electronică prin semnătură digitală calificată este posibilă, fiind

utilizată de 723 de OSC-uri din 2022, din care aproape jumătate în 2025. Un nou Registru de Stat al Unităților Juridice, elaborat în 2024, urmărește integrarea tuturor entităților legale într-un sistem digital unic, însă implementarea sa este în așteptare.

Majoritatea obligațiilor de raportare ale OSC pot fi îndeplinite online: publicarea raportului anual narativ, prezentarea rapoartelor financiare și fiscale periodice, a raportului privind utilizarea fondurilor primite prin mecanismul procentual și a raportului organizației-gazdă de voluntari.

Sanctiunile, inclusiv lichidarea, sunt permise prin lege, dar trebuie să respecte principiul proporționalității. OSC-urile pot fi lichidate forțat prin decizie judecătorească dacă nu prezintă raportul de activitate la solicitarea autorităților, măsură considerată disproporționată de OSC-uri, sau dacă nu-și actualizează documentele constitutive conform Legii ONC din 2020. Până în 2025, aproximativ 19% dintre OSC-uri nu își actualizaseră statutele conform noii legi, iar Ministerul Justiției a obținut în instanță lichidarea a cel puțin 17 organizații. Nu există dovezi privind o utilizare sistematică a sancțiunilor împotriva OSC-urilor.

Scorul general în domeniul *Libertatea de asociere*, precum și scorurile pentru legislație și practică au rămas neschimbate. Per ansamblu, cadrul legal pentru OSC-uri rămâne stabil și în mare parte favorabil, deși persistă unele dificultăți administrative. Principalele recomandări vizează operaționalizarea noului registru de stat și a facilităților de înregistrare online, eliminarea taxelor de facto, asigurarea unei aplicări uniforme a procedurilor și reducerea duratei de înregistrare.

Standardul I. Oricine poate înființa, adera sau participa la activitățile OSC

Libertatea de asociere este protejată limitat în Constituție¹⁴, prevăzută doar ca dreptul de a întemeia și a se afilia la sindicate. Libertatea de asociere este reglementată de Legea cu privire la organizațiile necomerciale¹⁵. Orice persoană juridică sau fizică poate înființa o OSC și poate deveni membru al uneia sau mai multor organizații, cu excepția autorităților și instituțiilor publice, întreprinderilor de stat și municipale, care nu pot constitui organizații necomerciale și nu pot deveni membri ai asociațiilor obștești, cu excepția instituțiilor de învățământ (inclusiv publice) care pot constitui fundații și instituții private. OSC-urile sunt în drept să accepte sau nu noi membri, în condițiile prevăzute de statutul lor. Orice persoană interesată are posibilitatea să se angajeze în acțiuni de voluntariat sau să sprijine activitatea OSC-urilor.

Există trei forme legale de OSC prevăzute de lege: (i) asociație obștească; (ii) fundație; și (iii) instituție privată, toate având capacitatea de a opera fără limite teritoriale. Alte forme mai rare de asociere sunt reglementate prin legi speciale privind Grupurile de

¹⁴ Constituția Republicii Moldova, 1/1994, Art. 42 (Dreptul de a întemeia și de a se afilia la sindicate), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro

¹⁵ Legea 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122391&lang=ro

Acțiune Locală (GAL)¹⁶, sindicatele¹⁷, patronatele¹⁸, Asociațiile de coproprietari în condominiu¹⁹, Asociațiile de economii și împrumut²⁰, Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI)²¹ (numai patru astfel de organizații înregistrate până în prezent). În mai, Parlamentul a modificat²² Legea privind GAL-urile pentru a o alinia la prevederile Regulamentului (UE) 2021/1060²³ referitoare la activitatea GAL-urilor. Amendamentele asigură preluarea prevederilor privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC/LEADER) și creează cadrul necesar pentru integrarea Programului LEADER național în viitoarele mecanisme europene de finanțare. Totodată, acestea definesc conținutul obligatoriu al strategiilor de dezvoltare locală, stabilesc regulile privind gestionarea multiplă a fondurilor și prevenirea dublei finanțări. În plus, sunt redefinite conceptele existente și introduși noi termeni („zone rurale”, „plan financiar”, „Sistemul informațional Moldova LEADER IT Soft – MLIS”), precum și măsuri pentru îmbunătățirea guvernanței interne a GAL-urilor, a sistemului de monitorizare și supraveghere (inclusiv introducerea MLIS și auditul obligatoriu triannual), pentru sporirea transparenței și prevenirea conflictelor de interese.

Orice grup de persoane se poate asocia online și offline fără înregistrare, dar nu poate opera conturi bancare sau accesa alte beneficii rezervate persoanelor juridice. OSC-urile pot solicita și primi liber sprijin financiar și material.

În prezent, nu există obstacole practice sistematice impuse de stat în ceea ce privește înființarea sau aderarea la o organizație.

Standardul II. Procedura de înregistrare a unei OSC în calitate de entitate juridică este clară, simplă, rapidă și necostisitoare

Procedura de înregistrare pentru OSC-uri este gratuită (cu excepția GAL-urilor, ADI-urilor și Asociațiilor Utilizatorilor de Apă - pentru o taxă de înregistrare de aproximativ 60 EUR) și, conform legii, durează până la 15 zile, deși uneori procedura se desfășoară mai rapid. ASP a raportat zero cazuri de depășire a termenului legal în 2025. Registratorii oferă consultații prealabile, care nu intră în calculul termenului legal până când nu este înregistrată oficial cererea. Înregistrarea asociațiilor obștești se face, de obicei, la centrele regionale ale ASP distribuite în întreaga țară.²⁴ Un registrator unic

¹⁶ Legea 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126245&lang=ro

¹⁷ Legea 1129/2000 sindicatelor, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138548&lang=ro#

¹⁸ Legea 976/2000 patronatelor, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64325&lang=ro

¹⁹ Legea 187/2022 cu privire la condominiu https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148246&lang=ro#

²⁰ Legea 139/2007 asociațiilor de economii și împrumut

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144419&lang=ro#

²¹ Legea 17/2023 cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135808&lang=ro

²² Legea 71/2025 pentru modificarea Legii 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149565&lang=ro

²³ Regulamentului (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021, care stabilește prevederi privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (Titlul III, Capitolul II) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1060>

²⁴ Legea 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144421&lang=ro

înregistrează mai multe tipuri de organizații la nivel regional, spre deosebire de perioada anterioară, când doar asociațiile publice erau procesate la nivel local, iar celelalte forme erau procesate de unitatea centrală a ASP. Experții în domeniu semnalează cazuri când diferiți registratori interpretează neuniform prevederile legale privind conținutul actelor solicitate OSC-urilor sau solicită respectarea strictă a modelelor de documente propuse, deși acestea sunt oferite cu titlul de exemplu.

Înregistrarea se face în baza unei liste predefinite de acte, prevăzute de lege, și a declarației cu privire la beneficiarul efectiv al entității juridice²⁵, cerută de legislația privind prevenirea spălării banilor și combaterea finanțării terorismului (AML/CTF). Această cerință a fost criticată ca fiind irelevantă pentru OSC-uri, având în vedere că persoanele indicate nu dețin și nu beneficiază de activitățile OSC-ului, iar numele lor apare deja în registrele oficiale. Amendamentele din 2023²⁶ complică procedura pentru OSC-uri printr-o listă mai mare de potențiali beneficiari efectivi, inclusiv fondatori, membri ai consiliului sau ai adunării generale. ASP poate refuza înregistrarea doar în câteva cazuri limitate prevăzute de lege, inclusiv pentru absența declarației privind beneficiarul efectiv. Refuzul de înregistrare poate fi contestat în instanța de judecată. În 2025, ASP a raportat 15 cazuri de refuz de înregistrare, ceea ce reprezintă sub 1% din totalul cererilor înregistrate. Motivele cel mai des invocate privesc documentația incompletă, neplata serviciilor și refuzul solicitanților de a se conforma cerințelor legale. ASP percepe de la OSC-uri taxe pentru câteva servicii prestate în procesul de înregistrare, cum ar fi pentru verificarea disponibilității denumirii în regim de urgență (serviciul poate fi efectuat gratuit în termen de cinci zile)²⁷, pentru aprobarea denumirii propuse a organizației²⁸ și pentru extrase pentru instituții private²⁹ (emise și procesate tot de ASP)³⁰. Toate OSC-urile trebuie să prezinte un extras din registrul de stat cu valabilitate limitată în timp (eliberat de ASP contra 110 MDL în decurs de trei zile și 440 în decurs de 1 oră) la cererea băncilor, donatorilor, instituțiilor de acreditare și de audit, precum și pentru obținerea scutirilor de taxe și TVA, deși informația poate fi accesată prin intermediul sistemelor informaționale. Această cerință creează o povară financiară și administrativă suplimentară pentru OSC-uri. În primele nouă luni ale anului 2025, ASP a emis 1147 de extrase.

---

²⁵ În baza Art. 14 al Legii 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110418&lang=ro

²⁶ Ibid., Art. 5 și 14, Legea 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Legea 66/2023 pentru modificarea unor acte normative,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136851&lang=ro Ordinul ASP 573/04.09.2023

²⁷ ASP, Termene și tarife, Verificare denumirii <https://www.asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/22>

²⁸ ASP, Termene și tarife, Elaborarea, redactarea și aprobarea denumirilor de unități de drept, <http://asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/101>

²⁹ ASP, Lista actelor necesare pentru înregistrarea Instituției private, <http://asp.gov.md/sites/default/files/documente-necesare/institutiei-private.pdf>

³⁰ ASP, Termene și tarife, Eliberarea extrasului (informației) din Registrul de stat, <https://www.asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/25/251>

ASP poate primi documentele de înregistrare electronic semnate cu semnătură electronică³¹. De la introducerea acestei posibilități în 2022, peste 723 de OSC-uri au trimis online documentele de înregistrare sau solicitări de modificare, cel mai mare număr fiind consemnat în 2025, cu 359 de cereri. Noul Registru de Stat al Unităților de Drept³² dezvoltat în 2024, încă nu este utilizat. Registrul va înlocui Registrul de Stat al Organizațiilor Necomerciale și Registrul de Stat al Unităților de Drept, având ca obiective o eficiență mai mare, îmbunătățirea accesului la date și facilitarea înregistrării online, printr-un modul dedicat.

Standardul III. OSC-urile sunt libere să își stabilească obiectivele și activitățile și să desfășoare activități atât în interiorul, cât și în afara țării în care au fost înființate

OSC-urile sunt libere să își stabilească scopurile și activitățile și pot acționa fără restricții în limitele teritoriului țării aflat sub controlul constituțional al autorităților publice. OSC-urile se implică în diferite domenii legale de activitate, la nivel național și internațional, prin intermediul structurilor, platformelor și altor formate, fără a fi obstructionate de autoritățile statului.

Standardul IV. Orice sancțiuni impuse sunt clare și conforme cu principiul proporționalității și reprezintă mijloacele cele mai puțin invazive pentru atingerea obiectivului dorit

OSC-urile pot fi sancționate pentru încălcarea legislației generale, însă nu există probe privind utilizarea sistemică a unor asemenea sancțiuni. Lichidarea forțată a unei OSC este posibilă dacă activitatea acesteia contravine intereselor securității naționale, securității publice, protecției statului de drept sau prevenirii infracțiunilor, protecției sănătății, a moralei și a drepturilor și libertăților altora. Neprezentarea raportului anual de activitate după solicitarea repetată a Ministerului Justiției, de asemenea, constituie temei pentru inițierea procedurii de lichidare forțată, în condițiile în care acest lucru este necesar într-o societate democratică. Până în prezent, nu există o procedură stabilită pentru colectarea și revizuirea rapoartelor. Instanța de judecată poate dispune suspendarea activității unei OSC până la soluționarea cererii de lichidare doar dacă această măsură este necesară într-o societate democratică. De asemenea, instanța poate oferi OSC-ului posibilitatea să înlăture, în termen de până la 6 luni, carențele invocate în cererea de lichidare forțată. În perioada de raportare nu au fost înregistrate cazuri de suspendare sau lichidare forțată a OSC-urilor.

Legea privind organizațiile necomerciale obligă asociațiile obștești, fundațiile și instituțiile private să-și aducă statutele în concordanță cu prezenta lege până în septembrie 2022, altfel riscând lichidarea forțată de către MJ. În 2025, cel puțin 3455 de organizații (19%) încă nu aveau un IDNO atribuit adică nu operaseră modificările

³¹ Art. 8 al. 1 (a) Legea 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, *op. cit.*

³² Hotărârea Guvernului 955/28.12.2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului Informațional „Registrul de stat al unităților de drept”, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135259&lang=ro

necesare la actele de constituire. În 2024, MJ a înaintat 124 de demersuri informând organizațiile despre obligația de a opera modificările de rigoare, și a depus prima acțiune în instanța de judecată cu solicitarea de lichidare forțată a unei asociații. În primele 10 luni ale anului 2025, MJ a înaintat 28 de acțiuni cu solicitarea de lichidare forțată a OSC-urilor care nu efectuat modificările necesare în actele de constituire. În unul din cazurile menționate, temei pentru solicitarea lichidării forțate a servit neprezentarea raportului anual de activitate după solicitarea repetată a MJ (art. 16 (3) al Legii cu privire la organizațiile necomerciale). Instanțele de judecată au adoptat cel puțin 17 hotărâri de lichidare forțată a unor OSC.³³ MJ nu are un termen stabilit de finalizare a procesului și desfășoară acțiunile în mod etapizat în baza listei prezentate de ASP cu organizațiile care nu au efectuat modificările necesare în actele de constituire. În ritmul actual, finalizarea procedurii pentru aproximativ 3.000 de OSC-uri ar putea dura peste 100 de ani.

Standardul V. Statul nu interferează cu organizarea și operațiunile interne ale OSC-urilor

OSC-urile sunt libere să își stabilească structura internă, organele de conducere și modul de funcționare. Legislația prevede obligativitatea existenței unui organ executiv/administrator, însă nu prevede obligativitatea existenței unui organ de conducere permanent (cum ar fi Consiliul de administrare sau Consiliul director) și a unui organ de control (dacă organizația optează pentru un audit anual extern). Autoritatea de înregistrare colectează doar documentele legate de înregistrare și de modificările structurii administrative a OSC-urilor. OSC-urile trebuie să depună online rapoarte periodice la diferite instituții, inclusiv privind impozitul pe venit reținut, contribuțiile pentru asigurările de sănătate și sociale (lunar), consumabilele și cheltuielile (trimestrial), situația financiară (anual) și, dacă este cazul, utilizarea fondurilor provenite din desemnarea procentuală și privind activitatea de instituție gazdă de voluntari. OSC-urile trebuie să publice rapoartele lor anuale narative în termen de șase luni de la sfârșitul anului sau să prezinte o copie a raportului oricărei persoane care solicită să o vadă.

OSC-urile sunt rareori supuse inspecțiilor financiare și fiscale efectuate de instituții guvernamentale³⁴. OSC-urile care oferă servicii medicale și sociale sunt verificate regulat de instituții specializate pentru conformitatea cu condițiile de igienă și sănătate.

---

³³ Hotărârile Judecătorei Chișinău de lichidare forțată a AO „Societatea Culturală Revista „Lolotur” (17.06.2025), AO „Societatea de Prietenie Moldova-Cuba” (20.06.2025), AO „Asociația de creație pentru copii și tineret „INSOLENS” (26.06.2025), AO „Asociația de Cooperare Culturală Italia-Moldova” (26.06.2025), AO „Organizația Obștească Societatea Culturii Islamice în Moldova” (26.06.2025), AO „Asociația Națională Știința Apelor” (26.06.2025), A.O. Organizația Obștească Centrul Rector (30.07.2025), A.O. Asociația Studenților Juriști din Moldova (31.07.2025), A.O. Asociația Oamenilor de Știință din Moldova N. Spătaru Milescu (20.08.2025), A.O. Societatea Obștească Cireșarii (01.10.2025), Asociația Obștească ” Liga națională a boxului profesionist din Republica Moldova ” (13.10.2025), AO „Centrul Noilor Strategii Educaționale” (16.10.2025), AO „Societatea pentru Democrație și Umanism” (17.10.2025), A.O. Societatea pentru Democrație și Umanism (17.10.2025), A.O. „Центр Экономико-Социальной Инициативы” (28.10.2025), A.O. Asociația Copiii Moldovei (27.10.2025), A.O. Societatea Pomicultorilor din Republica Moldova (27.11.2025) <https://instante.justice.md/ro/hotaririle- instantei>

³⁴ Art. 57, Titlul V, Capitolul 11, Impozitul pe venit, Codul Fiscal 1163/1997 al Republicii Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=79111&lang=ro

OSC-urile care prestează servicii medicale în baza contractului cu CNAM, la fel sunt verificate periodic. OSC-urile care prestează servicii sociale acreditate sunt inspectate de către Inspectoratul Social de Stat în baza controalelor planificate, în vederea aplicării corecte a legii și actelor normative care reglementează prestarea serviciilor date. OSC-urile care angajează persoane cu dizabilități care au dreptul de a primi subvenții³⁵ sunt, de asemenea, verificate periodic.

Recomandări specifice:

- ASP să simplifice procedura de înregistrare a OSC-urilor prin eliminarea taxei de facto pentru eliberarea extraselor (cu introducerea posibilității de generare autonomă a extraselor) și a taxei pentru aprobarea denumirii (cu posibilitatea verificării denumirii la ghișeu și cu opțiunea de a verifica online și din timp în Registrul de stat al unităților de drept;
- ASP să dezvolte buna practică de transmitere electronică a documentelor de înregistrare a OSC-urilor și să faciliteze depunerea dosarului de înregistrare și obținerea actelor permissive prin intermediul unui sistem informațional automatizat.
- ASP și MJ să identifice, în colaborare cu OSC-urile, o soluție legală pentru situația OSC-urilor care nu și-au ajustat documentele conform prevederilor Legii privind organizațiile necomerciale, pentru a evita aplicarea arbitrară a prevederilor, care pot încălca libertatea de asociere.
- ASP să implementeze noul Regstru de stat al unităților de drept modern (inclusiv pentru OSC) interoperabil în forma unui sistem informațional automatizat, care să simplifice procesul de înregistrare, să faciliteze digitalizarea serviciilor ASP, să permită înregistrarea online a OSC-urilor și eliberarea online a oricăror documente/certificate de înregistrare. La elaborarea specificațiilor tehnice, ASP trebuie să țină cont de nevoile persoanelor cu dizabilități senzoriale. Registrul ar trebui să includă, de asemenea, filtre și caracteristici de funcționalitate care să permită accesul la alte informații de interes public privind organizațiile societății civile (cum ar fi membrii, statutul de utilitate publică și mecanismul de desemnare procentuală);
- ASP ar trebui să consolideze capacitățile registratorilor săi universali în domeniul specificului înregistrării OSC-urilor pentru a preveni încălcările în procedura de înregistrare;
- ASP și Parlamentul să reducă termenul procedurii de înregistrare a OSC-urilor.

---

³⁵ Hotărâre de guvern 49/2021 pentru aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126195&lang=ro

- Parlamentul / MJ să abroge prevederile care permit MJ inițierea procedurii de lichidare forțată dacă organizația nu a prezentat la cerere raportul de activitate.
- MJ să elaboreze o lege distinctă pentru reglementarea organizațiilor societăți civile cu profil sportiv.

3.2 Tratatment egal

Scor general pentru domeniu: **4,6/7**

Legislație: **4,8/7**

Practică: **4,4/7**

Legea prevede că autoritățile publice ar trebui să trateze toate organizațiile necomerciale în mod egal și să nu le discrimineze. Cu toate acestea, în practică, există situații de tratament inegal față de unele OSC-uri. Un exemplu de tratament inegal este subvenționarea anuală preferențială din bugetul de stat, acordată unui număr limitat de OSC-uri pentru persoanele cu dizabilități. O situație specială se referă la zeci de OSC-uri înregistrate anterior, dar care nu sunt listate în registrul de stat din cauza pierderii documentației de înregistrare de către APL-uri, ceea ce le obligă pe aceste OSC-uri să se reînregistreze pentru a obține extrase legale, în ciuda faptului că dețin coduri fiscale și că funcționează efectiv.

Există, de asemenea, probleme legate de tratamentul diferit al OSC-urilor comparativ cu entitățile comerciale, acestea din urmă beneficiind de o procedură de înregistrare mai rapidă, de documente de înregistrare mai puțin complexe și de proceduri de achiziții publice mai favorabile. Deși cerințele de raportare financiară sunt supuse unor dispoziții similare, spre deosebire de OSC-uri, entitățile comerciale nu sunt obligate să prezinte rapoarte anuale narrative de activitate. Nerespectarea prezentării acestui raport poate fi un motiv de lichidare a unei OSC. Accesul la finanțare, inclusiv din afara țării, este supus unor condiții similare, indiferent dacă entitatea este cu scop lucrativ sau nu. Entitățile comerciale sunt mai expuse controalelor fiscale comparativ cu OSC-urile.

Deși este în curs de dezvoltare un nou Registru de Stat al Unităților Juridice, acesta nu este încă operațional, iar Registrul Organizațiilor Necomerciale rămâne depășit și neinteroperabil. Între timp, întreprinderile beneficiază de un sistem automatizat și mai rapid.

În anul 2025, retragerea finanțării USAID a dus la intensificarea stigmatizării mass-mediei independente și a OSC-urilor de watchdog de către lideri politici iliberali,

alimentată de narațiuni conspiraționiste care le prezentau drept agenți ai influenței străine, în special în perioada campaniei electorale din septembrie.

Scorul general în domeniul *Tratament egal*, a scăzut de la 4,7 în 2024 la 4,6 în 2025, ca urmare scăderii de scor privind practica. Scorul privind legislația a rămas neschimbat. Scorul privind practica a scăzut de la 4,5 în 2024 la 4,4 în 2025, în mare măsură din cauza acțiunii CSE de a acorda compensații la consumul de energie pentru întreprinderi, dar nu și pentru OSC-uri, deși acestea s-au adresat cu o astfel de solicitare.

Recomandările din acest domeniu vizează ajustarea mecanismelor legale pentru a facilita contractarea socială, simplificarea procedurii de înregistrare pentru a beneficia de desemnarea procentuală și necesitatea de a asigura posibilitatea de acces la subvențiile anuale dedicate persoanelor cu dizabilități pentru toate OSC-urile interesate.

Standardul I. Statul tratează toate OSC-urile în mod echitabil față de entitățile comerciale

Entitățile comerciale beneficiază de un tratament mai favorabil în câteva privințe comparativ cu OSC-urile. Durata perioadei de înregistrare a OSC-urilor (până la 15 zile) este mai mare comparativ cu cea a entităților comerciale, care se pot înregistra în 24 de ore sau chiar 4 ore în regim de urgență³⁶. Un sistem de înregistrare online nu este deocamdată disponibil nici pentru entitățile comerciale și nici pentru OSC-uri. Registrul de Stat al Unităților de Drept încă nu a fost pus în aplicare de ASP. La momentul elaborării raportului procesul de migrare a datelor în registrul nou nu fusese finalizat.

Înregistrarea entităților comerciale este susținută de un sistem de înregistrare automatizat care oferă date și o procedură generală de înregistrare mai rapidă. Registrul de Stat al Organizațiilor Necomerciale³⁷ este învechit și nu este interoperabil cu alte sisteme de înregistrare. Acest lucru determină încetinirea procedurii de înregistrare și dificultăți în evidența OSC-urilor. Zeci de OSC-uri care au fost înregistrate anterior de APL lipsesc din registru din cauza pierderii documentației de către APL. Aceste OSC dețin coduri fiscale și sunt efectiv funcționale, dar sunt nevoite să se reînregistreze pentru a beneficia de serviciile ASP.

Înregistrarea este gratuită pentru majoritatea formelor de OSC-uri, în timp ce entitățile comerciale sunt supuse la diferite taxe în funcție de forma de organizare³⁸. Taxele

---

³⁶ ASP, Termene și tarife, Înregistrarea de stat a persoanei juridice, <https://asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/21/211>

³⁷ ASP, Registrul de Stat al Organizațiilor Necomerciale, <https://asp.gov.md/ro/informatii-utile/date-statistice>

³⁸ ASP, Termene și tarife, Înregistrarea de stat a întreprinzătorului individual, inclusiv a gospodăriei țărănești (de fermier), <http://asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/21/211-3>

ASP, Termene și tarife, Înregistrarea de stat a persoanelor juridice, <http://asp.gov.md/ro/servicii/persoane-juridice/21/211>

pentru emiterea certificatelor și extraselor se aplică în mod egal OSC-urilor și entităților comerciale.

Deși cerințele de raportare financiară sunt supuse unor dispoziții similare, spre deosebire de entitățile comerciale, OSC-urile sunt obligate să prezinte rapoarte anuale de activitate. Nerespectarea prezentării raportului anual poate fi un motiv de lichidare forțată a unei OSC.

Lichidarea voluntară a unei entități juridice este precedată de procedura de lichidare, atât pentru entitățile comerciale, cât și pentru OSC-uri. Procedura de lichidare poate dura ani de zile și este mai complicată și consumatoare de timp decât înregistrarea,.

Există anumite dezavantaje pentru OSC-uri atunci când participă la achiziții publice alături de entitățile comerciale. Participarea OSC-urilor este îngreunată de cerințe cum ar fi garanția de ofertă (2%), garanția de bună execuție a contractului (maximum 15%), care nu pot fi îndeplinite de OSC-uri în lipsa lichidităților disponibile. În plus pentru cele mai multe OSC-uri este dificilă prestarea serviciilor fără recepționarea de plăți în avans.

OSC-urile pierd competiția cu furnizorii publici în prestarea serviciilor sociale. Conceptul de comandă socială (o formă de contractare a serviciilor sociale de către stat) este prevăzut în lege, dar nu există un mecanism de reglementare care să-l sprijine. Contractarea serviciilor sociale de la furnizori privați (inclusiv OSC-uri) rămâne subdezvoltată. De la ajustarea sistemului de acreditare a serviciilor sociale în 2023,³⁹ 34 de servicii prestate de OSC-uri au fost acreditate⁴⁰, în baza nomenclatorului serviciilor sociale revizuit⁴¹. Acestea reprezintă 23% din totalul serviciilor acreditate, față de 76% care aparțin unor instituții publice și 1% care aparțin instituțiilor comerciale. Totuși, pachetul de contractare pentru OSC-uri nu a fost adoptat, iar standardele de cost nu sunt aprobate pentru toate serviciile. În noiembrie MMPS a supus spre consultare publică mai multe regulamente și standarde, care ar putea duce la favorizarea prestatorilor publici în detrimentul prestatorilor privați, inclusiv OSC-urile.⁴²

Accesul la finanțare, inclusiv din străinătate, este supus unor condiții similare, indiferent dacă entitatea este cu scop lucrativ sau fără scop lucrativ. Serviciul Fiscal de Stat efectuează mai puține controale asupra organizațiilor necomerciale în comparație cu organizațiile comerciale, deoarece organizațiile necomerciale sunt mai puțin susceptibile la nereguli fiscale, cum ar fi evaziunea fiscală și salariile „la negru”. În

---

³⁹ Hotărâre de guvern 313/2023 pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (privind consolidarea capacităților Inspectoratului Social de Stat în contextul atribuirii competențelor de acreditare a prestatorilor de servicii sociale), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137150&lang=ro

⁴⁰ Inspectoratul Social de Stat, Registrul electronic al serviciilor sociale acreditate, <https://iss.gov.md/accreditation>

⁴¹ Nomenclatorul Serviciilor Sociale <https://cnapss.gov.md/nomenclatoralserviciilorsociale>

⁴² Proiectul hotărârii Guvernului 872/MMPS/2025 pentru modificarea unor acte normative (privind prestarea serviciilor sociale/pe domeniul asigurării drepturilor persoanelor cu dizabilități la trai independent și incluziune în comunitate) <https://particip.gov.md/ro/document/stages/se-plaseaza-spre-consultare-publica-proiectul-hotararii-guvernului-pentru-modificarea-unor-acte-normative-privind-prestarea-serviciilor-sociale-pe-domeniul-asigurarii-drepturilor-persoanelor-cu-dizabilitati-la-trai-independent-si-incluziune-in-comunitate/15403>

primele nouă luni din 2025, 5,2% din totalul organizațiilor comerciale comparativ cu 0,2% din organizațiile necomerciale.

În contextul crizei energetice, în baza dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale Guvernul a acordat compensații la costurile pentru energia electrică pentru întreprinderi,⁴³ dar nu a oferit compensații similare și pentru OSC-uri, nici chiar pentru cele care desfășoară activitate de antreprenoriat social, deși peste 100 de OSC-uri s-au adresat cu o cerere în acest sens.

Standardul II. Statul tratează în mod egal toate OSC-urile în ceea ce privește constituirea, înregistrarea și activitatea lor

Legea⁴⁴ prevede că autoritățile publice tratează în mod egal și nu discriminează organizațiile necomerciale. De asemenea, legea nu face distincție pe baza naționalității fondatorilor sau membrilor și nici nu impune ca managerii OSC-urilor să fie rezidenți în Republica Moldova.

Cu toate acestea, de cel puțin un deceniu, autoritățile de stat aplică un tratament preferențial continuu pentru cinci OSC-uri pentru persoane cu dizabilități⁴⁵, care primesc o subvenție anuală din bugetul de stat pe baza unei prevederi legale⁴⁶. Alte OSC-uri care lucrează cu persoane cu dizabilități nu beneficiază de acest suport. Un proiect de modificări⁴⁷ legale prevede noi facilități în procedurile de achiziție pentru aceleași trei OSC-uri.

În 2025, după anunțarea retragerii finanțării SUA, OSC-urile din Republica Moldova au fost supuse unui număr tot mai mare de atacuri de stigmatizare.⁴⁸ Campaniile de denigrare au exploatat narațiuni conspiraționiste privind influența externă prin finanțare și au vizat atât OSC-urile, cât și instituțiile media non-profit, în special pe cele sprijinite prin programele USAID.⁴⁹ Eticheta de „organizație criminală” aplicată⁵⁰

---

⁴³ MDED, Guvernul va acorda compensații la energia electrică pentru agenții economici <https://mded.gov.md/guvernul-va-acorda-compensatii-la-energia-electrica-pentru-agentii-economici/>, Comisia pentru Situații Excepționale, Dispoziția 5 din 27.01.2025, https://gov.md/sites/default/files/media/documents/2025-03/5.dispozitia_cse_nr.5_din_27.01.2025_stamp.pdf

⁴⁴ Art. 5(2), Legea 86/2020 cu privire la organizații necomerciale,

⁴⁵ Societatea Invalizilor din Republica Moldova, Societatea Nevăzătorilor din Republica Moldova și Asociația Surzilor din Republica Moldova, Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Obștești „Asociația Nevăzătorilor din Moldova” și Asociația Obștească „Casa Republicană de Cultură a Surzilor din Moldova”

⁴⁶ Art. 36(2), Legea 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146155&lang=ro#

⁴⁷ Proiectul de lege 133/2024 pentru modificarea Legii privind achizițiile publice 131 din 03.07.2015 (art.65), <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=b1fc57f8-f71c-4403-8e24-820454701019>

⁴⁸ CJJ, „Condamnăm atacurile și campaniile de denigrare a presei prin exploatarea subiectului privind finanțarea externă pentru stigmatizarea jurnaliștilor”, 14.02.2025, <https://cjj.md/condamnam-atacurile-si-campaniile-de-denigrare-a-presei-prin-exploatarea-subiectului-privind-finantarea-externa-pentru-stigmatizarea-jurnalistilor/>

⁴⁹ CRJM, Radiografia atacurilor asupra Organizațiilor Societății Civile și Apărătorilor Drepturilor Omului din Republica Moldova 1 ianuarie 2024 – 28 februarie 2025 <https://crjm.org/radiografia-atacurilor-asupra-organizatiilor-societatii-civile-si-aparatorilor-drepturilor-omului-din-republica-moldova-in-2024-2/25911/>

⁵⁰ X, Elon Musk, 02.02.2025, <https://x.com/elonmusk/status/1886102414194835755?lang=en>

USAID a alimentat, la rândul ei, acuzații similare la adresa activității OSC-urilor și a presei independente.⁵¹

În perioada electorală din septembrie 2025, mai mulți candidați electorali au reprodus invective la adresa OSC-urilor din același spectru de narațiuni. OSC-urile implicate în campania de combatere a dezinformării au fost supuse unui val fără precedent de intimidări și amenințări online. Reprezentanți ai OSC au fost incluși într-o listă de 171 de persoane, publicată anonim pe o pagină web intitulată „Trădătorii – dușmanii suveranității Republicii Moldova”⁵², alături de deputați, miniștri și jurnaliști. Cele mai multe atacuri sunt anonime, dar și din partea politicienilor cum ar fi cei din grupul Șor, Blocul Patriotic sau cei bazați în Găgăuzia.

Recomandări specifice:

- Instituțiile statului să asigure acces și distribuție echitabilă a subvențiilor anuale dedicate persoanelor cu dizabilități pentru toate organizațiile ale căror activitate este centrată pe persoanele cu dizabilități, nu doar pentru un număr limitat;
- Guvernul să ajusteze cadrul legal pentru a facilita contractarea socială, inclusiv standardele de costuri, mecanismul legal pentru achizițiile publice, un pachet standard de documente model și să elimine barierele pentru OSC-uri (de exemplu, garanțiile bancare);
- Guvernul să asigure tratament egal și echitabil în acordarea compensațiilor, atât pentru entitățile comerciale, cât și pentru cele necomerciale.

3.3 Acces la finanțare

Scor general pentru domeniu: **5,3/7**

Legislație: **5,7/7**

Practică: **4,8/7**

OSC-urile sunt libere să solicite, să primească și să utilizeze mijloace financiare și materiale, atât din interiorul țării, cât și din străinătate, inclusiv fonduri publice, pentru a-și atinge scopurile statutare. Deși, din punct de vedere legal, OSC-urile pot utiliza diverse metode de colectare de fonduri, cum ar fi donațiile tradiționale, cotizațiile de membru, crowdfunding-ul, mecanismul de desemnare procentuală, sprijinul din partea statului sau al mediului de afaceri, și pot desfășura activități economice, inclusiv

⁵¹ Infotag, În 24 de ore, fostul prim-ministru Ion Chicu și-a schimbat poziția față de activitățile USAID în Moldova, <https://www.infotag.md/politics-ro/321994/>, LIBERTV, USAID a plecat, Soros a venit”. Victoria Furtună denunță influența străină asupra Moldovei, https://libertv.md/politica/usaaid-a-plecat-soros-a-venit-victoria-furtuna-denunta-influenta-straina-asupra-moldovei/?utm_source=chatgpt.com

⁵² Facebook, Angelica Frolov, <https://www.facebook.com/share/p/1ANpzE69mu/>

antreprenoriat social, principala lor sursă de venit rămân donatorii internaționali. De asemenea, OSC-urile pot finanța programe și pot acorda granturi, burse și ajutoare, atât pe plan intern, cât și internațional. Legea privind serviciile de crowdfunding reglementează activitatea de crowdfunding pentru IMM-uri și APL, dar exclude OSC-urile. În plus, băncile tratează crowdfunding-ul realizat de OSC-uri similar comerțului electronic, impunând păstrarea unui depozit de garanție timp de șase luni, ceea ce îngreunează implementarea acestor activități.

Accesul la finanțare nu este supus aprobării prealabile din partea Guvernului, cu excepția finanțării publice acordate conform Regulamentului-cadru privind mecanismul de finanțare nerambursabilă pentru proiectele organizațiilor necomerciale. Totuși, reglementările bancare clasifică OSC-urile drept entități cu risc ridicat din perspectiva prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului, solicitând documentație suplimentară pentru tranzacțiile internaționale și rambursările către donatori, ceea ce cauzează deseori întârzieri.

Potrivit Biroului Național de Statistică, veniturile totale ale OSC-urilor au scăzut ușor de la 7,57 miliarde MDL în 2023 la 7,55 miliarde MDL în 2024, în pofida unei creșteri de 15% a numărului de organizații care au raportat activitate financiară. Asociațiile obștești și fundațiile și-au menținut creșterea, în timp ce instituțiile private și asociațiile religioase au înregistrat o dinamică negativă. Retragera finanțării USAID la începutul anului 2025 a generat un șoc financiar major, ducând la închiderea a numeroase proiecte și la concedieri de personal. Deși sprijinul parțial oferit de UE a atenuat impactul, consecințele pe termen lung rămân incerte.

Capacitatea OSC-urilor de a mobiliza resurse financiare locale rămâne limitată. Printre obstacole se numără lipsa unei infrastructuri pentru donații prin SMS (disponibilă doar la un singur operator), interdicția privind donațiile în criptomonede și costurile tehnice ridicate pentru integrarea funcțiilor de donație online. Deși legislația fiscală permite deducerea donațiilor filantropice sau de sponsorizare (până la 5% din venitul impozabil), stimulentele sunt slab.

Finanțarea oferită de donatorii internaționali, în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, poate fi scutită de impozite și de vămuire. Totuși, exploatarea politică a discursului despre „finanțarea externă” s-a intensificat în 2025, inclusiv prin tentative de a introduce o „Lege privind agenții străini”, care ar fi restrâns libertățile și accesul la finanțare al OSC-urilor. Aceste inițiative au fost respinse de majoritatea parlamentară pro-europeană.

Scorul general în domeniul *Acces la finanțare*, precum și scorurile pentru legislație și practică au rămas aceleași ca în anul precedent. Recomandările din domeniu vizează creșterea beneficiilor fiscale pentru donațiile filantropice (inclusiv pentru persoane fizice) și modificarea legii privind serviciile de finanțare participativă pentru a reglementa și activitatea de crowdfunding a OSC-urilor.

Standardul I. OSC-urile sunt libere să solicite, să primească și să folosească mijloace financiare și materiale pentru realizarea scopurilor lor

OSC-urile sunt libere să solicite, să primească și să folosească mijloace financiare și materiale, din țară sau de peste hotare, în vederea realizării scopurilor statutare⁵³. De asemenea, OSC-urile pot să finanțeze programe, în țară și în străinătate, prin acordarea de granturi, burse, ajutoare materiale și financiare. Totodată, OSC-urile sunt în drept să desfășoare activitate economică, inclusiv de antreprenoriat social⁵⁴.

OSC-urile pot utiliza orice metode și surse legale de colectare de fonduri, cum ar fi donatori internaționali, donații tradiționale, donații prin SMS sau online, mecanismul de desemnare procentuală, cotizații de membru, sprijin din partea statului, suport din partea entităților comerciale, activități economice și crowdfunding. Legea privind serviciile de finanțare participativă⁵⁵, în vigoare din 1 martie 2024, stabilește tipurile de servicii, competențele și procedurile de supraveghere a furnizorilor, reglementează accesul și dezvoltarea crowdfunding-ului pentru start-up-uri, IMM-uri și autorități publice locale, dar nu se aplică OSC-urilor.. În același timp, băncile ignoră natura non-profit a crowdfunding-ului OSC-urilor și le tratează ca pe magazine online, solicitând platformelor să păstreze un procent din fondurile colectate într-un depozit de garanție timp de până la șase luni⁵⁶.

Accesul la finanțare nu este supus aprobării prealabile a guvernului, ceea ce este conform standardelor internaționale. Numai finanțarea de la stat este supusă unui Regulament-cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă proiectelor organizațiilor necomerciale⁵⁷. Chiar dacă statul nu supune organizațiile la nici o aprobare prealabilă, în practică, pe lângă regulile donatorilor, OSC-urile trebuie să respecte reglementări bancare excesive, pentru că băncile le califică ca fiind de risc înalt în ceea ce privește spălarea banilor și finanțarea terorismului.

Conform ultimelor date oficiale ale BNS, contrar dinamicii din anii anteriori, veniturile totale ale OSC-urilor au scăzut de la 7,57 miliarde MDL în 2023, la 7,55 miliarde MDL în 2024, în condițiile în care numărul de OSC-uri raportoare a crescut cu 15%. Scăderea veniturilor ar putea fi legată de reducerea bugetelor pentru proiectele destinate refugiaților. Deși cauza acestei scăderi nu este clară, situația trebuie privită ca un semnal de alarmă până la elucidarea factorilor care au determinat-o. Analiza pe forme de organizare, relevă că dinamica a rămas pozitivă pentru asociații obștești și fundații, în timp ce veniturile instituțiilor private, uniunilor de persoane juridice și asociațiilor

⁵³ Art. 3 alin. (3) și 7 alin. (1) lit. d), art. 6 alin. (2), Legea 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.

⁵⁴ Ibid., Art. 6(2).

⁵⁵ Legea 181/2023 privind serviciile de finanțare participativă,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138188&lang=ro

⁵⁶ ECNL, ICNL, „Evaluarea cadrului legal pentru filantropie în Moldova”, 2024
<https://ecnl.org/sites/default/files/2024-10/Environment%20for%20Philanthropy%20in%20Moldova%20-%20Assessment%20Report%20by%20ECNL%20and%20ICNL.pdf>

⁵⁷ Hotărârea Guvernului 656/2022 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133924&lang=ro.

religioase au înregistrat o dinamică negativă. În 2025, sectorul OSC a trecut printr-o criză cauzată de retragerea finanțării SUA. Au fost încetate brusc numeroase proiecte, a fost concediat o parte din personal, iar unele organizații, cum ar fi sucursala NDI sau IRI și-au limitat la minim activitatea, păstrând doar reprezentanți la nivel de țară. O parte din angajamentele financiare au fost acoperite de SUA până la închiderea definitivă a programelor, iar donatori europeni au compensat parțial golul lăsat. Prin urmare, statistica financiară pentru primul semestru din 2025 (3,3 miliarde MDL) indică o creștere a veniturilor OSC față de aceeași perioadă din 2024 (2,7 miliarde MDL).⁵⁸ Este de anticipat că impactul substanțial asupra OSC-urilor se va manifesta în anii următori, odată cu dispariția completă a finanțării americane și concomitent cu aplicarea reducerilor de finanțare externă anunțate și de alți parteneri internaționali.⁵⁹ Retragerea neașteptată a sprijinului financiar a afectat percepția asupra Statelor Unite ca partener de încredere. Experiența reducerii asistenței americane a evidențiat vulnerabilitatea OSC-urilor din Republica Moldova la fluctuațiile de finanțare externă.

Cele mai multe operațiuni financiare ale OSC-urilor sunt efectuate prin intermediul operațiunilor bancare. OSC-urile se confruntă cu limitări în operațiunile financiare din cauza legislației AML/CTF, care impune documentație suplimentară pentru rambursările de la donatori internaționali, ceea ce poate întârzia transferurile.

OSC-urile și alți actori relevanți au cunoștințe limitate despre reglementările fiscale și financiare privind colectarea de fonduri și filantropie, iar campaniile pentru donații individuale lipsesc aproape complet.⁶⁰ Obstacolele majore în colectarea de fonduri includ lipsa serviciilor de donație prin SMS (din cauza nepopularității și disponibilității acestora doar la un operator de telecomunicații), interdicția asupra tranzacțiilor⁶¹ cu criptomonede („active virtuale”⁶²) și costurile ridicate și complexitate pentru a instala un buton de donații pe site-uri.

Legislația privind filantropia și sponsorizarea⁶³ reglementează transparența, înregistrarea și modalitatea de utilizare a donațiilor, definește termenii principali și oferă o listă revizuită și extinsă a obiectivelor activităților filantropice. Donatorii au dreptul să deducă orice donații efectuate în scopuri filantropice sau de sponsorizare, dar nu mai mult de 5% din venitul impozabil, ceea ce nu reprezintă un stimulent

---

⁵⁸ BNS, Veniturile și cheltuielile organizațiilor necomerciale în trimestrele I și II, 2025

https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/21

⁵⁹ UK Parliament, UK aid: Reducing spending to 0.3% of GNI by 2027/28

https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10243/?utm_source=chatgpt.com; Government of the Netherlands, Foreign trade and development minister Reinette Klever: Dutch interests at the heart of development policy <https://www.government.nl/latest/news/2025/02/20/minister-reinette-klever-dutch-interests-at-the-heart-of-development-policy>

⁶⁰ ECNL, ICNL, „Evaluarea cadrului legal pentru filantropie în Moldova”, 2024,

<https://ecnl.org/sites/default/files/2024-10/Environment%20for%20Philanthropy%20in%20Moldova%20-%20Assessment%20Report%20by%20ECNL%20and%20ICNL.pdf>

⁶¹ Art. 263, Codul Contravențional 218/2008 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144641&lang=ro#

⁶² Legea 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136906&lang=ro

⁶³ Legea 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148959&lang=ro

puternic. Platforma pentru Promovarea și Dezvoltarea Filantropiei militează pentru modificări legale care să crească beneficiile fiscale pentru donatori, modificări care nu au fost încă acceptate de Ministerul Finanțelor. Există un potențial filantropic în Moldova. Conform datelor din 2024, 19,7% dintre companii sunt dispuse să contribuie cu bani sau resurse la OSC-uri și 36,7% dintre persoanele fizice sunt dispuse să doneze bani celor în nevoie.⁶⁴

Standardul II. Nu există nici o distincție în tratamentul resurselor financiare și materiale din surse internaționale comparativ cu cele interne

OSC-urile pot primi și folosi fonduri din străinătate și din Republica Moldova fără bariere și în aceleași condiții fiscale. În plus, finanțările oferite de donatori internaționali care se încadrează în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte pot fi scutite de impozite și taxe vamale⁶⁵. Până la retragerea finanțării americane, OSC-urile locale au fost beneficiarii unor bugete constante oferite de principalii donatori internaționali, iar dependența OSC-urilor de donatori externi este estimată la circa 70%⁶⁶.

Subiectul finanțării externe a fost exploatat intens de exponenții politici pentru a ataca OSC-urile. Închiderea Agenției USAID, pe lângă fundalul mediatic negativ, a declanșat și inițiative legislative orientate împotriva asistenței externe în Republica Moldova. La 12 martie, deputații din opoziție afiliați lui Ilan Șor au inițiat un proiect de constituire a unei comisii de anchetă pentru⁶⁷ „investigarea finanțării externe suspicioase și netransparente din partea agenției USAID și rețelei „SOROS”, insinuând astfel caracterul suspect și ilegal al finanțării externe. Chiar dacă majoritatea parlamentară nu a susținut proiectul, acesta a servit la alimentarea campaniilor de denigrare împotriva OSC, la normalizarea discursului invectiv și la legitimarea viitoarelor inițiative legislative cu conținut similar.

La 27 martie 2025, fracțiunea de opoziție, Blocul comuniștilor și socialiștilor, a depus în Parlament un proiect de Lege privind agenții străini⁶⁸. Proiectul de lege reprezintă o amenințare serioasă la adresa libertății de asociere și a accesului la finanțare, având scopul de a reduce spațiul civic și de a suprima vocile independente. Conform prevederilor, „agenții străini” ar fi obligați să se înregistreze în termen de 30 de zile de la primirea fondurilor externe, să raporteze trimestrial asupra activităților și utilizării

⁶⁴ Centrul Contact, „Sondaj: Ce cred moldovenii despre OSC-uri?”, 2024, <https://contact.md/sondaj-peste-50-la-suta-dintre-moldoveni-au-incredere-in-osc-uri/>

⁶⁵ Hotărârea Guvernului 246/2010, cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscal și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116618&lang=ro

⁶⁶ Centrul Contact, „Sondaj: Ce cred moldovenii despre OSC-uri?”, 2024, *op. cit.*

⁶⁷ Proiectul de hotărâre 76/2025 privind constituirea Comisiei de anchetă pentru investigarea circumstanțelor atacului fără precedent asupra democrației, independenței și securității naționale a Republicii Moldova prin intermediul finanțării externe suspicioase și netransparente din partea agenției USAID și rețelei „SOROS” <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=aa257402-ca3f-41ce-b849-9af2e925b240>

⁶⁸ Proiect de Lege privind statutul agenților străini 101/2025, <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=21fa86ed-8c64-413e-b19a-a796e037c1fb>

fondurilor și să eticheteze materialele publice. OSC-urile ar putea fi supuse unor restricții care limitează monitorizarea alegerilor, participarea la procesul decizional și promovarea drepturilor omului și a instituțiilor democratice. Nerespectarea prevederilor ar putea atrage amenzi, suspendarea activității până la șase luni sau dizolvarea prin hotărâre judecătorească.⁶⁹ În ansamblu, proiectul ar submina viabilitatea juridică și financiară a OSC-urilor, le-ar afecta reputația și sprijinul public și le-ar exclude din viața politică și civică, încălcând libertățile de asociere, exprimare și participare, slăbind astfel guvernarea democratică și rolul de „watchdog” al societății civile. Centrul Național Anticorupție și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului au avizat negativ proiectul. Ultima a criticat definițiile vagi și a avertizat că statutul de „agent străin” este stigmatizant, iar proiectul ar putea fi folosit arbitrar pentru a reprima și reduce la tăcere vocile critice și a limita activitatea societății civile.⁷⁰ OSC-urile au condamnat gestul opoziției⁷¹, iar majoritatea pro-europeană nu a promovat proiectul. Este de așteptat ca astfel de proiecte de lege să nu fie promovate sau susținute nici de noua majoritate pro-europeană formată după alegerile parlamentare din 28 septembrie. Deși proiectul nu a fost aprobat, narațiunile vehiculate contra OSC-urilor au afectat negativ percepția și atitudinea publică față de activitatea OSC.

Un alt risc legat de finanțarea externă a OSC-urilor rezultă din redacția din 2024 a infracțiunii de *Trădare de patrie*, care incriminează „acordarea de ajutor” pentru „activități ostile” „în interesul unui stat sau al unei organizații străine” permițând interpretări extensive care pot viza OSC-urile finanțate din surse externe. OSC-urile care implementează proiecte finanțate de ambasade, agenții de cooperare sau fundații, în temeiul unor documente strategice adoptate de guvernele donatoare, sunt expuse riscului de interpretare arbitrară a articolului.⁷²

Raportul PISA privind războiul hibrid al Rusiei împotriva Republicii Moldova⁷³ a identificat OSC-urile drept una dintre țintele atacurilor hibride. Aceste atacuri

---

⁶⁹ CSO Meter, Moldova: Opposition introduces draft Foreign Agents Law in Parliament,

<https://csometer.info/updates/moldova-opposition-introduces-draft-foreign-agents-law-parliament>

⁷⁰ Secretariatul Parlamentului, Direcția generală juridică, Aviz la proiectul de lege 101/2025 privind statutul agenților străini în Republica Moldova, 14 aprilie 2025, [https://www.parlament.md/preview?id=97e6128b-221c-4c0c-b900-3a8f0fe3a847&url=https://ep-](https://www.parlament.md/preview?id=97e6128b-221c-4c0c-b900-3a8f0fe3a847&url=https://ep-sp.parlament.md/legislativedocuments/638791208426199179/Documents/20250414134749.pdf&method=GetDocumentContent)

[sp.parlament.md/legislativedocuments/638791208426199179/Documents/20250414134749.pdf&method=GetDocumentContent](https://www.parlament.md/preview?id=97e6128b-221c-4c0c-b900-3a8f0fe3a847&url=https://ep-sp.parlament.md/legislativedocuments/638791208426199179/Documents/20250414134749.pdf&method=GetDocumentContent)

⁷¹ Declarație: 127 organizații a societății civile condamnă gestul sfidător al deputaților Blocului Comuniștilor și Socialiștilor care au înregistrat în Parlament inițiativa privind reglementarea „agenților străini”

<https://ipre.md/2025/04/03/declaratie-135-organizatii-a-societatii-civile-condamna-gestul-sfidator-al-deputatilor-blocului-comunistilor-si-socialistilor-care-au-inregistrat-in-parlament-initiativa-privind-reglementarea/>

Consiliul ONG, Notă de poziție privind proiectul de lege cu privire la statutul agenților străini

<https://www.facebook.com/Consiliul.ONG/posts/-consiliul-na%C8%9Bional-al-ong-urilor-a-elaborat-%C8%99i-transmis-parlamentului-nota-de-p/684590630851430/>

⁷² Centrul Contact, CRJM, Analiza cadrului legal aplicabil activității organizațiilor societății civile în Republica Moldova, 2025

⁷³ Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA), DACF. Studiu, Democrația sub asediu. Provocări la adresa securității naționale și contracararea amenințărilor hibride în Republica Moldova, 2025, https://pisa.md/wp-content/uploads/2025/09/Studiu_Democrația-sub-asediu.-Provocări-la-adresa-securității-naționale-si-contracararea-amenințărilor-hibride-in-Republica-Moldova.pdf

exploatează în special vulnerabilitățile legate de dependența de resursele financiare externe și capitalul de încredere scăzut al OSC-urilor.

Recomandări specifice:

- Parlamentul să stopeze inițiativele care limitează în mod general finanțarea externă a OSC-urilor, sau care restricționează activitatea acestora pe baza faptului că beneficiază de asistență externă, deoarece astfel de măsuri pun în pericol independența, sustenabilitatea și rolul esențial al societății civile în consolidarea democrației și protecția drepturilor fundamentale.
- Ministerul Finanțelor să facă o analiză detaliată a impactului asupra bugetului cu recomandări pentru soluțiile de stimulare a filantropiei. Aceste soluții ar putea include creșterea sumei deducerilor fiscale pentru donații filantropice și sponsorizări la un nivel care să ofere beneficii reale pentru activitatea filantropică (de la 5% la 10-20% sau un anumit procent (de exemplu 0,4%) din suma veniturilor și salariilor) sau direcționarea până la 20% din impozitul pe profit, sau 0,75% din cifra de afaceri (valoarea minimă dintre cele două), către o cauză filantropică, fără costuri suplimentare;
- Ministerul Finanțelor să reintroducă beneficii fiscale pentru donațiile filantropice făcute de contribuabilii individuali către OSC-uri;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării / Parlamentul să modifice Legea privind serviciile de finanțare participativă pentru a reglementa și activitatea de crowdfunding a OSC-urilor;
- OSC-urile să-și optimizeze capacitățile de atragere a fondurilor din toate sursele legale disponibile, în afară de granturile internaționale;
- OSC-urile să promoveze cele mai bune modele și practici în vederea accesării altor surse de finanțare.
- OSC-urile să dezvolte reziliență în fața șocurilor de retragere a finanțărilor internaționale. Sectorul asociativ are nevoie de o schimbare de paradigmă și de model de finanțare, orientată către o implicare mai consistentă a mediului de afaceri și a populației. Realizarea acestei tranziții presupune instituirea unui cadru legal care să faciliteze procesul, consolidarea încrederii publicului și a comunității de afaceri, precum și dezvoltarea unor instrumente funcționale de finanțare.
- Parlamentul să revizuiască articolului 337 alin. (1) din Codul penal pentru a limita infracțiunea de *Trădare de patrie* la fapte grave și violente, a elimina termenii vagi și a exclude explicit activitățile civice legale, asigurând claritate, predictibilitate și protecție pentru OSC-uri.

3.4 Libertatea de întrunire pașnică

Scor general pentru domeniu: **5,2/7**

Legislație: **5,4/7**

Practică: **4,9/7**

Dreptul la libera întrunire este garantat de Constituție, iar Legea privind întrunirile asigură cadrul efectiv de organizare și desfășurare a întrunirilor. Orice persoană cu capacitate juridică deplină, grupuri de persoane sau orice persoană juridică are libertatea de a organiza întruniri publice. Oricine poate participa sau asista în mod liber și voluntar la o întrunire, precum și să înregistreze imagini ale acesteia. În cadrul întrunirilor este permisă folosirea oricăror mijloace grafice sau acustice și a construcțiilor temporare pentru a exprima idei și atitudini.

Există o procedură de notificare rapidă și gratuită, cu cinci zile înainte, care nu este obligatorie în cazul întrunirilor spontane sau al celor cu mai puțin de cincizeci de participanți. Întrunirile simultane sunt permise. Întrunirile online nu sunt reglementate, dar există o practică constantă de organizare online și mediere online a întrunirilor offline. Organizatorii și participanții sunt responsabili doar pentru propriile acțiuni în timpul întrunirii. Schimbarea condițiilor de desfășurare a întrunirilor sau interzicerea acestora este prerogativa instanței de judecată, pe baza unor dovezi clare că întrunirea va fi ilegală, în special dacă este violentă sau pune în pericol securitatea publică.

Deși legislația nu este pe deplin armonizată cu Comentariul general nr. 37 al Comitetului ONU pentru Drepturile Omului, aceasta nici nu interzice întrunirile desfășurate în spații private sau online, unde formele digitale și hibride de întrunire au devenit tot mai frecvente.

APL, poliția și trupele de carabinieri sprijină și protejează întrunirile pașnice gratuit, având dispoziții legale în general aliniate cu o abordare bazată pe drepturile omului, dar cu deficiențe în practică, cum ar fi lipsa procedurilor standard de operare și lipsa marcajelor de identificare pe unitățile tactice.

În pofida unei facilitări generale eficiente, Marșul Pride 2025 a scos la iveală lacune de coordonare, poliția invocând o decizie a Consiliului Municipal Chișinău de a restricționa întrunirile care promovează diversitatea sexuală și de gen, o decizie apreciată ca fiind contrară legii de către Cancelaria de Stat.

În martie 2025, partidele de opoziție au propus un proiect de lege care viza interzicerea întrunirilor ce promovează vizibilitatea persoanelor LGBT, dezvăluind atitudini discriminatorii; proiectul nu a fost adoptat. Ulterior, un pachet legislativ controversat privind combaterea corupției electorale a introdus noi sancțiuni care afectează dreptul

la întrunire, inclusiv amenzi de până la 50.000 MDL pentru participarea plătită sau organizarea de întruniri nedeclarate. Formulările vagi și suprapuse ale acestor prevederi riscă să conducă la aplicări arbitrare și să submineze libertatea de întrunire. Articolul care sancționează plățile pentru participare a fost utilizat pe scară largă și justificat împotriva protestelor organizate de politicianul fugar Ilan Șor.

Și întrunirile online au fost afectate de tactici de manipulare hibridă. O investigație realizată de Ziarul de Gardă a dezvăluit că rețeaua InfoLeader, finanțată de la Moscova, a orchestrat numeroase campanii online de tip astroturfing pentru a influența opinia publică din Republica Moldova înaintea alegerilor.

Poliția continuă să monitorizeze întrunirile cu ajutorul dronelor operate de o unitate specializată creată în 2024, deși regulamentul aferente nu au fost încă publicat. Situația generală din 2025 reflectă garanții legale stabile, dar și provocări persistente în practică, în special legate de războiul hibrid, ingerințe politice, decizii locale discriminatorii și amendamente legislative ambigue.

În iulie 2025, Parlamentul a votat în prima lectură Proiectul de lege nr. 294/2025 privind organizarea anumitor evenimente publice, precum cele comerciale, sportive, religioase sau artistice. Deși proiectul urmărește clarificarea distincției dintre întruniri și alte tipuri de evenimente publice, el nu conține definiții și criterii clare, fapt ce generează îngrijorări privind suprapunerea și ambiguitatea juridică.

Scorul general în domeniul *Libertatea de întrunire pașnică* a scăzut de la 5,3 în 2024 la 5,2 în 2025, ca urmare a scăderilor de scor privind atât legislația cât și practica. Scorul privind legislația a scăzut de la 5,5 în 2024 la 5,4 în 2025, ca urmare a mai multor amendamente la legislație care au introdus sancțiuni vagi și interpretabile, precum și din cauza unei decizii a consiliului municipal Chișinău privind interzicerea desfășurării întrunirilor care au ca scop promovarea diversității sexuale și de gen. Scorul privind practica a scăzut de la 5,0 în 2024 la 4,9 în 2025, ca urmare a creșterii numărului de sancțiuni nejustificate aplicate de poliție pentru încălcarea libertății de întrunire și a conduitei deficitare a forțelor de ordine de la marșul Pride.

Principalele recomandări din acest domeniu rămân aceleași ca anul trecut și vizează adoptarea și aplicarea de către forțele de ordine și APL a de procedurilor nonviolente și ne-invazive bazate pe respectarea drepturilor omului, prin utilizarea prioritara a instrumentelor de dialog. Se mai recomandă ca forțele de ordine să-și dezvolte capacități de monitorizare și protejare a libertății de întrunire digitală, iar Parlamentul să modifice proiectul de Lege privind evenimentele publice pentru a exclude orice prevederi care ar putea afecta negativ exercitarea libertății de întrunire.

Standardul I. Oricine se poate bucura liber de dreptul la libertatea de întrunire pașnică, prin organizarea și participarea la întruniri

Dreptul la libera întrunire este garantat de Constituție,⁷⁴ iar Legea privind întrunirile asigură cadrul efectiv de organizare și desfășurare a întrunirilor.⁷⁵ Legea definește întrunirile publice ca fiind adunări desfășurate în orice loc exterior deschis publicului, inclusiv în formă de întruniri spontane, simultane sau contramanifestații. Legea nu este aliniată în deplină măsură la Comentariul General nr. 37 al Comitetului ONU pentru Drepturile Omului⁷⁶, prin urmare, nu reglementează întrunirile desfășurate în spații private sau online, dar nici nu le interzice. Totuși, întrunirile digitale și cele mediate digital sunt un fenomen comun, la fel ca întrunirile desfășurate în spații private cu acces public. În 2023, Ministerul Afacerilor Interne a concluzionat că nu sunt necesare modificări legislative pentru a alinia legislația la Comentariul General nr. 37. Întrunirile spontane sunt scutite de procedura de notificare. În cazul întrunirilor simultane, APL convoacă organizatorii pentru a conveni asupra modului de împărțire a spațiului public.

Orice persoană, din țară sau din străinătate, cu capacitate deplină de exercițiu, grupuri de persoane sau orice persoană juridică pot organiza întruniri. Minorii cu vârsta de peste paisprezece ani pot organiza o întrunire doar dacă sunt însoțiți de o persoană cu capacitate deplină de exercițiu. Oricine poate participa liber și voluntar la o întrunire, poate asista la aceasta, precum și înregistra imagini de la eveniment.

Anul 2025 a fost al doilea an în care nu au fost aplicate restricții cu privire la libertatea de întrunire care au funcționat anterior în timpul stării de urgență cauzate de COVID-19 și ulterior de invazia Rusiei în Ucraina.

La 10 iulie 2025, Parlamentul a votat în primă lectură proiectul de lege 294/2025 cu privire la organizarea și desfășurarea unor evenimente publice⁷⁷. Proiectul de lege, care a fost elaborat de Ministerul Afacerilor Interne, este destinat reglementării evenimentelor comerciale, sportive, religioase și artistice, care sunt reglementate de Legea privind întrunirile de peste 17 ani. Legea prevede expres necesitatea unor acte normative distincte pentru reglementarea altor tipuri de evenimente decât întrunirile publice. OSC-urile au exprimat îngrijorări privind unele prevederi neclare ale proiectului de lege, în special cele referitoare la procedurile de notificare, autorizarea de către instanțe și drepturile și responsabilitățile organizatorilor și participanților.⁷⁸

⁷⁴ Art. 40, Libertatea întrunirilor, Constituția Republicii Moldova, *op. cit.*

⁷⁵ Legea 26/2008 privind întrunirile, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110166&lang=ro

⁷⁶ Comitetul ONU pentru Drepturile Omului, „Comentariile generale nr. 37 (2020) privind dreptul la întrunire pașnică (art. 21)”, <https://digitallibrary.un.org/record/3884725?ln=en>

⁷⁷ Proiectul de lege 294/2025 cu privire la organizarea și desfășurarea unor evenimente publice <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=7818eeeb-af0e-4a8e-be44-ad5c805fc25b>

⁷⁸ EUROPEAN COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, Republic of Moldova 2025 Report https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/23fa6af0-89b3-4532-a3d9-d1638727d14c_en?filename=moldova-report-2025.pdf

Deși proiectul de lege a fost îmbunătățit după consultările publice din aprilie 2025⁷⁹, acesta conține în continuare unele incoerențe critice⁸⁰. Principala preocupare privind libertatea de întrunire o reprezintă lipsa definițiilor pentru fiecare tip de eveniment reglementat și, mai important, lipsa criteriilor care să facă distincția între adunările publice reglementate de Legea privind întrunirile și tipurile de evenimente enumerate în proiectul de lege.

La nivel practic, CPR și Promo-LEX au constatat o practică amplificată a poliției din ultimii ani de a sancționa contravențional participanți și organizatori, pentru încălcarea legislației privind întrunirile (art. 67). Numărul de sancțiuni a crescut de la 7 în 2021, la 23 în 2022 și 50 în 2024. În 2024, instanțele au încetat 72% dintre procesele contravenționale, indicând caracterul nejustificat al sancțiunilor, iar vinovăția a fost constatată doar în 28% din cazuri.⁸¹ Aplicarea nejustificată a sancțiunilor are efect de descurajare a participării la întruniri și poate fi considerată o măsură îndreptată împotriva libertății de întrunire. În cazurile când vinovăția a fost constatată a fost stabilită *Desfășurarea întrunirii fără depunerea declarației prealabile de către organizator* (11 cazuri), *Neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege* (cinci cazuri) și *Deținerea substanțelor explozive, interzise sau a altor obiecte periculoase* (cinci cazuri) și *Împiedicarea accesului în clădiri* (două cazuri). În 2025, practica sancționării în temeiul articolului 67 a continuat, dar la o amploare mai mică față de anul precedent, cu doar 17 sancțiuni în primele 10 luni.

Standardul II. Statul facilitează și protejează întrunirile pașnice

Organizatorii întrunirilor publice se obligă să notifice APL-urile cu cel puțin cinci zile în avans, declarația se înregistrează gratuit și relativ repede. Întrunirile spontane și cele cu mai puțin de 50 de participanți, precum și întrunirile online, nu necesită notificare.

Fiecare persoană are dreptul de a difuza informații despre organizarea unei întruniri și de a încuraja publicul să participe la aceasta prin orice metode legale, online sau offline, chiar înainte de a notifica autoritățile⁸². Aproape fiecare întrunire offline utilizează metode online pentru organizare și difuzare și nu s-au raportat bariere în utilizarea internetului, a instrumentelor virtuale sau a altor mijloace electronice pentru a organiza și difuza informații despre întruniri. Nu au fost raportate cazuri de limitare a accesului la internet ca mijloc de restricționare a întrunirilor pașnice online sau offline.

Schimbarea condițiilor pentru desfășurarea întrunirilor sau interzicerea acestora este prerogativa instanței de judecată, bazată pe dovezi clare că întrunirea va fi ilegală, mai

⁷⁹ MAI, Consultări publice asupra proiectului de lege cu privire la organizarea și desfășurarea unor evenimente publice <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-consultarile-publice-asupra-proiectului-de-lege-cu-privire-la-organizarea-si-desfasurarea-unor-evenimente-publice/12447>

⁸⁰ CSO Meter, Moldova: New draft Law on Public Events could curb freedom of peaceful assembly <https://csometer.info/updates/moldova-new-draft-law-public-events-could-curb-freedom-peaceful-assembly>

⁸¹ Centrul de Politici și Reforme, Asociația Promo-LEX, Raport: Libertatea întrunirilor 2024, <https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/04/raport-intruniri-2024.pdf>

⁸² Art. 13, Înștiințarea publicului, Legea 26/2008 privind întrunirile, *op.cit.*

ales dacă este violentă sau pune în pericol securitatea publică. Termenul legal pentru revizuirea în instanță a notificărilor de întruniri nu împiedică desfășurarea acestora.

O inițiativă legislativă din martie 2025, a Blocului Comuniștilor și Socialiștilor⁸³ a vizat interzicerea întrunirilor care *promovează mesaje îndreptate spre sporirea vizibilității persoanelor LGBT*. Majoritatea parlamentară nu a susținut acest proiect de lege, dar inițiativa a arătat clar viziunile și intențiile nedemocratice și discriminatorii ale opoziției la acest subiect.

La 15.05.2025 înaintea Marșului Pride, Consiliul Municipal Chișinău, a adoptat o decizie⁸⁴ privind interzicerea desfășurării întrunirilor care au ca scop promovarea diversității sexuale și de gen, cu voturile consilierilor din Frațiunea Partidului Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, Frațiunea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” și Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Deși decizia este contrară legislației, fapt confirmat de Cancelaria de Stat⁸⁵, documentul a fost invocat de Primăria Municipiului Chișinău pentru a nu facilita desfășurarea Marșului Pride, precum și de Poliție care a făcut trimitere la document într-un proces verbal prin care sancționa contravențional organizatorii Marșului Pride⁸⁶ pentru *blocarea intenționată a unei benzi de circulație sau a arterelor de transport* (deși blocarea a fost indicată în declarația prealabilă). Totuși, ulterior instanța de judecată a anulat sancțiunea și a încetat procesul contravențional.⁸⁷

Au fost semnalate cazuri izolate de restricții impuse de forțele de ordine fără temei legal, precum interzicerea purtării măștilor medicale la întrunirile pro-Palestina.

Standardul III. Statul nu impune sarcini inutile organizatorilor sau participanților la întruniri pașnice

APL și forțele de ordine sunt responsabile pentru menținerea și restabilirea ordinii publice în timpul întrunirilor, servicii pe care le oferă gratuit. Procedura de intervenție a autorităților publice la întruniri este prevăzută de lege doar ca modalitate de eliminare a violenței. Organizatorii și participanții sunt responsabili doar pentru acțiunile proprii în timpul întrunirii. Organizatorii pot fi găsiți responsabili pentru acțiunile participanților doar dacă o instanță de judecată stabilește că participanții au acționat la instigarea organizatorului.

⁸³ Proiectul de lege 86/2025 pentru modificarea Legii nr. 26/2008 privind întrunirile (art.8)

<https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=b8d39a98-563c-44e4-bc8c-e43473ec117d>

⁸⁴ Consiliul Municipal Chișinău, Decizia 2/2 din 15.05.2025 cu privire la desfășurarea întrunirilor publice cu tematică sensibilă referitoare la identitatea de gen și orientarea sexuală în municipiul Chișinău
https://www.chisinau.md/ro/preview_upload/279358/attached_files/6821dfc533c77.pdf

⁸⁵ Cancelaria de stat, Notificarea 1304/OT4-104 din 06.06.2025 adresată Consiliului Municipal Chișinău
<https://www.facebook.com/share/v/16udQcGhKr/>

⁸⁶ Centrul de Politici și Reforme, Asociația Promo-LEX Raportul privind desfășurarea Marșului Pride 2025
<https://cpr.md/wp-content/uploads/2025/08/Raport-privind-desf%C4%83%C8%99urarea-Mar%C8%99ului-Moldova-Pride-2025-2.pdf>

⁸⁷ Portalul instanțelor de judecată, Dosarul nr. 5r-4202/2025 4-25094799-12-5r-03072025,
https://instante.justice.md/ro/pigd_integratiune/pdf/10BCBC92-2234-4867-B598-FEB7EF804F08

APL sunt, de asemenea, obligate să ofere gratuit servicii solicitate de organizator, pe care le prestează în mod obișnuit și care includ, de obicei, iluminatul public, salubritatea și conectarea la o sursă de energie electrică. Energia electrică însă este furnizată contra cost.

Întrunirile au voie să folosească orice mijloace grafice sau sonore pentru a exprima idei și atitudini, echipamente de amplificare a sunetului (între 7:00 și 23:00), precum și să ridice construcții temporare și alte obiecte specifice întrunirilor.

La 30.04.2025, Parlamentul a adoptat un pachet legislativ⁸⁸ elaborat pentru combaterea corupției electorale, care a introdus mai multe sancțiuni legate de întrunirile publice. Aceste sancțiuni au fost propuse ca soluții pentru contracararea fenomenului protestelor plătite – un instrument utilizat pe larg în războiul hibrid purtat de Rusia împotriva Republicii Moldova. Noile prevederi nu întăresc protecția libertății de întrunire, dar în schimb generează confuzie și riscuri de abuz. În plus, o parte din amendamente au fost adoptate cu încălcarea legislației privind transparența, fiind incluse cu o zi înainte de adoptare, netransparent și în lipsa oricăror dezbateri publice.⁸⁹

O sancțiune⁹⁰ introdusă prin acest pachet legislativ, este amenda maximă de 3000 MDL pentru *desfășurarea întrunirilor și altor evenimente publice contrar prevederilor declarației prealabile*. Termenul de „contrar” este neclar, vag și deschis interpretării subiective în raport cu prevederile declarației prealabile, cum ar fi scopul, ora desfășurării sau numărul de participanți declarați. O întrunire se poate desfășura în condiții diferite de cele indicate în declarația prealabilă, independent de voința organizatorului sau participanților, fără a încălca cadrul legal, iar acest fapt nu ar trebuie să fie sancționabil.

Altă sancțiune⁹¹ introdusă vizează transportarea organizată a participanților la întruniri și evenimente publice de către partide politice sau competitori electorali fără declarație prealabilă. Aceasta contravine legii privind întrunirile, unde declarația are doar rol informativ și nu este obligatorie pentru întruniri spontane sau cu număr redus de participanți. Noul articol reflectă o neînțelegere a funcției declarației prealabile, permite sancționarea organizatorilor unor întruniri legale, introduce un tratament discriminatoriu față de actorii politici și subminează principiul egalității, libertatea de asociere și participarea democratică.

Prin același pachet legislativ, au fost operate completări la Legea privind întrunirile⁹², prin care organizatorii care colectează semnături se obligă să limiteze datele la nume,

---

⁸⁸ Lege 100/2025 pentru modificarea unor acte normative (combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și a aspectelor conexe acestuia) https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148941&lang=ro

⁸⁹ Centrul de Politici și Reforme și Asociația Promo-LEX Declarație: Amendamentul privind sancționarea „coruperii pentru întruniri organizate” este adoptat netransparent și încălcă libertatea de întrunire <https://promolex.md/declaratie-amendamentul-privind-sanctionarea-coruperii-pentru-intruniri-organizate-este-adoptat-netransparent-si-incalca-libertatea-de-intrunire/>

⁹⁰ Articolul 67 (1) Cod Contravențional, „Încălcarea legislației privind întrunirile”

⁹¹ Articolul 67 (1²) Cod Contravențional, „Încălcarea legislației privind întrunirile”

⁹² Articolul 18 al. 3 și 4 al Legii privind întrunirile 26/2008

prenume, anul nașterii, localitate, telefon și semnătură, acestea putând fi prelucrate exclusiv în scopul declarat și conform legislației privind protecția datelor. Această prevedere este redundantă pentru că este deja reglementată prin legea specială privind protecția datelor cu caracter personal.

Cel mai controversat amendament a fost un articol nou în Codul Contravențional conform căruia⁹³, primirea și darea de plăți necuvenite pentru participare la întruniri publice *care urmăresc încălcarea ordinii publice, moralității publice sau a drepturilor altor persoane, sau publicitatea politică* constituie contravenție sancționată cu amendă de până la 7500 MDL pentru primirea de plăți și 50000 MDL pentru oferirea de plăți. Prevederea este redundantă pentru că întrunirile, care urmăresc încălcarea legislației sunt deja interzise. Sancționarea pentru primirea de plăți necuvenite pentru participare la întruniri care urmăresc publicitate politică, este o măsură controversată. Sancțiunea nu are o bază clară în standardele internaționale; majoritatea standardelor internaționale, nu prevăd o interdicție expresă privind plata participanților, iar principiul participării voluntare nu exclude sprijinul logistic sau material din partea organizatorilor. Articolul a fost aplicat pe larg în 2025 pentru a combate protestele plătite organizate de Ilan Șor și interpușii săi înaintea alegerilor parlamentare. De exemplu, în legătură cu protestul din 15.08.2025, Poliția a întocmit 60 de procese verbale pentru coruperea privind întrunirile organizate⁹⁴, după ce Ilan Șor a promis salarii de 3000 USD pe lună pentru fiecare participant la proteste.⁹⁵ În total în perioada electorală (iulie-octombrie) au fost aplicate 581 de amenzi în baza acestui articol. Comisia de la Veneția, analizând o prevedere similară din Armenia, a subliniat că reglementarea participării plătite la întruniri poate fi justificată în special în contextul finanțării campaniilor electorale, pentru a asigura o competiție politică echitabilă. Totodată termenii vagi precum „stimulare materială” (din legislația Armeniei) riscă interpretări arbitrare, iar forme de sprijin legitim, precum acoperirea costurilor de transport sau organizare, ar putea fi incriminate pe nedrept, afectând dreptul la întrunire pașnică. Comisia a recomandat excluderea acestor activități din sfera articolului și garantarea că orice măsuri necesare pentru asigurarea transparenței sunt clar definite și proporționale.⁹⁶ Există temeri, fără suport probatoriu, că termenul „*necuvenite*” din legislația Republicii Moldova ar putea fi interpretat arbitrar, cu riscul să fie extins asupra unor forme legitime de sprijin menționate de Comisia de la Veneția.

---

⁹³ Articolul 47² Cod Contravențional, „Corupere pentru întruniri organizate”

⁹⁴ Facebook, Poliția Republicii Moldova, 17.08.2025, https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1198911792279503&id=100064820795803&rdid=48qm59ZKiPCYLp_nO#

⁹⁵ NewsMaker.md Șor cheamă la protest permanent și promite „salarii” de \$3000, lunar. PAS și Poliția reacționează <https://newsmaker.md/ro/sor-cheama-la-protest-permanent-si-promite-salarii-de-3000-lunar-pas-si-politia-reactioneaza>

⁹⁶ Comisia de la Veneția a Consiliului Europei, Armenia – Opinie amicus curiae privind compatibilitatea articolului 236 din Codul penal cu standardele europene privind securitatea juridică, octombrie 2025., <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2025-037-e>

Și întrunirile online din Moldova au fost vizate de fenomenul protestelor plătite. Investigațiile jurnalistice sub acoperire⁹⁷ a deconspirat un grup online intitulat InfoLeader, coordonat și plătit de la Moscova. Membrii InfoLeader au desfășurat în mod organizat pe parcursul anului 2025, zeci de întruniri online, care au avut drept scop influențarea opiniei publice pe subiecte sensibile pentru favorizarea unor concurenți electorali pro-ruși, prin tehnici de astroturfing și sockpuppeting.⁹⁸

Standardul IV. Forțele de ordine sprijină întrunirile pașnice și poartă răspundere pentru acțiunile reprezentanților lor

APL, poliția și trupele de carabinieri sunt instituțiile publice împuternicite legal să sprijine întrunirile pașnice. Drepturile, obligațiile și procedurile de intervenție ale acestora sunt descrise clar de lege⁹⁹, iar implicarea lor graduală este prevăzută în cazul în care o întrunire devine violentă. Deși dispozițiile legale sunt conforme cu o abordare bazată pe drepturile omului, intervențiile în practică sunt uneori în contradicție cu legea, dezvăluind slăbiciuni în procedurile standard de operare ale forțelor de ordine. Utilizarea excesivă a forței de către forțele de ordine sau eșecul de a proteja participanții la întrunirile pașnice poate duce la sancțiuni disciplinare¹⁰⁰ și penale¹⁰¹. Totuși, identificarea individuală este aproape imposibilă în cazul polițiștilor și carabinierilor echipați tactic, care nu poartă semne de identificare individuală.

După trei ani de gestionare eficientă a Marșului Pride, în 2025 forțele de ordine, deși au asigurat protecția participanților pe întreaga durată, au avut o prestație mai puțin coordonată, generând confuzie și un sentiment de insecuritate în rândul participanților.¹⁰² La începutul marșului, forțele de ordine au afirmat în mod fals că (i) organizatorii nu au depus notificarea, (ii) primăria nu a permis desfășurarea marșului (deși nu are o astfel de competență), (iii) acțiunile participanților erau ilegale (deși aceștia acționau în baza notificării depuse) și (iv) că marșul trebuie să se desfășoare pe trotuar (contrar notificării, iar numărul participanților făcea acest lucru evident imposibil în condiții normale). Doar după ce organizatorii au insistat asupra dreptului lor de a desfășura marșul în condițiile prevăzute în notificare, forțele de ordine s-au conformat, dar au deviat traseul din cauza eșecului autorităților publice de a asigura

⁹⁷ Ziarul de gardă, Armata digitală a Kremlinului. Investigație sub acoperire. „Se plătește, hai să vă spun, se plătește direct de la Moscova”, 04.09.2025, <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/video-armata-digitala-a-kremlinului-investigatie-sub-acoperire-se-plateste-hai-sa-va-spun-se-plateste-direct-de-la-moscova/>

NordNews, Cinci luni sub acoperire : Bani, propagandă și manipulare electorală, 2025 https://youtube.com/watch?v=IO_fQcSkPw&si=MB_8MMbnLSIGSTLp

⁹⁸ Astroturfing – crearea artificială a impresiei de susținere populară sau mișcare de masă. Practic, în spatele unor „inițiative cetățenești” sau „vocea poporului” se află organizații, partide sau companii care își ascund rolul real.

Sockpuppeting – folosirea mai multor identități false (conturi, profiluri) pentru a manipula discuții, a sprijini sau ataca opinii și a crea iluzia unui consens.

⁹⁹ Art. 21 și 22, Lege 26/2008 privind întrunirile și Lege 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106326&lang=ro

¹⁰⁰ Art. 67, Încălcarea legislației privind întrunirile, Codul Contravențional 218/2008, al Republicii Moldova.

¹⁰¹ Art. 184, Violarea dreptului la libertatea întrunirilor, Codul Penal 985/2002, al Republicii Moldova.

¹⁰² Centrul de Politici și Reforme, Asociația Promo-LEX, raport privind desfășurarea marșului Moldova Pride 2025, <https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/08/raport-privind-desfasurarea-marsului-moldova-pride-2025-2.pdf>

condițiile necesare pentru desfășurarea acestuia. Poliția chiar a invocat decizia neconformă legal a consiliului municipal pentru a-și justifica unele acțiuni.

Poliția prin intermediul Serviciului Aeronave Fără Pilot folosește drone pentru a monitoriza întrunirile publice. Regulamentul serviciului, care nu este publicat, conține prevederi tehnice privind operarea aeronavelor și nu include prevederi legate de gestionarea informației electronice colectate sau tehnologiile utilizate. Nu există informații raportate despre utilizarea tehnologiilor complementare. În mod tradițional, forțele de ordine folosesc monitorizarea video convențională în timpul întrunirilor, iar regimul de utilizare și păstrare a înregistrărilor rezultate este reglementat de un regulament intern al IGP care nu este public, spre deosebire de sistemul reglementat „Body Camera”¹⁰³.

Recomandări specifice:

- Consiliul Municipal Chișinău să anuleze Decizia 2/2 din 2025 de interzicere a desfășurării întrunirilor, care au ca scop promovarea diversității sexuale și de gen, deoarece este contrară legislației.
- Parlamentul să revizuiască contravențiile noi introduse privind întrunirile publice pentru alinierea la standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului și eliminarea elementelor care limitează sau restricționează nejustificate dreptul la libera întrunire.
- APL-urile și forțele de ordine să adopte proceduri standard de operare nonviolente și ne-invazive, care să fie bazate pe respectarea drepturilor omului, inclusiv în cazul întrunirilor critice și antiguvernamentale pașnice;
- APL-urile și forțele de ordine să aplice prevederile legale într-o manieră nediscriminatorie și să garanteze siguranța și integritatea participanților, jurnaliștilor și observatorilor pașnici indiferent de apartenența lor socială și politică, prin utilizarea prioritara a instrumentelor de comunicare, dialog, mediere și negociere pentru a facilita asistența eficientă a întrunirilor;
- Poliția și carabinierii să marcheze uniforme tactice ale agenților responsabili de ordinea publică cu numere individuale de identificare vizibile;
- Poliția și carabinierii să dezvolte capacități de monitorizare și protejare a libertatea de întrunire digitală conform standardelor internaționale în ceea ce privește întrunirile online;

---

¹⁰³ Hotărârea Guvernului 441/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional de supraveghere video portabil „Camera de corp” și a Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea acestuia, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132264&lang=ro

- Parlamentul să revizuiască proiectul de lege privind evenimentele publice în baza recomandărilor oferite de OSC-urile specializate, prin introducerea unor definiții clare ale tipurilor de evenimente și eliminarea prevederilor care pot genera confuzii normative susceptibile să afecteze desfășurarea întrunirilor publice.

3.5 Dreptul de a participa la luarea deciziilor

Scor general pentru domeniu: **5,0/7**

Legislație: **5,4/7**

Practică: **4,6/7**

Mecanismul legal de consultare publică în procesul decizional stabilește etape clare, termene-limită și metode de consultare obligatorii pentru autoritățile publice și persoanele juridice care gestionează resurse publice. Excepțiile se aplică cazurilor urgente sau documentelor adoptate de Comisia Electorală Centrală în perioadele electorale, cu condiția ca justificările pentru neorganizarea consultărilor să fie publicate. Autoritățile sunt obligate să asigure participarea tuturor părților interesate, iar încălcarea prevederilor privind transparența poate atrage sancțiuni disciplinare sau contravenționale. Totuși, nu există încă remedii legale eficiente în cazurile de nerespectare a acestor reguli. Activitățile de lobby nu sunt reglementate, iar OSC-urile nu au obligația de a se înregistra sau de a respecta alte reguli pentru a se angaja în activități de lobby și advocacy.

Procesul decizional din Parlament rămâne veriga cea mai slabă în ceea ce privește transparența și participarea. Acesta este reglementat prin Regulamentul Parlamentului, care nu prevede reguli clare de consultare publică. Proiectul Codului Parlamentului, inițiat în 2023 și menit să înlocuiască actualul regulament, a rămas neadoptat după expirarea mandatului legislaturii, în iulie 2025. În prima jumătate a anului 2025, Parlamentul a consultat public mai puțin de 10% din legislația adoptată. Cu toate acestea, în decembrie 2024 a fost lansat un nou portal „e-Parlament”, creat cu sprijinul PNUD și al Suediei, care îmbunătățește accesul public la documentele legislative, agendele și activitățile comisiilor. Consiliile de experți constituite pe lângă 9 dintre cele 11 comisii parlamentare, în calitate de formate de participare, au desfășurat un număr redus de ședințe, iar reprezentarea limitată a OSC-urilor ridică dubii privind eficiența acestora.

Guvernul și instituțiile subordonate continuă să utilizeze platforma online particip.gov.md, care era în proces de modernizare în baza evaluării realizate în 2024. Consultările publice la nivel central au crescut de la 75% din proiectele de acte normative în 2022 la 96% în 2024, iar numărul contribuțiilor venite din partea OSC-

urilor s-a triplat. Toate ministerele au instituit platforme consultative permanente, însă persistă îndoieli privind funcționalitatea acestora și reprezentativitatea OSC-urilor. Cancelaria de Stat a lansat noi programe de instruire pentru funcționarii publici și a inițiat elaborarea unui Ghid privind asigurarea transparenței în procesul decizional.

Puține autorități de nivel local respectă obligațiile legale de transparență și participare, publicând agende, proiecte și desfășurând consultări. O treime dintre administrațiile locale au o pagină web actualizată. În cele mai multe consilii locale procesul decizional nu e transparent și se publică doar deciziile adoptate pe platforma actelocale.gov.md, adesea cu informații relevante anonimizate excesiv. Formatele participative, precum Consiliile Raionale de Participare și Consiliile Locale de Transparență, sprijinite de partenerii de dezvoltare, continuă să funcționeze și să stimuleze implicarea civică locală, deși acoperirea lor rămâne limitată. Legea privind Accesul la Informațiile de Interes Public, adoptată în 2024, este aliniată standardelor UE și a îmbunătățit transparența pro-activă și publicarea datelor deschise. Totuși, la nivel local, transparența rămâne inconsistentă, fiind afectată de anonimizarea excesivă și întârzierile în publicarea actelor administrative.

Guvernul a inițiat, cu implicarea plenară a OSC, revizuirea legislației privind transparența în procesul decizional, iar în anul 2025 a fost elaborat un nou proiect de Lege privind participarea publică.

Scorul general, precum și scorul privind legislația în domeniul *Dreptul de a participa la luarea deciziilor* au rămas aceleași. Scorul privind practica a crescut de la 4,5 în 2024 la 4,6 în 2025 ca urmare a lansării portalului web nou al Parlamentului, platformei eDemocracy (cu module pentru petiții, acces la informație și sondaje), dezvoltării șablonului pentru pagini web de informare proactivă și desfășurarea de către Cancelaria de stat a unui proces participativ de îmbunătățire a legislației în acest domeniu. Creșterea scorului privind practica nu a determinat creșterea scorului general pe domeniu.

Recomandările principale vizează adoptarea noii legi privind participarea publică, dezvoltarea unei platforme online unice care crească transparența și participarea la toate etapele de elaborare a proiectelor de decizie, asigurarea reprezentativității și funcționalității platformelor consultative create recent și multiplicarea la nivel de APL a modelelor pozitive de participare și transparență.

Standardul I. Fiecare persoană are dreptul să participe în procesul decizional

Autoritățile publice și persoanele juridice care gestionează și folosesc resursele financiare publice trebuie să consulte proiectele de acte normative și administrative

care pot avea un impact asupra societății¹⁰⁴. Mecanismul de consultare publică în procesul decizional¹⁰⁵ oferă pași și instrumente clare pentru a implica cetățeni, OSC-uri și alte părți interesate. Transparența procesului se bazează pe principiile de informare și asigurare a oportunităților egale de participare pentru toate părțile interesate.

Proiectele de decizie pot fi elaborate și adoptate de urgență, fără a respecta etapele prevăzute de lege, dar numai în cazul situațiilor excepționale și în cazul actelor adoptate de Comisia Electorală Centrală în perioada electorală¹⁰⁶. În astfel de cazuri, motivele urgenței și lipsa consultării publice trebuie aduse la cunoștința publicului în termen de cel mult zece zile lucrătoare de la adoptarea deciziei.

Autoritățile publice sunt obligate să ia toate măsurile necesare pentru a asigura participarea tuturor părților interesate în procesul decizional¹⁰⁷. Persoanele care încalcă prevederile privind transparența¹⁰⁸ sunt pasibile de sancțiuni disciplinare și contravenționale¹⁰⁹. Nu există căi de atac pentru anularea actelor adoptate cu nerespectarea regulilor privind participarea și transparența.

Transparența procesului decizional în Parlament nu este reglementată direct de Legea privind transparența în procesul decizional și se desfășoară conform Regulamentului Parlamentului, care nu stabilește reguli clare pentru consultările publice¹¹⁰. Proiectul Codului Parlamentului¹¹¹ inițiat în 2023, care ar trebui să înlocuiască Regulamentul existent și să rezolve deficiențele legale, era încă în examinare la expirarea mandatului legislativului în iulie 2025. Acest fapt indică asupra unei lipse de voință politică de a modifica starea lucrurilor în Parlament.

La 24.12.2024 Parlamentul a lansat¹¹² o nouă pagină web (portal), creată cu sprijinul PNUD și finanțarea Suediei. Portalul este componenta vizibilă public a sistemului informațional „e-Parlament”. Celelalte componente ale sistemului sunt *Sistemul de management al documentelor legislative* (parțial vizibil public) - oferă posibilitatea vizualizării procesului fiecărei inițiative, proiect de lege, amendament, raport sau aviz care este încărcat și urmărit digital; *e-Vot* – sistemul de vot electronic utilizat de deputați în ședințele plenare, care asigură trasabilitatea voturilor; *e-Comisii* – modul

---

¹⁰⁴ Art. 3, Legea 239/2008 privind transparența în procesul decizional,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro

¹⁰⁵ Hotărârea Guvernului 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

¹⁰⁶ Art. 14, Legea 239/2008 privind transparența în procesul decizional, *op. cit.*

¹⁰⁷ *Ibid.*, Art. 7(1).

¹⁰⁸ *Ibid.*, Art. 16(1).

¹⁰⁹ Art. 326(1), Încălcarea prevederilor Legii privind administrația publică locală, Codul Contravențional 218/2008.

¹¹⁰ Legea 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111777&lang=ro

¹¹¹ Parlamentul Republicii Moldova, Consultări publice asupra proiectului de Cod cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului 221/2024, <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=73466ef3-3d82-4f44-8fe4-aca677ab9076>

¹¹² Parlamentul Republicii Moldova, A fost lansat noul site al Parlamentului, care este parte a sistemului informațional e-Parlament, 24.12.2025,

<https://www.parlament.md/ns-newsarticle-A-fost-lansat-noul-site-al-Parlamentului-care-este-parte-a-sistemului-informaional-eParlament.nspx>

destinat ședințelor și activității comisiilor parlamentare, cu posibilitatea de gestionare digitală a ordinii de zi, proceselor-verbale, rapoartelor, *e-Agenda (vizibil public)* – afișează programul ședințelor plenare, audieri publice, activități ale comisiilor sau ale Președintelui Parlamentului.

Guvernul, împreună cu instituțiile subordonate, utilizează platforma online particip.gov.md, care nu este integrată cu sistemul e-parlament. În 2025, platforma era supusă unui proces de îmbunătățire în baza recomandărilor Raportului analitic „Evaluarea Particip.gov.md” pentru modernizarea interfeței utilizator elaborate în 2024 cu suportul proiectului „Fondul de consiliere în politici”, implementat de GIZ.¹¹³ În raportul anual, CS a constatat o îmbunătățire a accesului la procesele decizionale la nivelul APC, cu proiectele de acte normative consultate public crescând de la 75% în 2022 la 96% în 2024, iar contribuțiile sectorului asociativ la proiectele guvernamentale, de la 2.000 în 2022 la 5.768 în 2024¹¹⁴.

În iunie, Guvernul a lansat platforma pentru sprijinirea democrației participative <https://edemocratie.gov.md/>, care include un modul de *petiții*, menit să centralizeze treptat petițiile colectate APC.¹¹⁵

La începutul anului 2025, CS a raportat că toate ministerele dispuneau de platforme consultative permanente. Reprezentanții OSC erau incluși ca membri permanenți ai grupurilor de lucru,¹¹⁶ care funcționează pe baza Regulamentului cu privire la organizarea activității platformei consultative permanente în cadrul autorității APC¹¹⁷. Persistă dubii privind eficiența platformelor consultative și reprezentarea substanțială a OSC-urilor. 4 din 14 ministere nu publicaseră informații despre aceste platforme, iar în celelalte 10 sunt raportate 22 de platforme. Majoritatea membrilor acestor platforme sunt angajați ai instituțiilor publice. Din cele 22 de platforme, 5 nu publică lista membrilor, iar în 8 platforme nu figurează reprezentanți nominali ai OSC, doar remarcă: *conform listei părților interesate*. În 9 platforme, participarea reprezentanților OSC este adesea marginală (ex. doar 2 din 15 membri la Ministerul Finanțelor¹¹⁸, sau 2

---

¹¹³ Cancelaria de stat Raport privind asigurarea în anul 2024 a transparenței în procesul decizional de către autoritățile administrației publice centrale, 2025

https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_tpd_apc_2024.pdf

¹¹⁴ Raport privind implementarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile (PDOSC) pentru perioada 2024-2027 (anul 2024), 2025

<https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/RAPORT%20implimentarea%20PDOSC%20anul%202024%20.pdf>

¹¹⁵ Hotărârea Guvernului 564/2024 privind aprobarea conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144700&lang=ro

¹¹⁶ Cancelaria de Stat, „Raport privind implementarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile (PDOSC) pentru perioada 2024-2027 (anul 2024)”, 2025

<https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/RAPORT%20implimentarea%20PDOSC%20anul%202024%20.pdf>

¹¹⁷ Hotărârea Guvernului 435/2023 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional (*Platforma consultativă permanentă în cadrul autorității administrației publice centrale*), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137916&lang=ro

¹¹⁸ Consiliul de contabilitate și raportare financiară al Ministerului Finanțelor

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149539&lang=ro

din 28 la Ministerul Culturii¹¹⁹). Problemele de reprezentare a OSC au fost semnalate și în raportul anterior CSO Meter¹²⁰.

În 2025, Cancelaria de Stat a lansat o nouă rundă de instruire a rețelei de funcționari publici din cadrul platformelor (TeConsult),¹²¹ specializată în procedurile de consultări publice. În 2025 CS împreună cu Centrul de Politici și Reforme a demarat elaborarea Ghidului privind asigurarea transparenței în procesul decizional la toate etapele de legiferare a deciziilor în suportul rețelei TeConsult și a platformelor consultative.

În 2025, 9 din cele 11 comisii parlamentare permanente aveau consilii de experți ca parte a unei platforme consultative permanente cu OSC-urile pentru dialog și transparență în procesul decizional¹²². La sfârșitul lunii noiembrie au fost create consilii de experți pentru încă două comisii parlamentare¹²³, iar în decembrie urma să fie creat consiliul de experți pentru nou-înființata comisie de integrare europeană. Consiliile de experți au fost create ca entități consultative, cu regulamente bazat pe Regulamentul Cadru adoptat în decembrie 2023¹²⁴, formate din reprezentanți ai societății civile, mediului academic și altor părți interesate, care vin să contribuie la îmbunătățirea cadrului legal național prin elaborarea de expertize și analize din domeniul de competență. În primul semestru au fost organizate doar 9 ședințe de lucru ale consiliilor de experți.¹²⁵ Câteva consilii de experți, care numără doar 4¹²⁶ sau 6 membri¹²⁷, ridică semne de întrebare privind asigurarea reprezentativității.

---

¹¹⁹ Platforma consultativă permanentă în domeniul arte, industriei creative și educație artistică a Ministerului Culturii, https://www.army.md/inf/9036/componenta_platformei_consultative.pdf

¹²⁰ Case Națională de Asigurări Sociale, Lista membrilor Platformei consultative permanente (2 reprezentări ai OSC-urilor din 10 membri) <https://cnas.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=734&t=/Transparenta-decizionala/Platforma-consultativa-permanenta>; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor Lista membrilor Platformei consultative permanente (4 reprezentanți SOC din 23 de membri), [https://ansa.gov.md/sites/default/files/documents/Rapoarte/Lista%20membrilor%20Platformei%20consultative%20permanente%20%C3%AEn%20cadrul%20Agen%C8%9Biei%20Na%C8%9Bionale%20pentru%20Siguran%C8%9Ba%20Alimentelor%20\(Platforma%20consultativ%C4%83%20ANSA\).docx](https://ansa.gov.md/sites/default/files/documents/Rapoarte/Lista%20membrilor%20Platformei%20consultative%20permanente%20%C3%AEn%20cadrul%20Agen%C8%9Biei%20Na%C8%9Bionale%20pentru%20Siguran%C8%9Ba%20Alimentelor%20(Platforma%20consultativ%C4%83%20ANSA).docx); Platforma Consultativă a Ministerului Educației și Cercetării (5 reprezentanți OSC din 18 membri), <https://mec.gov.md/sites/default/files/20240112-054.pdf>

¹²¹ Cancelaria de stat, „Test Platformă de implicare a societății civile în procesul de luare a deciziilor” (Rețeaua consultărilor publice „TeConsult”), <https://cancelaria.gov.md/ro/node/10317>

¹²² Parlamentul Republicii Moldova, <https://www.parlament.md/consilii-de-exper-i.nspix>

¹²³ Decizia Comisiei pentru economie, buget și finanțe CEB- 07 nr. 18 / 26.11.2025 privind constituirea consiliului de experți pe lângă comisie și adoptarea regulamentului acestuia <https://www.parlament.md/ns-newsarticle-anun%C5%A3-privind-crearea-consiliului-de-exper%C8%9Bi-pe-l%C3%A2ng%C4%83-comisia-pentru-economie-buget-%C8%99i-finan%C8%9Be.nspix>

Decizia Comisiei pentru protecție socială, sănătate și familie CPS – 06 nr. 156 / 26.11.2025 privind constituirea consiliului de experți pe lângă comisie și adoptarea regulamentului acestuia <https://www.parlament.md/ns-newsarticle-anun%C5%A3-privind-crearea-consiliului-de-exper%C8%9Bi-pe-l%C3%A2ng%C4%83-comisia-pentru-protec%C8%9Bie-social%C4%83-s%C4%83n%C4%83tate-%C8%99i-familie.nspix>

¹²⁴ Hotărârea Biroului permanent al Parlamentului 35/20.12.2023 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea consiliilor de experți pe lângă comisiile permanente, <https://parlament.md/ns-newsarticle-ANUN%C8%9A-privind-crearea-consiliului-de-exper%C8%9Bi-pe-l%C3%A2ng%C4%83-Comisia-juridic%C4%83-numiri-%C8%99i-imunit%C4%83%C8%9Bi.nspix>

¹²⁵ Fișă informativă cooperarea dintre Parlament și societatea civilă Semestrul I 2025, [https://www.parlament.md/content/SPRM2025/DSP/Fi%C8%99%C4%83%20informativ%C4%83_Societatea%20civil%C4%83%20\(3\).pdf](https://www.parlament.md/content/SPRM2025/DSP/Fi%C8%99%C4%83%20informativ%C4%83_Societatea%20civil%C4%83%20(3).pdf)

¹²⁶ Decizia 126/24.04.2024 a Comisiei politice externe și integrare europeană, https://www.parlament.md/content/content/Decizie_CPEIE_consilii%20exper%C8%9Bi.pdf

¹²⁷ Decizia 233/29.05.2024 Comisiei administrație publică și dezvoltare regională, https://www.parlament.md/content/content/Decizie_CAPDR_consilii%20exper%C8%9Bi.pdf

Standardul II. Există o participare regulată, deschisă și eficientă a OSC-urilor în elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor publice

Cadrul legal stabilește mecanismul¹²⁸ de consultare publică cu societatea civilă și include etape, termene și condiții pentru desfășurarea consultărilor publice în procesul decizional. Mecanismul include metode de consultare, cum ar fi solicitarea opiniei societății civile, grupuri de lucru permanente sau temporare, dezbateri publice, audieri publice, sondaje și alte modalități care pot fi folosite separat sau împreună. Metodele de consultare au fost criticate ca nefiind clar descrise și delimitate între ele, ceea ce ar crea confuzii privind formele și modalitățile de participare publică.¹²⁹ Orice OSC este liberă să își exprime opinia și să participe în procesul decizional pe cont propriu, fără a fi obligată să devină parte a unui organ consultativ. Consultarea publică, avizarea și efectuarea expertizei de compatibilitate a proiectului actului normativ cu legislația UE și sinteza obiecțiilor, propunerilor și recomandărilor din cadrul avizării și consultării publice sunt¹³⁰ etape obligatorii ale elaborării actului normativ¹³¹. Ca urmare a recomandărilor evaluării privind transparența APC și APL din 2024¹³², CS a inițiat¹³³ în ianuarie 2025, modificarea cadrului normativ privind transparența decizională. Evaluarea a evidențiat ca principale dificultăți ale autorităților în asigurarea transparenței: (i) resurse insuficiente (personal, instrumente digitale), (ii) proceduri birocratice complexe și necoordonate, (iii) nivel redus de cunoaștere a obligațiilor legale de către funcționari și a drepturilor de acces la informație de către cetățeni. După consultări cu OSC-urile¹³⁴ CS a optat pentru elaborarea unei noi legi privind participarea. Primul draft al proiectului de lege a fost propus consultărilor cu grupul de lucru în luna noiembrie.

În 2025, Parlamentul nu a continuat practica bună de a avea un Program legislativ anual la fel ca în 2024¹³⁵, care oferă previzibilitate privind activitatea legislativă.

¹²⁸ Hotărârea Guvernului 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

¹²⁹ CPR Moldova, „Șapte măsuri pentru o participare publică eficientă”, 16.08.2024, <https://cpr.md/publicatii/sapte-masuri-pentru-o-participare-publica-eficienta>

¹³⁰ Legea 49/2024 pentru modificarea unor acte normative (procesul de elaborare și promovare a proiectelor actelor normative), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142636&lang=ro

¹³¹ Legea 100/2017 cu privire la actele normative, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142658&lang=ro

¹³² Consiliul Europei, Studiul de evaluare privind aspectele practice ale asigurării transparenței în procesele de luare a deciziilor de către autoritățile publice centrale și locale.

¹³³ Anunț de inițiere a modificării cadrului normativ privind transparența în procesul decizional și consultarea publică (Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional) <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-de-initiere-a-modificarii-cadrului-normativ-privind-transparenta-in-procesul-decizional-si-consultarea-publica-legea-nr-2392008-privind-transparenta-in-procesul-decizional-si-hotararea-guvernului-nr-9672016-cu-privire-la-mecanismul-de-consultare-publica-cu-societatea-civila-in-procesul-decizional/13845>

¹³⁴ Centrul de Politici și Reforme, Cum vede societatea civilă o nouă legislație a participării publice? <https://cpr.md/publicatii/cum-vede-societatea-civila-o-noua-legislatie-a-participarii-publice>

¹³⁵ Hotărârea Parlamentului 454/2023 cu privire la aprobarea Programului legislativ al Parlamentului pentru anul 2024, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141350&lang=ro

La nivel local, situația este mai complicată, majoritatea consiliilor locale și municipiilor neavând, în practică, procese decizionale și instrumente de comunicare transparente (în afară de interacțiunea directă cu prezență fizică).

În 2025, la nivel local au continuat să funcționeze mai multe formate de participare dezvoltate la inițiativa OSC-urilor și cu suportul partenerilor internaționali care au impulsionat participarea la nivel local. Este planificată extinderea Consiliilor Raionale de Participare (CRP) formate din reprezentanți ai OSC-urilor de la șase la nouă raioane, susținute de Fundația Est-Europeană cel puțin până în 2028, s-au consolidat Consiliile Locale de Transparență (CLT) în trei municipii (Bălți, Cahul și Strășeni), cu sprijinul GIZ. La acestea se adaugă formate care au ca obiective și participarea în procesele decizionale locale: Rețeaua de Consilii Locale ale Tineretului¹³⁶ (la nivel local și regional), 37 de Grupuri de inițiativă ale Seniorilor (persoane în etate la nivel local) s-au reunit într-o structură națională înregistrată¹³⁷, Coaliții locale de bugetare participativă și grupuri temporare de participare locală și planificare strategică.

Legea nu reglementează implicarea OSC-urilor în implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor publice, dar, cu toate acestea, în practică, un segment important al OSC-urilor a fost întotdeauna implicat activ în aceste etape.

Standardul III. OSC-urile au acces la informațiile necesare pentru o participare eficientă

Dreptul de acces la informație este prevăzut de Constituție¹³⁸. Legea privind accesul la informație de interes public,¹³⁹ în vigoare din 2024, respectă standardele internaționale¹⁴⁰. Autoritățile publice au obligația de a publica proactiv informații și de a răspunde la solicitările de informații de interes public în termen de maximum zece zile calendaristice¹⁴¹.

Legea garantează accesul la informație fără obligativitatea semnăturii pe solicitări, sancționează refuzul de a le examina și interzice limitarea accesului la date cu caracter personal referitoare la activitatea profesională a agenților publici (nume, funcție, salariu, conflicte de interese etc.). Legea a mai introdus, începând cu 2024, o nouă formă de tragere la răspundere juridică a furnizorilor de informații (răspunderea cvasi-administrativă), care presupune aplicarea din oficiu de către instanța de judecată a unei amenzi pentru încălcarea dispozițiilor legale. Codul contravențional prevede sancțiuni

¹³⁶ Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova, <https://tineret.gov.md/reteaua-nationala-a-consiliilor-locale-ale-tinerilor-din-moldova/>

¹³⁷ Asociația CASMED, „Abilitarea seniorilor”, <https://casmed.md/abilitarea-seniorilor/>

¹³⁸ Art. 34, Dreptul la informație, Constituția Republicii Moldova.

¹³⁹ Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137908&lang=ro

¹⁴⁰ Consiliul European, „Raport de evaluare de referință, Implementarea Convenției Consiliului European privind Accesul la Documentele Oficiale (Cets No.205 - Tromsø Convention)”, <https://rm.coe.int/baseline-evaluation-report-moldova/1680b0f65c>

¹⁴¹ Art. 19(1), Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public.

pentru încălcarea legislației privind accesul la informație¹⁴² și pentru refuzul de a primi, înregistra sau examina o solicitare electronică de acces la informație¹⁴³. Autoritățile publice au dreptul să perceapă taxe¹⁴⁴ doar pentru costurile de reproducere/expediere (1 MDL/pagină, din care primele 20 de pagini sunt gratuite). Unele autorități emitente își stabilesc propriile prețuri, care pot ajunge până la 13 MDL (70 de eurocenți) pentru fiecare cifră furnizată.

Conform celor mai recente informații disponibile, în 2024, scorul Indicele de Acces la Informație al Moldovei a crescut cu 11 puncte, de la 59/100 (în 2023)¹⁴⁵ la 70/100¹⁴⁶. Progresul a fost determinat de îmbunătățirea scorurilor pentru transparența proactivă (de la 14/30 la 18/30 în 2024) și accesul la informații la cerere (de la 11/30 la 18/30 în 2024), în timp ce scorul pentru legislație a rămas neschimbat (34/40).

Raportul CS¹⁴⁷ privind cererile de acces la informație adresate Guvernului în anul 2024, arată că OSC-urile sunt principalul solicitant de informații cu 32% din cereri, urmate de instituțiile media cu 24% din cereri.

În mai 2025, Parlamentul a adoptat o nouă lege care are drept scop stabilirea unor reguli minime uniforme privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public¹⁴⁸, completată în septembrie de normele metodologice pentru aplicarea legii¹⁴⁹. Legea transpune parțial Directiva (UE) 2019/1024¹⁵⁰ privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

Legislația privind participarea stipulează clar termenele pentru fiecare etapă a procesului decizional, inclusiv publicarea anunțului, publicarea proiectului de decizie, consultarea cu părțile interesate și primirea și examinarea recomandărilor.

---

¹⁴² Codul Contravențional, Art. 71 (Încălcarea legislației privind accesul la informație și cu privire la petiționare), *op. cit.* Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, Art. 28. (Faptele ce constituie încălcări ale legislației privind accesul la informațiile de interes public, pasibile de sancțiune pecuniară);

¹⁴³ Codul Contravențional, Art. 313⁷ (Excesul de putere în cazul documentelor în format electronic).

¹⁴⁴ Art. 22, Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, *op. cit.*

¹⁴⁵ Freedom House Moldova, „INDICELE ACCESULUI LA INFORMAȚIE: măsurarea transparenței instituțiilor publice în Republica Moldova”, 2023, https://freedomhouse.org/sites/default/files/2023-12/fh-Moldova_Access-to-Info-Report-12-2023_Eng.pdf

¹⁴⁶ Freedom House Moldova, „INDICELE ACCESULUI LA INFORMAȚIE: măsurarea transparenței instituțiilor publice în Republica Moldova”, 2024, https://freedomhouse.org/sites/default/files/2024-11/Moldova_FOII_report_2024_Rom_FINAL.pdf

¹⁴⁷ Cancelaria de Stat, Informația privind analiza datelor statistice din Registrul cererilor de comunicare a informațiilor de interes public a Cancelariei de Stat, pentru anul 2024 (2025) https://gov.md/sites/default/files/users-media/media-13/informatie_aiip_2024_0.pdf

¹⁴⁸ Legea 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148946&lang=ro

¹⁴⁹ Hotărârea Guvernului 563/2025 Pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150592&lang=ro

¹⁵⁰ Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj/eng>

Autoritățile publice centrale publică regulat anunțuri, proiecte de decizii și apeluri pentru consultare pe platforma de participare (particip.gov.md/), care este accesibilă gratuit¹⁵¹. Informația publicată pe portal comportă unele deficiențe.

În cadrul unei analize a particip.gov.md din 2024, Cancelaria de Stat a constatat că 27% din utilizatori consideră informația neclară, irelevantă sau prost organizată). Deficiențele vizează limbajul rigid, titlurile neclare și lipsa informațiilor complete despre procesul decizional, inclusiv absența actualizărilor privind amendamentele și etapa proiectului, ceea ce impune monitorizarea separată a mai multor pagini web din cauza lipsei unui sistem integrat. Recomandările pentru îmbunătățirea portalului includ organizarea mai bună a conținutului, sporirea accesibilității, un sistem de notificare și feedback pentru societatea civilă, extinderea datelor analitice, interconectarea cu alte sisteme (cum ar fi legis.md), un calendar al consultărilor publice¹⁵².

CS a continuat instruirea funcționarilor publici cu privire la accesul la informație, inclusiv prin intermediul unui curs online accesat în 2025 de 1500 de funcționari publici.

Cancelaria de Stat cu suportul STISC și a unui grup de lucru creat în cadrul Planului de acțiuni pentru o guvernare deschisă a elaborat șablonul paginilor web oficiale pentru autoritățile APC, autoritățile subordonate și cele autonome, conceput pentru a asigura respectarea cerințelor de publicare proactivă.¹⁵³ Șablonul a fost adaptat la necesitățile APL și va fi oferit gratuit acestora. De asemenea, a fost pusă la dispoziție opțiunea de găzduire a site-urilor pe infrastructura guvernamentală, cu servicii de mentenanță la cost redus. Obiectivul pentru anul următor este conectarea tuturor APL la acest sistem. Datele anterioare arătau că doar 39% din APL aveau pagini web.¹⁵⁴

APL publică deciziile locale pe platforma actelocale.gov.md¹⁵⁵ - peste 260 mii de decizii și dispoziții locale au fost publicate în primele 11 luni ale anului 2025, similar cu anii precedenți. Totuși, anonimizarea excesivă, publicarea întârziată sau nepublicarea continuă și fie probleme persistente.

În iunie, 2025 Guvernul a lansat platforma pentru sprijinirea democrației participative <https://edemocratie.gov.md/>¹⁵⁶. eDemocrație include trei module: (i) petiții, (ii) cereri de informații, și (iii) sondaje. Guvernul planifică conectarea tuturor autorităților APC la

---

¹⁵¹ Platforma de consultare publică, <https://particip.gov.md/ro>

¹⁵² Cancelaria de stat, Mariana Rostas, GFA-Group GmbH (cu finanțarea GIZ Moldova) Raport analitic (preliminar) particip.gov.md, 2024

¹⁵³ Cancelaria de stat, „Raport de autoevaluare privind implementarea Planului de acțiuni pentru Guvernare Deschisă 2023-2025”, 2024. https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/raport_intermediar_de_autoevaluare_a_implementarii_pagd_2023-2025.pdf

¹⁵⁴ Cancelaria de Stat, „Raport cu privire la gradul de conformitate cu prevederile legale a site-urilor oficiale ale autorităților publice”, 2024.

¹⁵⁵ Hotărârea Guvernului 672/2017 pentru aprobarea regulamentelor cu privire la Registrul de stat al actelor locale, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128145&lang=ro

¹⁵⁶ Hotărârea Guvernului 564/2024 privind aprobarea conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144700&lang=ro

platformă până la finele anului 2025, și transferarea registrelor de evidență pe platformă, care va asigura o evidență în timp real a tuturor cererilor. Până la elaborarea raportului, platforma înregistrase 24 petiții, 12 sondaje și doar 7 cereri de informație.

În semestrul I 2025, doar 13,3% (25 din cele 188) din proiectele de lege înregistrate în Parlament au fost analizate cu implicarea societății civile. Din 46 de contribuții recepționate de la OSC, 30,4% au fost acceptate, 17,4% nu au fost acceptate, iar 52,2% erau în curs de examinare.¹⁵⁷ În ultimul an de mandat (2024-2025), Parlamentul a consultat 13,8% (49 din 356) din proiectele de lege adoptate.¹⁵⁸

Standardul IV. Participarea în procesul decizional este distinctă de activitățile politice și cele de lobby

OSC-urile nu pot susține material și nici nu pot oferi servicii gratuite partidelor politice sau organizațiilor socio-politice, cu excepția OSC-urilor fondate de partide politice, care pot oferi gratuit servicii de dezvoltare a capacității. OSC-urile au dreptul să furnizeze servicii contra cost candidaților electorali în timpul campaniei electorale.

Activitățile de lobby nu sunt reglementate legal. Participarea la elaborarea, monitorizarea sau implementarea politicilor publice nu este interzisă prin lege, iar OSC-urile nu au obligația să se înregistreze sau să respecte alte reguli pentru a se angaja în activități de lobby și advocacy.

Proiectul de lege cu privire la statutul agenților străini, prevede restricții aplicabile OSC-urilor beneficiare de finanțare externă, printre care *interdicția de a desfășura activități de lobby în favoarea unor interese străine, fără informarea Comitetului*¹⁵⁹. Totuși, Parlamentul nu a dat curs acestui proiect.

Recomandări specifice:

- Guvernul să asigure implementarea Legii accesului la informație, să asigure respectarea standardelor de acces la informație;
- AGE / alte instituții publice să îmbunătățească gradul de transparență și participare la procesul decizional prin dezvoltarea unei platforme online unice, care să includă informații actualizate privind inițiativele legale în toate etapele și toate modificările – de la înaintare până la adoptare;
- Parlamentul și Guvernul să asigure funcționalitatea platformelor consultative create, în condiții clare de reprezentativitate, transparență și

¹⁵⁷ Fișă informativă cooperarea dintre Parlament și societatea civilă Semestrul I 2025, [https://www.parlament.md/content/SPRM2025/DSP/Fi%C8%99%C4%83%20informativ%C4%83_Societatea%20civil%C4%83%20\(3\).pdf](https://www.parlament.md/content/SPRM2025/DSP/Fi%C8%99%C4%83%20informativ%C4%83_Societatea%20civil%C4%83%20(3).pdf)

¹⁵⁸ Asociația Promo-LEX, Activitatea Parlamentului de Legislatura a XI-a: Bune practici și recomandări, 2025, <https://promolex.md/activitatea-parlamentului-de-legislatura-a-xi-a-bune-practici-si-recomandar/>

¹⁵⁹ Articolul 5. Proiect de Lege privind statutul agenților străini 101/2025, <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=21fa86ed-8c64-413e-b19a-a796e037c1fb>

relevanță, pentru a îmbunătăți calitatea procesului de consultare publică și a creșterea a transparenței;

- Parlamentul să adopte un nou act normativ care să asigure funcționarea legislativului într-un mod transparent și previzibil cu garanții de aplicare a principiilor participării;
- APL-urile de nivelul 1 și 2 să sporească transparența în luarea deciziilor prin dezvoltarea de module pe paginile lor web similare cu cele utilizate de Guvern (particip.gov.md) și să înființeze structuri locale pentru dialog cu OSC-urile și structuri participative conform bunelor modele existente;
- Guvernul să elaboreze și să aprobe o nouă lege privind participarea publică, inclusiv pentru instituirea mecanismelor eficiente de asigurare a implementării și armonizării, pentru a crea un proces de consultare coerent și fără întreruperi;
- CS să revizuiască instrucțiunea și mecanismele de prevenire a anonimizării excesive a informației de interes public.

3.6 Libertatea de exprimare

Scor general pentru domeniu: **5,0/7**

Legislație: **5,4/7**

Practică: **4,6/7**

Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare, inclusiv libertatea de a căuta, primi și comunica fapte și idei, atât offline, cât și online. Nu există nici o barieră legală în calea utilizării libere a vreunui mijloc de informare și nimeni nu poate interzice sau împiedica mass-media să difuzeze informații de interes public în conformitate cu legea. Totuși, persistă îngrijorări privind mecanismul introdus la sfârșitul anului 2023 care permite suspendarea extrajudiciară a licențelor de difuzare, criticat de OSC-uri pentru lipsa de transparență și conformitate cu standardele internaționale. În cadrul acestui mecanism, în 2025 a fost suspendată încă o licență de difuzare a unui post TV. Majoritatea instituțiilor media sunt controlate de către mediul de afaceri și grupuri politice, puternic influențat de oligarhul fugar Ilan Șor, o mare parte din conținut migând online după suspendarea licențelor de difuzare. Cenzura și autoritățile publice pentru controlul informațiilor difuzate de mass-media sunt interzise. Confidențialitatea surselor de informații ale jurnaliștilor este protejată, iar în 2025 au fost transpuse garanții suplimentare din Legea europeană privind libertatea presei. Incitarea deliberată la conflicte naționale, etnice, rasiale sau religioase constituie o

infrapecune. Moldova se află pe locul 35 în clasamentul mondial al Indicelui Libertății Presei rămânând în categoria „satisfăcătoare”.

Jurnaliștii au continuat să fie victime ale agresiunilor, inclusiv hackingul conturilor personale și YouTube, amenințări cu moartea, agresiuni fizice, intimidare, amenințări verbale și refuzul accesului la instanțe, iar postul public de televiziune a fost din nou vandalizat. Politicienii depun frecvent acțiuni pentru defăimare împotriva mass-mediei critice, ceea ce duce la pierdere de timp și resurse pentru organizațiile media.

Persoanele fizice și OSC-urile folosesc resurse online și alte mijloace pentru a-și exprima opiniile, care nu sunt supuse reglementărilor aplicabile mass-media. Discursul de ură și instigare la discriminare sunt sancționate contravențional. Definiția discursului de ură a fost modificată în 2025 în sensul alinierii la recomandarea Comitetului de Miniștri ai Consiliului European. Infrapecuniile motivate de prejudecată și instigarea la acțiuni violente pe motive de prejudecată sunt sancționate penal.

Discursul instigator la ură rămâne răspândit, în special online, și este dificil de sancționat eficient. Poliția are competența de a sancționa discursul de ură, însă aplicarea legii a fost limitată, în ciuda instrucțiunilor emise în 2025. Consiliul Audiovizualului poate sancționa dezinformarea și discursul instigator la ură în mass-media și a aplicat amenzi conform metodologiei din 2023. În mai 2025, Guvernul a aprobat o procedură pentru blocarea accesului la pagini web utilizate în comiterea infrapecuniilor.

În iulie, Parlamentul a modificat Codul serviciilor media audiovizuale pentru a asigura independența Teleradio-Moldova și a Consiliului Audiovizualului și pentru a reglementa platformele de distribuire video. Platformele trebuie să protejeze minorii și publicul de conținut dăunător, iar Consiliul Audiovizualului poate restricționa retransmiterea mass-mediei străine. Mass-media non-comercială a continuat să beneficieze de subvenții, în valoare totală de 35 milioane MDL. Totuși, subvențiile au fost criticate public pentru acordarea către instituții de presă cu afiliere politică sau care nu respectă Codul deontologic al jurnalistului.

Analiza Centrului de Resurse Juridice din Moldova a arătat că până la 70% dintre cazurile media examinate la Curtea Supremă între 2019–2023 au fost SLAPP, vizând în principal sursele media, iar peste jumătate au fost inițiate de politicieni sau oficiali de stat. Ministerul Justiției a inițiat un proiect de set de amendamente pentru a contracara SLAPP-urile.

Nu există impedimente sistemice, din partea statului, împotriva persoanelor care exprimă idei și opinii contrare politicii oficiale. SIS a continuat să blocheze pagini web etichetate ca promovând „știri false”, inclusiv peste 35 de pagini de propagandă pro-Kremlin.

Scorul general în domeniul *Libertății de exprimare*, precum și scorurile pentru legislație și practică au rămas aceleași.

Recomandările vizează combaterea dezinformării în cadrul unui mecanism previzibil, clar și transparent, capacitatea Consiliului Audiovizualului pentru monitorizarea difuzorilor online. Se mai recomandă adoptarea unui act legislativ anti-SLAPP. Una din recomandările anterioare privind modificarea legislației care vizează serviciile de platformă de partajare a materialelor video în conformitate cu acquis-ul UE a fost pusă în aplicare.

Standardul I. Orice persoană are dreptul la libertatea de opinie și de exprimare

Constituția garantează¹⁶⁰ libertatea de opinie și de exprimare prin cuvânt, imagine sau orice alte mijloace posibile. Orice persoană (fizică sau juridică) și grupuri (prin dreptul fiecărei persoane) au dreptul la libertatea de exprimare, inclusiv libertatea de a căuta, primi și comunica fapte și idei¹⁶¹. Nu există o barieră legală în utilizarea liberă a oricărei surse media și nimeni nu poate interzice sau împiedica mass-media să disemineze informații de interes public în conformitate cu legea¹⁶². Totuși, sub aspect legislativ, îngrijorează în continuare mecanismul legal aprobat la finalul anului 2023, care permite suspendarea licențelor de emisie prin decizii extrajudiciare.¹⁶³ OSC-urile au criticat¹⁶⁴ și lipsa de transparență în procesul de adoptare și implementare a noului mecanism. În 2025, prin acest mecanism a fost suspendată licența postului TVC2I¹⁶⁵.

În 2025, Moldova a coborât al doilea an consecutiv cu 4 poziții în clasamentul mondial al Indicelui Libertății Presei¹⁶⁶, ajungând pe locul 35, rămânând în aceeași categorie „satisfăcătoare” ca anul anterior. Scăderea scorului de la 74,86 în 2024 la 73,36 în 2025 a fost determinat de scăderi ușoare pe indicatorii politic, legislativ, social și securitate.

Peisajul media continuă să fie polarizat și influențat puternic de oligarhul fugar Ilan Șor. După suspendarea licențelor de emisie pentru mai multe televiziuni din cauza controlului exercitat și a conținutului manipulator, mult conținutul media a migrat pe platforme online.

---

¹⁶⁰ Art. 32 (Libertatea opiniei și a exprimării), Constituția Republicii Moldova, 1/1994, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro

¹⁶¹ Art. 3(1), Legea 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=83916&lang=ro

¹⁶² Ibid., Art. 4(1).

¹⁶³ Consiliul pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului <https://gov.md/ro/categorii-documente/consiliul-pentru-examinarea-investitiilor-de-importanta-pentru-securitatea>

¹⁶⁴ CJI, „Declarație cu privire la noul mecanism juridic de suspendare a licențelor furnizorilor de servicii media audiovizuale”, 27.03.2024, <https://cji.md/declaratie-cu-privire-la-noul-mecanism-juridic-de-suspendare-a-licentelor-furnizorilor-de-servicii-media-audiovizuale/>

¹⁶⁵ Procesul-verbal nr. 19 al ședinței Consiliului pentru promovarea proiectelor investiționale de importanță națională din 24 martie 2025, https://gov.md/sites/default/files/media/documents/2025-04/pr_verbal_19.pdf

¹⁶⁶ Reporterii fără frontiere, Indicele mondial al libertății presei, <https://rsf.org/en/index>

Moldova a pierdut, 11 puncte în Raportul Global de Exprimare, menținându-se în categoria *Mai puțin restricționată*¹⁶⁷ cu 66 de puncte, dar apropiindu-se de categoria *Restricționată* (mai puțin de 60 de puncte).

În 2025, jurnaliștii au continuat să fie ținta a diverse forme de agresiune, inclusiv spargerea conturilor personale și a contului de youtube¹⁶⁸, amenințări cu moartea¹⁶⁹, agresiune fizică¹⁷⁰, intimidări și amenințări verbale¹⁷¹, interzicerea accesului în instanțe de judecată¹⁷², iar televiziunea publică a fost vandalizată din nou¹⁷³. Pe fundalul agresiunii față de jurnaliști, OSC-urile de media au cerut autorităților să fortifice, garanțiile legale privind siguranța și protecția jurnaliștilor și a contracara cultura impunității¹⁷⁴.

Nu există dovezi ale unei împiedicări sistematice din partea statului a persoanelor care exprimă idei și opinii contrare politicii oficiale. Politicienii au inițiat mai frecvent procese pentru defăimare împotriva celor care le analizează activitatea, generând pierderi semnificative de timp și resurse pentru mass-media.

Acțiunile deliberate menite să incite la conflicte naționale, etnice, rasiale sau religioase constituie o infracțiune¹⁷⁵. Discursul de ură sub diverse forme este interzis prin diferite

---

¹⁶⁷ Global Expression Report 2024, Art. 19 <https://www.globalexpressionreport.org/regions-europe-and-central-asia>

¹⁶⁸ Unknown sources hack Youtube account of journalist Nicolae Chicu, 3 September, 2025 <https://www.mapmf.org/alert/33695>

¹⁶⁹ Journalists in Moldova receive death threats ahead of Independence Day celebrations, 27 August, 2025 <https://www.mapmf.org/alert/33693>

¹⁷⁰ Protesters physically attack journalists at protest in support of Evghenia Guțul, 5 May, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33674>, Protesters at Chișinău court house push TV8 camera operator and hit him with flag, female journalist insulted, 3 July, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33560>, Jurnal.md journalist insulted and physically attacked at Chișinău city council, 27 June, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33558>, Protesters assault Ziarul de Gardă reporting crew in front of courthouse in Chișinău, 7 March, 2025 <https://www.mapmf.org/alert/33100>, Fără Filtre journalists insulted and physically removed from protest in Chișinău, 23 June, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33522>, Mayor of Bălți insults journalists, pushes them out of his office, 12 March, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33103>,

¹⁷¹ President of Șansă party threatens Măriuța Nistor with criminal case "after elections", 1 July, 2025 <https://www.mapmf.org/alert/33559>, Irina Vlah and party colleagues denigrate and insult Ziarul de Gardă journalist Natalia Zaharescu, 3 April, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33136>, Mihail Sirkeli receives dozens of messages with threats and insults, 3 April, 2025 <https://www.mapmf.org/alert/33135>, Governor of Gagauzia threatens to sue journalist for violent criticism, 20 March, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33113>, Ziarul de Gardă journalists harassed online after attack near court in Chișinău, 8 March, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33101>, Officials in Gagauzia intimidate journalists at local assembly congress, 15 February, 2025, <https://www.mapmf.org/alert/32960>,

¹⁷² CJI, Condamnăm modalitatea reprobabilă prin care CSM a încercat să „atenueze” reglementările nocive privind accesul presei în instanțele de judecată și cerem repetat anularea acestora, 30.04.2025, <https://cji.md/condamnam-modalitatea-reprobabila-prin-care-csm-a-incercat-sa-atenueze-reglementarile-nocive-privind-accesul-presei-in-instanțele-de-judecata-si-cerem-repetat-anularea-acestora/>, CJI, Condamnăm îngrădirea accesului jurnalistei Nokta, Vlada Verșinina, la o ședință publică de judecată pe cauza penală a Evgheniei Guțul și solicităm intervenția urgentă a CSM, 19.05.2025, <https://cji.md/condamnam-ingradirea-accesului-jurnalistei-nokta-vlada-versinina-la-o-sedinta-publica-de-judecata-pe-cauza-penala-a-evgheniei-gutul-si-solicitam-interventia-urgenta-a-csm/>, Superior Council of Magistracy restricts journalists' access to courts, <https://www.mapmf.org/alert/33222>

¹⁷³ Unknown culprits spray paint on Television and Radio Company of Moldova headquarters, 27 July 2025, <https://www.mapmf.org/alert/33675>

¹⁷⁴ CJI, Declarație pe marginea sporirii numărului de cazuri de agresare și intimidare a jurnaliștilor, 03.07.2025, <https://cji.md/declaratie-pe-marginea-sporirii-numarului-de-cazuri-de-agresare-si-intimidare-a-jurnalistilor/>

¹⁷⁵ Codul Penal al Republicii Moldova Art. 346 (Instigare la acțiuni violente pe motive de prejudecată), Art. 135/2 (Propaganda genocidului sau a Infracțiunilor împotriva umanității), Art. 176/1 (Încălcarea drepturilor cetățenilor prin propagarea fascismului, a rasismului și a xenofobiei și prin negarea Holocaustului).

dispoziții legale¹⁷⁶. În luna iulie a fost modificată¹⁷⁷ definiția discursului de ură din Codul Serviciilor Media Audiovizuale, în baza definiției Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei din Recomandarea Rec/CM (2022)16. Discursul de ură a fost utilizat pe larg în perioada electorală și a avut la bază criteriile sexiste, homofobe, xenofobe, precum și stereotipuri, prejudecăți și instigare la violență sau amenințare cu moartea. A fost promovat preponderent online, dar și la întruniri publice de către concurenții electorali, lideri de opinie și susținători ai partidelor politice. Faptul că discursul de ură este transmis și răspândit preponderent în mediul online¹⁷⁸, se pare că creează dificultăți pentru contracararea fenomenului, inclusiv din cauza problemelor legate de competențele teritoriale ale poliției. IGP are competența legală de a sancționa discursul de ură, însă, în pofida adoptării unei instrucțiuni în acest sens, nu reușește încă să exercite o contribuție semnificativă la prevenirea și sancționarea acestui fenomen. Consiliul Audiovizualului are competența de a aplica sancțiuni pentru dezinformare¹⁷⁹ și discurs de ură în mass-media¹⁸⁰. În martie, un grup de deputați a propus un amendament¹⁸¹ care propunea introducerea contravenției de dezinformare online, dar nu a fost adoptat după ce a fost criticat de OSC.¹⁸²

Standardul II. Statul facilitează și protejează libertatea de opinie și de exprimare

Persoanele fizice și organizațiile societății civile folosesc resurse online și alte mijloace de comunicare pentru a publica conținut și a-și exprima opiniile, care nu sunt supuse reglementărilor aplicabile mass-media. Legea protejează, de asemenea, confidențialitatea surselor de informații ale jurnaliștilor¹⁸³. În iulie, în Codul Serviciilor media audiovizuale (CSMA) au fost transpuse garanții suplimentare din Legea europeană privind libertatea presei (EMFA) pentru protecția furnizorilor de servicii media și a personalului editorial împotriva reținerii, sancționării, interceptării,

¹⁷⁶ Art. 32(3) al Constituției; Legea 64/2010 privind libertatea de exprimare, Art. 2; Codul Contravențional, Art. 54 (Încălcare legislației cu privire la cultele religioase), Art. 52 (3) (Agitația electorală interzisă (utilizează discurs de ură), și pe motive de prejudecată ca circumstanță agravantă), Art. 69 (3) (Injuria), Art. 70 (3) (Calomnia), Art. 70/1 (Instigare la discriminare), Art. 354 (Huliganismul nu prea grav).

¹⁷⁷ Legea 221/2025 pentru modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova 174/2018 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150262&lang=ro

¹⁷⁸ Asociația Promo-LEX, Analiză, Prevenirea și combaterea discursului de ură online în Republica Moldova, 2025 https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/06/analiza_combaterea_du_online_in_republica_moldova_2025.pdf

¹⁷⁹ Art. 11, Art. 17 Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138546&lang=ro

Decizia Consiliului Audiovizualului 285/15.09.2023, „Metodologia privind constatarea și evaluarea cazurilor de dezinformare în conținuturile audiovizuale”, <https://consiliuaudiovizual.md/news/ca-a-aprobat-metodologia-privind-constatarea-si-evaluarea-cazurilor-de-dezinformare-in-continuturile-audiovizuale/>

¹⁸⁰ Decizia Consiliului Audiovizualului 160/26.05.2023, „Metodologia de monitorizare a discursului de ură”,

https://consiliuaudiovizual.md/news/ca-a-aprobat-metodologia-de-monitorizare-a-discursului-de-ura/?fbclid=IwAR1vMcNhrGiLuhQQQtFzTcEcdx8BGUpNUIXC_i5PRnvOjpr38UGhPSOqEZhk

¹⁸¹ Amendament la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative nr. 381 din 17.12.2024, 17.03.2025,

<https://www.parlament.md/preview?id=c0b119fd-78a8-425a-8f87-d12b43eb4bc8&url=https://ep-sp.parlament.md/materials/638697240112970194/Documents/20250317161444.pdf&method=GetDocumentContent>

¹⁸² Opinia CJJ pe marginea amendamentului ce presupune instituirea răspunderii contravenționale pentru dezinformarea online, 20.03.2025, <https://cjj.md/opinia-cji-pe-marginea-amendamentului-ce-presupune-instituirea-raspunderii-contravenționale-pentru-dezinformarea-online/>

¹⁸³ Legea 64/2010 privind libertatea de exprimare, Art. 13, *op. cit.*; Legea 243/1994 presei, Art. 18 (Nedivulgarea sursei de informație), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109428&lang=ro

perchezițiilor sau sechestrului legate de surse jurnalistice și comunicații confidențiale.¹⁸⁴ Sarcina primordială e ca aceste garanții să fie transpuse și în legislația ce guvernează și alte tipuri de media. Cenzura, precum și crearea de autorități publice pentru controlul informațiilor difuzate de mass-media, sunt interzise¹⁸⁵. Nu au fost raportate cazuri de organizații media care să fi fost percheziționate sau supuse unor raiduri.

În 2025, Codul contravențional a fost completat cu articolul 61¹ (Ultragierea jurnalistului), iar articolul 180¹ (Împiedicarea intenționată a activității mass-media sau intimidarea pentru critică) din Codul penal a fost îmbunătățit (în vigoare ambele din 2026).

Amendamentul din iulie, la CSMA mai include modificări menite să asigure independența *Teleradio-Moldova (TRM)* și a *Consiliului Audiovizualului*. Modificarea vine după apelul repetat din 2024, al Consiliului de Miniștri al Consiliului Europei în acest sens¹⁸⁶. Același amendament a mai introdus în cod un capitol cu reglementări privind serviciile de platformă de partajare a materialelor video, aliniate la Directiva UE 2018/1008 privind serviciile mass-media audiovizuale și în mică măsură la Regulamentul UE 2022/2065 privind serviciile digitale. Platformele de partajare video din Republica Moldova sunt obligate să protejeze minorii și publicul de conținut nociv (pornografie, violență, discurs de ură, terorism, pornografie infantilă, rasism, xenofobie), iar Consiliul Audiovizualului poate interzice retransmisia serviciilor media externe cu publicitate direcționată către publicul din țară. Modificările au fost criticate de unii prestatori de servicii de partajare a materialelor video (Privesc.eu).

SIS a continuat să blocheze paginile web de dezinformare, oprind accesul la peste 35 de pagini de propagandă pro-Kremlin,¹⁸⁷ practică începută în timpul pandemiei de Covid-19 și continuată după invazia Rusiei în Ucraina.

În mai, Guvernul a aprobat¹⁸⁸ o instrucțiune privind procedura de sistare a accesului la pagini web care conțin informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor și de eliminare a conținutului respectiv la sursă. Instrucțiunea asigură punerea în aplicare a legislației existente.

---

¹⁸⁴ Legea 221/2025 pentru modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova 174/2018

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150262&lang=ro

¹⁸⁵ Constituția Republicii Moldova, Art. 34(5); Legea 243/1994 presei, Art. 1(2); Legea 64/2010 privind libertatea de exprimare, Art. 5.

¹⁸⁶ CtEDO, CM/Del/Dec(2024)1492/H46-23, Manole și alții v. Republica Moldova (cauza nr. 13936/02), 12-14.03.2024, [https://search.coe.int/cm/#\[%22CoEIdentifier%22:%220900001680aec20f%22,%22sort%22:%22CoEValidationDate%20Descending%22%22\]](https://search.coe.int/cm/#[%22CoEIdentifier%22:%220900001680aec20f%22,%22sort%22:%22CoEValidationDate%20Descending%22%22])

¹⁸⁷ RISE, Rețeaua rusă greu de oprit, <https://www.rise.md/articol/reteaua-rusa-greu-de-oprit/>

¹⁸⁸ Hotărârea Guvernului 317/2025 pentru aprobarea Instrucțiunii privind procedura de sistare a accesului la pagini web care conțin informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor și de eliminare a conținutului respectiv la sursă https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148739&lang=ro

Din 2022, 33 de posturi TV și radio (din care două în 2025) au fost vizate de decizii de suspendare a licențelor de emisie¹⁸⁹ luate fie de Comisia pentru Situații Excepționale în timpul stării de urgență, fie de Consiliul pentru promovarea proiectelor investiționale de importanță națională instituit începând cu finalul anului 2023¹⁹⁰. Nici unul din aceste mecanisme nu prevede posibilitatea contestării deciziilor în instanță.

În 2024, mass-media necomercială a beneficiat, alături de cea comercială, de subvenții din Fondul pentru subvenționarea mass-media¹⁹¹ în valoare totală de 35 milioane MDL.¹⁹² Practicile de implementare a noii legi cu privire la Fondul de subvenționare au stârnit critici în spațiul public, în legătură cu acordarea subvențiilor către instituții de presă afiliate politic sau care nu respectă Codul deontologic al jurnalistului.¹⁹³ Acest lucru s-a întâmplat deoarece, deși criteriile legale pentru acordarea subvențiilor sunt clare, ele se aplică produselor media individuale, indiferent de caracteristicile entităților media care le primesc.

De asemenea, legea protejează avertizorii de integritate¹⁹⁴, dar nu există suficiente dovezi pentru a evalua eficacitatea dispozițiilor legale în practică.

Difuzarea deliberată a informațiilor defăimătoare și înșelătoare (defăimare) constituie o contravenție¹⁹⁵, aplicată de obicei de către ofițeri de poliție cu experiență și expertiză limitată în domeniu. O analiză CRJM¹⁹⁶ din anii anteriori a constatat că până la 70% din cazurile contra mass-media soluționate de Curtea Supremă de Justiție în perioada 2019-2023, au fost încercări de a reduce la tăcere mass-media (SLAPP), Mai mult de jumătate din reclamanți au fost politicieni sau demnitari de stat. Durata medie de examinare a acestor cauze a fost de peste trei ani – triplu în raport cu durata medie de examinare a tuturor cauzelor civile.

---

¹⁸⁹ CJJ, Raport privind mecanismele de suspendare/revocare a licențelor de emisie a furnizorilor de servicii media audiovizuale aflați sub jurisdicția Republicii Moldova, 2025, <https://cjj.md/raport-privind-mecanismele-de-suspendare-revocare-a-licențelor-de-emisie-a-furnizorilor-de-servicii-media-audiovizuale-aflati-sub-jurisdicția-republicii-moldova/>

¹⁹⁰ Consiliul pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului <https://gov.md/ro/categorii-documente/consiliul-pentru-examinarea-investitiilor-de-importanta-pentru-securitatea>

¹⁹¹ Legea 50/2024 cu privire la Fondul pentru subvenționarea mass-mediei, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143004&lang=ro

¹⁹² MC, Al doilea concurs pentru acordarea de subvenții instituțiilor mass-media, <https://mc.gov.md/ro/content/ministerul-sulturii-lanseaza-al-doilea-concurs-pentru-acordarea-de-subventii-institutiilor>

¹⁹³ CUSENS, Beneficiarii primelor subvenții pentru presă, <https://cusens.md/ro/investigatii/beneficiarii-primelor-subventii-pentru-presa/>

¹⁹⁴ Legea 165/2023 privind la avertizorii de integritate, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137744&lang=ro

¹⁹⁵ Codul Contravențional, Art. 70 (Calomnia).

¹⁹⁶ CRJM, „Libertatea de exprimare a mass-mediei în fața justiției”, 2024, <https://crjm.org/libertatea-de-exprimare-a-mass-mediei-in-fata-justitiei-cum-combatem-procesele-judiciare-menite-sa-reduca-la-tacere-jurnalistii/23189/>

Recomandări specifice:

- Guvernul și instituțiile specializate să combată dezinformarea în cadrul unui mecanism previzibil, clar și transparent, aplicabil pentru identificarea și blocarea paginilor web și a altor surse care promovează informații false, inclusiv garanții procedurale și procedura de apel.
- Consiliul Audiovizualului să dezvolte capacități instituționale de monitorizare a activității difuzorilor online prin capacitatea resurselor umane și crearea unei subdiviziuni dedicate conținutului online .
- Parlamentul să finalizeze modificarea legislației privind serviciile de platformă de partajare a materialelor video în conformitate cu acquis-ul UE, prin includerea în CSMA sau legea presei a celorlalte prevederi din Actul UE privind serviciile digitale din DSA și actul UE privind libertatea presei, cu respectarea standardelor privind libertatea de exprimare.
- Parlamentul să adopte un act legislativ anti-SLAPP pe modelul „Legii lui Daphne” / Directiva (UE) 2024/1069¹⁹⁷ privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”) (inclusiv un mecanism de constatare accelerată a caracterului SLAPP al acțiunii înaintate împotriva mass-mediei, care să rezulte, eventual, prin respingerea examinării cauzei).

3.7 Dreptul la viață privată

Scor general pentru domeniu: **4,4/7**

Legislație: **5,3/7**

Practică: **3,4/7**

Dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului corespondenței este protejat pentru toată lumea și nu poate fi supus unei ingerințe arbitrare sau ilegale, fie într-un mediu fizic, fie într-un mediu virtual, indiferent de autor. Datele cu caracter personal sunt protejate în temeiul unei legi speciale, iar statul oferă protecție pentru datele personale deținute de persoanele juridice prin intermediul Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (CNPD), care îndeplinește funcții de monitorizare și control. OSC-urile au dreptul de a gestiona

¹⁹⁷ Directiva (UE) 2024/1069 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32024L1069>.

datele personale și sunt supuse la aceleași obligații și cerințe ca și alte persoane juridice. Cadrul legal prevede protecția vieții private și a datelor cu caracter personal, dar această protecție nu este întotdeauna oferită în practică.

Numărul plângerilor privind prelucrarea ilegală a datelor a crescut constant, ceea ce indică o conștientizare publică tot mai mare. În 2024, CNPDCP a confirmat 173 de încălcări, dintre care 143 au fost sancționate administrativ. Cauzele penale pentru încălcarea vieții private au crescut de la 3 în 2021–2022 la 10 în 2024, iar în 2025 s-au înregistrat 7 cazuri, evidențiind necesitatea unei conformități mai stricte și a unor măsuri preventive.

Noua Lege privind protecția datelor cu caracter personal, adoptată în 2024, care va intra în vigoare în 2026, transpune în legislația națională Regulamentul UE privind protecția datelor (GDPR). Aceasta introduce noi drepturi (portabilitatea datelor, dreptul de a fi uitat), reguli clare privind securitatea datelor, responsabilități definite pentru operatorii de date, măsuri de confidențialitate (pseudonimizare) și instrumente moderne pentru transferuri internaționale de date. În iulie, Parlamentul a adoptat amendamente care incriminează violența digitală, hărțuirea, amenințările online, distribuirea neconsimțită a imaginilor intime și stalking-ul. În mai, Ministerul Justiției a organizat o consultare publică privind un proiect de lege referitor la prelucrarea datelor în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor.

Raportul CNPDCP arată că accesul instituțiilor naționale la datele cu caracter personal a scăzut cu 11% în 2024, indicând o ușoară îmbunătățire a controlului, deși Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Fiscal de Stat rămân cei mai activi procesatori.

Supravegherea este legal posibilă ca parte a măsurilor speciale de investigații penale, dar doar cu autorizarea judecătorului de instrucție la cererea procurorului. Perchezițiile în birouri sau locuințe sunt posibile după emiterea unui mandat de arest sau în urma unei proceduri excepționale urgente, dar numai pe baza unor motive prescrise de procedura penală. Procedura penală oferă garanții împotriva abuzurilor legate de supraveghere, inclusiv pentru OSC-uri sau persoanele asociate. Nu este clar în ce măsură mecanismele legale pentru protecția împotriva colectării, prelucrării și stocării ilegale sau disproporționate a informațiilor personale funcționează în practică, cu excepția cazurilor aduse în atenția publicului prin investigații media. Nu au fost raportate intrări neautorizate în birourile OSC-urilor sau acces la documentele acestora.

SIS deține prerogative de supraveghere chiar și în afara investigațiilor penale, inclusiv monitorizarea locuințelor și interceptarea comunicațiilor fără consimțământ judecătoresc. Procedura de autorizare a măsurilor de contrainformații rămâne neclară, iar Comisia de la Veneția a subliniat puterile extinse ale SIS și lipsa mecanismelor eficiente de supraveghere.

Scorul general în domeniul *Dreptul la viață privată* a crescut de la 4,3 în 2024 la 4,4 în 2025, ca urmare a creșterii de scor privind legislația. Scorul privind practica a rămas același. Scorul privind legislația a crescut de la 5,2 în 2024 la 5,3 în 2025, ca urmare a adoptării de către parlament a unui set de amendamente, care incriminează violența digitală.

Recomandările sunt aceleași ca anul trecut și vizează necesitatea de revizuire a competențelor extinse ale SIS care ar putea afecta viața privată, protecția datelor și libertatea de exprimare. În plus se recomandă asigurarea obligațiilor privind informarea post-factum cu privire la utilizarea mijloacelor speciale de interceptare și supraveghere în cadrul investigațiilor legale.

Standardul I. Orice persoană se bucură de dreptul la viață privată și protecția datelor

Dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor este protejat de Constituția Republicii Moldova¹⁹⁸ pentru toată lumea și nu poate fi supus unor ingerințe arbitrare sau ilegale, fie într-un mediu fizic, fie într-un mediu virtual, indiferent de autor¹⁹⁹.

Datele cu caracter personal sunt protejate printr-o lege specială²⁰⁰, care reglementează prelucrarea, stocarea și utilizarea acestora. OSC-urile au dreptul de a gestiona datele cu caracter personal și sunt supuse aceluiași obligații și cerințe ca și alte persoane juridice. Monitorizarea și controlul respectării legislației relevante este responsabilitatea CNPDCP²⁰¹. Încălțările vieții private atrag sancțiuni contravenționale²⁰².

Gradul de adresare al cetățenilor către CNPDCP privind prelucrarea datelor cu caracter personal a crescut continuu în ultimii ani. În 2024, CNPDCP a recepționat 1160 de petiții, din care cele mai multe au semnalat prelucrarea datelor cu caracter personal prin sisteme de supraveghere video/audio (435 cazuri), în lipsa consimțământului subiectului (346 de cazuri), prin dezvăluire pe rețelele de socializare (179 cazuri), privind exercitarea drepturilor persoanelor (acces, informare, intervenție, opoziție) (134 cazuri). CNPDCP a demarat controale pentru 312 cazuri, în urma cărora a constat 173 de încălcări, din care 143 au fost calificate drept contravenții.²⁰³ Numărul cauzelor penale înregistrate în instanță conform Articolului 177 (Încălțarea vieții personale) a

¹⁹⁸ Constituția Republicii Moldova, Art. 28 (Viața intimă, familială și privată), Art. 29 (Inviolabilitatea domiciliului), Art. 30 (Secretul corespondenței).

¹⁹⁹ Codul penal al Republicii Moldova, Art. 177 (Încălțarea inviolabilității vieții personale), Art. 178 (Violarea dreptului la secretul corespondenței), Art. 179 (Violarea de domiciliu), Art. 193 (Tulburarea de posesie), Art. 197 (Distrușgerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor), Art. 260¹ (Interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice) *op. cit.*; Legea 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, Art. 10 (Dreptul la respectul vieții private și de familie).

²⁰⁰ Legea 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, *op. cit.*, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=10607&lang=ro

²⁰¹ Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (CNPDCP), <https://datepersonale.md/en/>

²⁰² Codul contravențional Art.74¹ (Prelucrarea datelor cu caracter personal cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal); Art. 74² (Refuzul de a furniza informații sau împiedicarea accesului personalului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal); Art. 74³ (Neîndeplinirea deciziilor Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal).

²⁰³ CNPDCP, „Raport anual de activitate 2024”. Capitolul II, Activitatea de control, https://datepersonale.md/wp-content/uploads/2025/03/raport_de_activitate_RO_web.pdf

crescut în ultimii ani, de la 3 cazuri în 2021 și 2022 la 10 cazuri în 2024, iar în 2025 s-au înregistrat deja 7 cazuri.

Aceste tendințe indică o conștientizare tot mai mare a publicului privind protecția datelor cu caracter personal și, implicit, o creștere a încălcărilor raportate. Totuși, numărul ridicat de încălcări confirmate și creșterea constantă a cauzelor în instanță sugerează că respectarea standardelor de protecție a datelor rămâne insuficientă, evidențiind necesitatea unor măsuri mai puternice de aplicare și prevenție.

În 2025, în instanțele de judecată au fost înregistrate 7 dosare privind încălcarea art. 177 (Violarea vieții personale), cel mai mare număr din ultimii ani. Spre comparație, în 2024 au fost înregistrate 7, în 2023 – 12, iar în 2022 10 dosare.²⁰⁴

O nouă lege privind protecția datelor cu caracter personal²⁰⁵, adoptată în iulie 2024, va intra în vigoare în august 2026. Noua lege transpune Regulamentul General privind Protecția Datelor (GDPR) al UE²⁰⁶ în cadrul legislativ național, include dispoziții referitoare la activitatea CNPDCP și la răspunderea pentru neconformitatea cu cadrul legal. Aceasta oferă beneficii, precum acces mai ușor la datele personale, un nou drept la portabilitatea datelor, un *drept de a fi uitat* mai clar, un set cuprinzător de reguli privind încălcarea securității datelor personale, responsabilitate mai clară pentru operatori și persoanele împuternicite de procesatori, instrumente moderne pentru transferurile internaționale de date și tehnici pentru confidențialitate (pseudonimizare).

În iulie, Parlamentul a adoptat amendamente²⁰⁷, care incriminează violența digitală: hărțuire, amenințări online, distribuirea fără acord a imaginilor intime și mai introduc infracțiunea de persecutare (stalking), sancționând urmărirea fizică sau online care provoacă teamă și nesiguranță.

În mai, 2025, Ministerul Justiției a consultat public proiectul de lege privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor, pentru transpunerea Directivei UE 2016/680 (date cu caracter personal)²⁰⁸.

Conform, celui mai recent raport anual al CNPDCP, publicat în 2025, numărul total de accesări ale datelor personale de către instituțiile naționale a scăzut de la 56,3 milioane în 2023 la 50 milioane în 2024, ceea ce constituie o reducere de 11%. Este o dinamică

---

²⁰⁴ Portalul Național al Instanțelor de Judecată https://instante.justice.md/ro/cereri-si-doasare-pendite?Instance=All&Denumirea_dosarului=%C3%8Enc%C4%83Icarea%20inviolabilit%C4%83%C8%9Bii%20vie%C8%9Bii%20&Numarul_dosarului=&Statutul_dosarului=&date=2020-01-01%20TO%202025-09-21&Tipul_dosarului=All&items_per_page=50

²⁰⁵ Lege 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144681&lang=ro

²⁰⁶ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (GDPR), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>

²⁰⁷ Legea 252/2025 pentru modificarea unor acte normative https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro

²⁰⁸ Proiectul de lege privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor, <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-de-lege-privind-protectia-datelor-cu-caracter-personal-prelucrate-in-scopul-prevenirii-si-combaterii-infraciunilor/14431>

inversă celei din anii anteriori și mai ales din anul precedent, când fusese înregistrată o creștere de 20 de milioane de accesări. Instituția cu cele mai multe accesări de date cu caracter personal stocate în principalele resurse informatice automate ale statului a rămas Ministerul Afacerilor Interne (circa 28 milioane de accesări – cu 2 milioane mai puțin decât în 2023), urmată de Serviciul Fiscal de Stat (peste 21 milioane de accesări), SIS (peste 128 mii de accesări), Centrul Național Anticorupție (peste 26 mii de accesări) și Procuratura Generală (1 mie de accesări) Unica instituție care a crescut numărul de accesări a fost Serviciul Vamal cu 240 mii accesări²⁰⁹.

Un exemplu de utilizare ilegală a datelor personale îl reprezintă sondaje ilegale realizate în campania pentru alegerile parlamentare când au fost folosite baze de date cu informații personale, fără a fi clar cum au fost obținute, cine le-a colectat și unde sunt stocate.

Standardul II. Statul protejează dreptul la viață privată al OSC-urilor și al persoanelor asociate

Statul asigură protecție pentru datele private deținute de persoanele juridice. Datele cu caracter personal stocate și prelucrate de OSC-uri sunt supuse unor proceduri legale specifice²¹⁰. Rapoartele prezentate de OSC-uri sunt conforme cu legislația privind protecția datelor cu caracter personal și nu afectează viața privată a membrilor, donatorilor, membrilor consiliului și angajaților, nici confidențialitatea bunurilor lor personale.

Perchezițiile în birouri sau locuințe sunt posibile doar după emiterea unui mandat de arestare sau în urma unei proceduri excepționale urgente, dar numai pe baza unor motive prescrise de procedura penală²¹¹. În 2025, nu au fost raportate cazuri în care autoritățile să fi pătruns în birourile OSC-urilor sau să fi accesat documentele acestora.

Supravegherea este legal posibilă ca parte a unei investigații penale, dar doar cu autorizarea judecătorului de instrucție la cererea procurorului²¹². Procedura penală²¹³ oferă garanții împotriva abuzurilor legate de supraveghere, inclusiv pentru OSC-uri sau persoanele asociate. Nu este clar în ce măsură mecanismele legale pentru protecția împotriva colectării, prelucrării și stocării ilegale sau disproporționate a informațiilor personale funcționează în practică, cu excepția cazurilor aduse în atenția publicului prin investigații media, așa cum s-a întâmplat cu câțiva ani înainte. În 2025, nu au fost

²⁰⁹ CNPDCP, „Raport anual de activitate 2024”, Capitolul VI, Activitatea de prevenire și supraveghere a prelucrării de date cu caracter personal https://datepersonale.md/wp-content/uploads/2025/03/raport_de_activitate_RO_web.pdf

²¹⁰ Legea 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, *op. cit.*

²¹¹ Codul de procedură penală, 122/2003, Secțiunea 4, Percheziția și ridicarea de obiecte și documente, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126190&lang=ro

²¹² Codul de procedură penală, Capitolul III, Legea 59/2012 privind activitatea specială de investigații, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110235&lang=ro

²¹³ Codul de procedură penală, Art. 7 (Legalitatea procesului penal), Art. 8 (Prezumția nevinovăției), Art. 9 (Egalitatea în fața legii și autorităților), Art. 10 (Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane); Art. 11 (Inviolabilitatea persoanei), Art. 12 (Inviolabilitatea domiciliului), Art. 13 (Inviolabilitatea proprietății), Art. 14 (Secretul corespondenței), Art. 15 (Inviolabilitatea vieții private), *op. cit.*

înregistrate cazuri de interferență neautorizată în confidențialitatea comunicațiilor OSC-urilor sau persoanelor asociate.

SIS are prerogative de supraveghere, chiar în afara unei investigații penale²¹⁴, inclusiv monitorizarea locuinței, instalarea de dispozitive de supraveghere audio, video sau foto și interceptarea comunicațiilor, fără consimțământul unui judecător. Procedura de autorizare a măsurilor de contrainformații (în esență, măsuri speciale de investigație) este confuză, iar Comisia de la Veneția a avertizat că puterile extinse ale SIS și mecanismele de control și noțiunile nedefinite deschid calea pentru interpretări ambigue²¹⁵.

Recomandări specifice:

- Parlamentul să revizuiască competențele extinse ale SIS și ar trebui să instituie mecanisme de control clare și eficiente, cu garanții procedurale, asupra activităților SIS, care ar putea afecta viața privată, protecția datelor și libertatea de exprimare;
- Procuratura Generală să garanteze transparența informațiilor cu privire la utilizarea mijloacelor speciale de interceptare și supraveghere în cadrul investigației;
- Procuratura Generală să se asigure că judecătorii de instrucție informează post-factum persoanele care au fost interceptate în proporție de sută la sută a cazurilor;
- Structurile competente ale statului să investigheze ingerințele în viața privată în ceea ce privește comunicarea și stocarea electronică, sistemele de supraveghere și alte sisteme și ar trebui să aplice sancțiuni persoanelor care dezvăluie informații private.

3.8 Obligația statului de a proteja

Scor general pentru domeniu: **4,6/7**

Legislație: **4,9/7**

Practică: **4,3/7**

Instituțiile statului au obligația de a proteja viața, integritatea, sănătatea, libertatea, proprietatea și alte drepturi legitime ale cetățenilor și comunității. OSC-urile și

²¹⁴ Legea 136/2023 privind Serviciul de Securitate și Informații al Republicii Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137512&lang=ro

Legea 179/2023 privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138152&lang=ro

²¹⁵ Comisia de la Veneția, CDL-AD(2023) 008-e Republica Moldova – Aviz pe marginea proiectului de lege privind serviciul de informații și securitate, precum și a proiectului de lege privind activitatea contrainformativă și informativă adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 134-a Sesiune Plenară (Veneția, 10-11 martie 2023), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)008-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)008-e)

persoanele asociate au acces la mecanisme eficiente de reclamație și apel în instanță a deciziilor care afectează libertatea de asociere sau alte drepturi și libertăți exercitate de OSC-uri sau membrii lor. OSC-urile pot reprezenta beneficiarii ale căror drepturi au fost încălcate în instanță și pot desfășura litigii strategice.

OSC-urile sunt, de asemenea, vulnerabile la supravegherea și interceptarea comunicațiilor private, dar nu este o practică obișnuită ca astfel de atacuri să fie abordate în instanță. Instituțiile publice au obligația de a interveni prin intermediul autorităților competente pentru a proteja OSC-urile și persoanele asociate împotriva atacurilor și interferențelor din partea terților sau a reprezentanților organelor de stat. Organele de drept au asigurat protecția Marșului LGBTQ+ Pride împotriva grupurilor ostile de terți, în pofida controverselor existente, confirmând astfel un angajament constant. Investigațiile și procesele legate de interferențele ilegale cu viața privată nu au produs hotărâri definitive. Atacurile verbale la adresa reprezentanților OSC sunt observate în principal din partea actorilor politici iliberali. Ministerul Justiției a inițiat elaborarea unui proiect de lege privind apărării drepturilor omului, pentru a oferi recunoaștere juridică, sprijin și protecție în conformitate cu standardele internaționale, și a lucrat la un set de amendamente anti-SLAPP.

Legislația în domeniul prevenirii spălării banilor, finanțării terorismului și cea anticorupție nu restricționează direct activitățile legitime ale OSC-urilor sau drepturile angajaților și donatorilor acestora, însă politicile bancare continuă să impună bariere în colectarea fondurilor, inclusiv taxe mari, cerințe suplimentare de documentare și clasificarea tuturor organizațiilor drept „cu risc ridicat”. OSC-urile au participat la Evaluarea Națională a Riscului de Finanțare a Terorismului realizată de Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB), care a concluzionat că riscul de abuz al organizațiilor în acest scop rămâne scăzut. În 2025, nici o OSC nu a fost afectată de acuzații de extremism, finanțare a terorismului, spălare de bani sau corupție.

Instituțiile publice au fost implicate activ în contracararea atacurilor hibride ale Federației Ruse, care au inclus scheme de finanțare ilegală și corupție electorală prin intermediul unor organizații non-profit străine. Estimările sociologice sugerează că astfel de mecanisme au influențat între 15% și 20% dintre alegători la referendumul privind integrarea europeană din 2024, care amenințau deturnarea democrației și protecției drepturilor omului în Republica Moldova în eventualitatea unui alt scenariu al alegerilor parlamentare din 2025.

Anul 2025 a fost al doilea an fără restricții asupra libertății de întrunire, libertății de exprimare și accesului la informații impuse sub starea de urgență.

Scorul general în domeniul *Obligația statului de a proteja* a rămas neschimbat. Scorul privind legislația a scăzut de la 5,0 în 2024 la 4,9 în 2025 ca urmare a unor modificări legislative care prezintă riscuri pentru OSC-uri, cum ar fi extinderea ambiguă a definiției activității extremiste, posibilitatea suspendării OSC-urilor, restricționarea

accesului la informații prevăzute de Legea situațiilor de criză și obligația OSC-urilor de a furniza informații inclusă în Legea securității naționale. În același timp, scorul privind practica a crescut de la 4,2 în 2024 la 4,3 în 2025 ca urmare a eforturilor intense ale instituțiilor publice de a contracara atacurile hibride și de a proteja democrația. Dinamica inversă a scorurilor privind legislația și practica s-a compensat reciproc menținând scorul general neschimbat.

Recomandările principale prevăd identificarea și aplicarea măsurilor de combatere a finanțării terorismului bazate pe evaluarea riscurilor organizațiilor non-profit, cu implicarea OSC-urilor și adoptarea unei legi privind protecția apărătorilor drepturilor omului elaborată în strânsă colaborare cu OSC-urile.

Standardul I. Statul protejează OSC-urile și persoanele asociate OSC-urilor împotriva interferențelor și atacurilor

Constituția prevede obligația statului de a-și proteja cetățenii.²¹⁶ Viața, integritatea, sănătatea, libertatea, proprietatea și alte drepturi legitime ale cetățenilor și comunității sunt protejate prin lege,²¹⁷ cu obligații atât pozitive, cât și negative impuse instituțiilor statului. Statul respectă, protejează și asigură libertatea de asociere și poate interveni în activitățile OSC-urilor doar dacă este necesar într-o societate democratică pentru a asigura securitatea națională, siguranța publică, aplicarea legii sau prevenirea infracțiunilor, sau pentru protecția sănătății, moralei, drepturilor și libertăților altora.²¹⁸

OSC-urile sau persoanele asociate pot contesta în instanță deciziile care afectează exercitarea libertății de asociere²¹⁹, refuzul accesului la informație²²⁰, hotărârile care interzic sau modifică condițiile unei întruniri²²¹, care afectează libertatea de exprimare²²² și alte drepturi specifice prevăzute de legi speciale. OSC-urile pot, de asemenea, să reprezinte beneficiarii ale căror drepturi au fost încălcate în instanță și să desfășoare litigii strategice.

Instituțiile publice au obligația de a interveni pentru a proteja OSC-urile și persoanele asociate împotriva atacurilor și interferențelor din partea terților sau a reprezentanților organelor de stat. Deși OSC-urile au acces la justiție, este neobișnuit ca astfel de atacuri să fie aduse în instanță, în special din cauza lipsei de încredere în sistemul judiciar²²³.

---

²¹⁶ Constituția Republicii Moldova, Art. 18 (Protecția cetățenilor Republicii Moldova) *op. cit.*

²¹⁷ Legea 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, Art. 18; Legea 219/2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri, Art. 22; Legea 3/2016 cu privire la Procuratură, Art. 1.

²¹⁸ Legea 86/2020 privind organizațiile necomerciale, Art. 5(1), 5(11), *op.cit.*

²¹⁹ Legea 86/2020 privind organizațiile necomerciale Art. 13(13), 16(4), 25(6), *op.cit.*

²²⁰ Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, Capitolul IV, *op.cit.*

²²¹ Legea 26/2008 privind întrunirile, Art. 15, *op.cit.*

²²² Legea 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, Capitolul II, *op.cit.*

²²³ 15% încredere în justiție, Institutul de Politici Publice, Barometrul Opiniei Publice, octombrie 2024, <https://ipp.md/2024-10/barometrul-opinii-publice-2024/>

Atacurile verbale împotriva reprezentanților OSC-urilor se manifestă în principal pe partea iliberală a spectrului politic și la nivel local.²²⁴ În 2025, poliția a deschis dosar penal și a reținut persoana care, cu trei ani în urmă, a amenințat cu moartea pe jurnalista Viorica Tătaru pe rețelele de socializare. Cazul a demonstrat intoleranță față de astfel de fapte și a fost susținut și de alte sancțiuni aplicate de poliție, dar nu poate fi încă considerat o practică generalizată.

În aprilie, Ministerul Justiției a inițiat elaborarea proiectului de lege privind apărării drepturilor omului, ca răspuns la creșterea amenințărilor la adresa OSC și ADO. Scopul proiectului este recunoașterea juridică a apărătorilor drepturilor omului, susținerea activității acestora și asigurarea protecției lor, în conformitate cu standardele internaționale. Acțiunea a fost inclusă anterior în PNADO, iar Oficiul Avocatului Poporului a publicat un concept la această temă²²⁵. În septembrie, Ministerul Justiției lucra totodată și asupra unui set de amendamente anti-SLAPP.

După trei ani de gestionare eficientă a Marșului Pride, în 2025 forțele de ordine, deși au asigurat protecția participanților pe întreaga durată, au avut o prestație mai puțin coordonată, generând confuzie și devierea traseului la începutul marșului.²²⁶

Anul 2025 este al doilea an fără restricții asupra libertății de întrunire, libertății de exprimare și accesului la informații impuse sub starea de urgență de la începutul pandemiei din 2020 și continuate după invazia rusă în Ucraina în 2022.

Standardul II. Măsurile utilizate pentru combaterea extremismului, terorismului, spălării banilor sau corupției sunt direcționate și proporționale, în conformitate cu abordarea bazată pe riscuri, respectă standardele drepturilor omului cu privire la asociere, întrunire și exprimare

Statul poate stabili reguli pentru OSC-uri în scopul combaterii spălării banilor (AML) și finanțării terorismului (CTF) doar în măsura în care aceste reguli sunt în conformitate cu standardele internaționale privind drepturile omului.²²⁷ Legislația AML/CTF²²⁸ și legislația anticorupție²²⁹ nu conțin prevederi care să restricționeze direct sau să împiedice OSC-urile să își desfășoare activitățile legitime sau să se bucure de libertățile lor fundamentale și nici nu limitează sau încalcă drepturile angajaților și donatorilor lor. Cu toate acestea, politicile bancare AML/CTF creează bariere pentru activitatea de strângere de fonduri a OSC-urilor, cum ar fi comisioanele mari pentru donațiile non-cash, respingerea plăților efectuate către OSC-uri cu carduri de credit străine, tratarea

²²⁴ Bogdan Țirdea, „Sorosistii și statul profund în Moldova”, 18.11.2024

https://youtu.be/MjY6F8gjkTA?si=40uxwY_wTMX4NAec

²²⁵ OAP, Concept privind Apărării Drepturilor Omului, 2024, <https://ombudsman.md/post-document/concept-privind-aparatorii-drepturilor-omului/>

²²⁶ Centrul de Politici și Reforme, Asociația Promo-LEX, raport privind desfășurarea marșului Moldova Pride 2025, <https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/08/raport-privind-desfasurarea-marsului-moldova-pride-2025-2.pdf>

²²⁷ Legea 86/2020 privind organizațiile necomerciale, Art. 5(10), *op.cit.*

²²⁸ Legea 308/2017 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, *op.cit.*

²²⁹ Legea 82/2017 integrității, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120706&lang=ro

platformelor de crowdfunding ca fiind clienți cu risc ridicat, asemănători magazinelor online, și impunerea de cerințe suplimentare și comisioane mari.²³⁰

OSC-urile sunt afectate de aceste reglementări, fiind necesar să depună declarații privind beneficiarul efectiv al entității juridice, identificat ca persoana (persoanele) care exercită controlul final asupra organizației non-comerciale (în baza amendamentelor din 2023)²³¹. Conform reglementărilor ASP²³², beneficiarii efectivi ai OSC-urilor pot fi fondatorii, membrii consiliului sau membrii adunării generale. Experții constată că ASP nu aplică uniform regulile privind beneficiarii efectivi, organizații similare indicând persoane diferite din structuri distincte (Adunarea Generală, Consiliu sau Administratori) la sugestia registrarilor. De multe ori, aceste persoane nu sunt adevărații beneficiari efectivi, adică nu exercită controlul real, ceea ce înseamnă că definiția legală nu se aliniază cu conceptul aplicabil entităților comerciale.

În aprilie 2025, Serviciul de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor din Moldova a prezentat Raportul de evaluare a riscurilor în sectorul necomercial, 2025²³³, dar nu l-a publicat până la elaborarea raportului curent. Raportul a fost elaborat cu sprijinul Facilității Globale AML/CFT a UE, pe baza metodologiei Greenacre²³⁴, după ce în 2024, MONEYVAL a constatat deficiențe aplicarea Recomandării 8²³⁵ cu privire la organizațiile non-profit, ceea ce a condus la menținerea ratingului Conform Parțial²³⁶. Raportul a constatat că riscul de abuz al OSC pentru finanțarea terorismului rămâne scăzut. Riscul mai ridicat este asociat cu OSC-urile cu legături cu comunitatea islamică și cu jurisdicții cu risc (maxim 10 astfel de organizații (0,2% din sector). OSC-urile cu risc mediu sunt cele finanțate în numerar din surse externe, reprezentând aproximativ 3% din total. Cu toate acestea, OSC-urile sunt clasificate până în prezent ca având risc ridicat în politicile AML, fiind necesar să depună documente suplimentare, cum ar fi detaliile proiectelor, pentru transferurile internaționale.

---

²³⁰ ECNL, ICNL, „Evaluarea cadrului legal pentru filantropie în Moldova”, septembrie 2024,

<https://ecnl.org/sites/default/files/2024-10/Environment%20for%20Philanthropy%20in%20Moldova%20-%20Assessment%20Report%20by%20ECNL%20and%20ICNL.pdf>

²³¹ Legea 308/2017 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Art. 5 și 14; Legea 66/2023 pentru modificarea unor acte normative,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136851&lang=ro

²³² Ordinul ASP 573/04.09.2023.

²³³ SPCSB, Raportul de evaluare a riscurilor în sectorul necomercial, 2025

<https://www.spcsb.gov.md/ro/news/prezentarea-raportului-de-evaluare-a-riscurilor-in-sectorul-necomercial>

²³⁴ Metodologia Greenacre pentru Evaluarea riscurilor sectorului non-profit,

<https://greenacregroup.co.uk/greenacre-government/npo-risk-assessments/#:~:text=The%20Methodology%20employs%20a%20six,on%20which%20to%20base%20assessments>.

²³⁵ Recomandarea 8 a GAFI cere ca legile și reglementările care guvernează organizațiile non-profit să fie revizuite, astfel încât aceste organizații să nu poată fi abuzate pentru finanțarea terorismului.

²³⁶ MONEYVAL, „AML and CTF measures Republic of Moldova, 2nd Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating Follow-up Report”, Mai 2024, <https://rm.coe.int/moneyval-2024-4-md-5thround-2ndenhfur/1680b05e46>

Spre deosebire de evaluarea națională a riscurilor anterioară²³⁷, OSC-urile au fost invitate să participe la evaluare, încă de la primele etape, atât ca parte a unui grup de lucru, cât și ca parte a unui grup mai larg de supraveghere.

În 2025, ca și în anii anteriori, nu au fost raportate cazuri în care OSC-urile să fie afectate de acuzații de legături cu extremismul, finanțarea terorismului, spălarea banilor sau corupția. Cadrul normativ anticorupție nu afectează activitatea OSC-urilor și a părților interesate ale acestora.

În 2025, instituțiile publice s-au implicat pe larg în prevenirea și combaterea atacurilor hibrid ale Federației Ruse asupra Republicii Moldova, care aveau drept scop final deturnarea rezultatelor alegerilor și schimbarea de regim democratic. Instituțiile de drept au descoperit scheme de finanțare ilegală²³⁸, au confiscat bani,²³⁹ au demascat grupuri instruite pentru pregătirea dezordinii în masă.²⁴⁰ Cel puțin două organizații necomerciale din Rusia „Centrul pentru Politici Noi de Tineret”²⁴¹ și „Evrazia”²⁴² au fost implicate în activități subversive de corupere electorală în 2025²⁴³.

Pachetul legislativ pentru combaterea corupției electorale adoptat în aprilie, a extins noțiunea de „activitate extremistă” pentru a viza organizații neînregistrate, mass-media, culte religioase și persoane fizice. Sunt considerate activități extremiste, printre altele, orice acțiuni care promovează „umilirea demnității naționale” – sintagmă interpretabilă, care ar putea fi utilizată pentru a descuraja participarea activă a societății civile în viața publică.

În iulie, în baza noilor prevederi privind contracararea activității extremiste,²⁴⁴ SIS s-a adresat în instanța de judecată cu solicitarea ca organizația Evrazia să fie declarată organizație extremistă²⁴⁵, ca urmare a imixtiunii externe în procesele electorale din 2024. Dacă instanța va admite cererea SIS, Evrazia va deveni prima organizație cu

---

²³⁷ Serviciul pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, „Raportul privind evaluarea națională a riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului”, 2022, http://spsb.gov.md/ro/news/raportul-privind-evaluarea-na-ional-a-riscurilor-in-domeniul-sp-larii-banilor-i-finan-rii-terorismului?fbclid=IwAR0Q2RvREUxzooq9PDeimzt_vDCwve4HjN-1L7yILdy8Zq7sJLdQlvdgWDY.

²³⁸ Poliția Republicii Moldova, 46 de percheziții în dosarul privind coruperea electorală, finanțarea ilegală a partidelor politice și spălarea banilor.

<https://politia.md/ro/politia-actiune/46-de-percheziti-dosarul-privind-coruperea-electorala-finantarea-ilegala>

²³⁹ CNA și procurorii efectuează percheziții în Chișinău într-un dosar de finanțare ilegală a unor formațiuni politice. Au fost ridicate peste 20 de milioane de lei, <https://cna.md/ro/comunicate-de-presa/cna-si-procurorii-efectueaza-percheziti-chisinau-intr-un-dosar-de-finantare>

²⁴⁰ Poliția Republicii Moldova, Tabere militare din Serbia, organizate de serviciile secrete ruse (inclusiv ГРУ), pentru a crea destabilizări și dezordini în masă în Republica Moldova. 74 de persoane reținute, 22.09.2025,

<https://politia.md/ro/politia-actiune/tabere-militare-din-serbia-organizate-de-serviciile-secrete-ruse-inclusiv-gru>

CU SENS, Investigație: Instruiți să facă haos. Partea II, <https://www.youtube.com/watch?v=aLS73NNXCOg>

CU SENS, Investigație: Instruiți să facă haos. Partea III, <https://www.youtube.com/watch?v=MOReBUMILEk>

²⁴¹ <http://cnmp.ru/>

²⁴² <https://evrazia.su/>

²⁴³ NordNews, Cinci luni sub acoperire : Bani, propagandă și manipulare electorală, 2025

https://youtube.com/watch?v=IO_fQcSkPw&si=MB_8MMbnL5IGSTLp

²⁴⁴ Legea 54/2003 privind contracararea activității extremiste

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148960&lang=ro#

²⁴⁵ Portalul național al instanțelor de judecată, Informația despre dosar/cerere,

https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/generate/pending/2-25105813-02-2-25072025-1/56C2AD8D-8A90-DD11-AB9B-001E0B8014EB

sediul în Federația Rusă declarată extremistă în Republica Moldova, ceea ce va implica interzicerea oricăror activități pe teritoriul țării și blocarea conturilor și resurselor sale. Conform estimărilor sociologilor, la referendumul pentru integrare europeană și în 2024 mecanismele de corupere electorală, au influențat până la 15%-20% din alegători²⁴⁶.

Legea privind managementul situațiilor de criză²⁴⁷, adoptată în iulie, permite Guvernului să suspende activitatea OSC-urilor fără control judecătoresc, în baza unor temeuri formulate vag și susceptibile de abuz. Legea mai permite interzicerea publicării de informații, restricționarea accesului la date și limitarea confidențialității comunicațiilor, ceea ce ar putea afecta libertatea de exprimare și funcționarea OSC-urilor.²⁴⁸

Legea privind securitatea națională, adoptată în iulie, obligă OSC-urile și alte entități să coopereze cu sectorul de securitate și să furnizeze resurse și informații. Formularea generală a acestor obligații poate permite solicitări arbitrare de date sensibile, fără garanții clare pentru confidențialitate sau libertatea de asociere.²⁴⁹

Recomandări specifice:

- Serviciul pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și Banca Națională a Moldovei să implementeze măsuri de combatere a finanțării terorismului (CTF) (inclusiv politicile bancare) doar pentru organizațiile non-profit vizate de GAFI, în conformitate cu Recomandarea 8 a GAFI, care rezultă din Raportul de evaluare a riscurilor în sectorul necomercial;
- Serviciul pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor să continue să implice proactiv OSC-urile în identificarea măsurilor pentru a aborda vulnerabilitățile OSC-urilor la finanțarea terorismului și spălarea banilor;
- Organele competente relevante să aplice măsuri eficiente de prevenire și protecție în toate situațiile periculoase la care sunt expuse OSC-urile și reprezentanții acestora (de exemplu, interceptări ilegale, atacuri cibernetice, încălcarea confidențialității, atacuri online etc.);

²⁴⁶ Radio Europa Liberă, „În esență...” | Sociologul Vasile Cantarji, despre fenomenul „voturilor de la buton” în scrutinele din R. Moldova. <https://moldova.europalibera.org/a/in-esenta-sociologul-vasile-cantarji-despre-fenomenul-voturilor-de-la-buton-in-scrutinele-din-r-moldova/33172063.html>

ZdG, Care ar fi fost rezultatele alegerilor de pe 20 octombrie dacă nu exista Șor? Răspunsul unui sociolog. <https://www.zdg.md/stiri/politic/care-ar-fi-fost-rezultatele-alegerilor-de-pe-20-octombrie-daca-nu-exista-sor-raspunsul-unui-sociolog/>

²⁴⁷ Legea 248/2025 privind managementul situațiilor de criză,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150247&lang=ro

²⁴⁸ Centrul Contact, CRJM, Analiza cadrului legal aplicabil activității organizațiilor societății civile în Republica Moldova, 2025

²⁴⁹ Centrul Contact, CRJM, Analiza cadrului legal aplicabil activității organizațiilor societății civile în Republica Moldova, 2025

- Banca Națională ar trebui să inițieze un dialog cu OSC-urile și băncile pentru a aborda problemele legate de accesul OSC-urilor la servicii bancare și să exploreze soluții potențiale pentru îmbunătățirea politicilor și practicilor de reducere a riscurilor, folosind o abordare bazată pe risc;
- Ministerul Justiției să finalizeze în cel mai scurt timp și să supună consultărilor publice proiectul de lege privind protecția apărătorilor drepturilor omului.
- Parlamentul să revizuiască definiția de beneficiar efectiv al OSC-urilor, astfel încât aceasta să reflecte specificul structurii lor, caracterul non-profit precum și să prevadă o aplicare diferențiată, bazată pe risc, în conformitate cu Recomandarea 8 a FATF, oferind totodată îndrumări clare pentru implementarea practică de către OSC-uri.

3.9 Suportul acordat de stat

Scor general pentru domeniu: **4,4/7**

Legislație: **4,7/7**

Practică: **4,0/7**

Statul oferă finanțare pentru OSC-uri prin diferite mecanisme, cum ar fi finanțarea nerambursabilă, contractarea lucrărilor și serviciilor sau prin finanțare cu destinație specială, inclusiv comanda socială, desemnarea procentuală și subvenții directe pentru OSC-uri. OSC-urile sunt scutite de impozitul pe venit, inclusiv pentru activitățile economice conforme cu scopurile statutare, dar plătesc impozitul pe venit, contribuții sociale și medicale pentru angajați. OSC-urile pot beneficia de scutire de TVA și de facilități vamale pentru proiectele aprobate în cadrul tratatelor internaționale.

APC-urile derulează anual programe de granturi în domeniile tineretului, culturii, mediului și sănătății pe baza unui regulament-cadru, cu priorități și rezultate disponibile public. Unele APL-uri sprijină programe de granturi la nivel de raion. Aceste resurse sunt incluse în bugetele naționale și locale, iar sprijinul în natură constă în principal în oferirea accesului gratuit sau preferențial la proprietăți publice. Desemnarea procentuală menține o dinamică pozitivă (0,74 milioane EUR în 2024 pentru 915 organizații), dar este departe de a-și atinge potențialul maxim. Deși numărul beneficiarilor a crescut, numărul contribuabililor a scăzut de la 38.000 la 35.000, iar 20% din fonduri au revenit la cinci organizații afiliate foștilor angajați din sectorul public. Modificările aduse Regulamentului în februarie 2025 au îmbunătățit transparența și termenele, dar gradul de informare publică rămâne scăzut, ceea ce limitează eficiența mecanismului.

Beneficiile fiscale pentru donații sunt reduse, condițiile fiscale nu încurajează activitatea filantropică, iar persoanele fizice nu au nici un fel de stimulente pentru donații. Amendamentele propuse de OSC-uri nu sunt luate în considerare de Guvern. Antreprenoriatul social rămâne slab dezvoltat, cu doar 12 întreprinderi sociale înregistrate, care au generat 1,9 milioane EUR în 2024, dintre care 96% provenite de la trei entități. Propunerile privind îmbunătățirea cadrului legal și fiscal nu au fost încă examinate de Guvern. Participarea OSC-urilor la procedurile de achiziții publice este împovărătoare și dezavantajează OSC-urile în comparație cu entitățile comerciale. Există doar câteva servicii sociale contractate de stat de la OSC-uri, în timp ce zeci de OSC-uri au fost contractate anual pentru servicii medicale și sanitare.

Unele organizații continuă să primească subvenții directe, contrar principiilor de transparență și tratament egal. Aproape toate formele de sprijin au dezavantajele lor și oferă puține stimulente pentru OSC-uri.

În anul 2025, erau înregistrate 128 de organizații cu statut de utilitate publică, cu 40 mai multe decât în 2024, după reluarea activității Comisiei de Certificare. Statutul este utilizat în principal pentru obținerea accesului gratuit sau preferențial la proprietăți publice, iar monitorizarea nu restricționează activitatea organizațiilor. Nu au fost raportate sancțiuni sau retrageri de statut.

Există beneficii legale pentru voluntariat, dar și unele responsabilități administrative împovărătoare pentru OSC-uri, care nu contribuie la creșterea activității de voluntariat. Numărul organizațiilor gazdă de voluntariat înregistrate s-a redus cu 50% în 2025 (până la 32). Noua Lege a voluntariatului, adoptată în prima lectură în iulie 2025, simplifică procedurile de certificare și raportare, introduce instrumente digitale și programe de voluntariat incluziv și instituie o comisie de coordonare cu participarea organizațiilor societății civile.

Scorul general în domeniul *Suportul acordat de stat*, precum și scorurile pentru legislație și practică au rămas neschimbate. Recomandările rămân în mare parte cele din anul trecut și urmăresc dezvoltarea mai multor instrumente de suport din partea statului, inclusiv popularizarea mecanismului de desemnare procentuală, îmbunătățirea cadrului de reglementare privind antreprenoriatul social, adoptarea legii privind voluntariatul, creșterea suportului financiar pentru OSC.

Standardul I. Există o serie de mecanisme de stat diferite și eficiente pentru sprijinirea financiară și în natură a OSC-urilor

Finanțarea de stat poate fi oferită OSC-urilor prin mecanisme²⁵⁰ precum finanțarea nerambursabilă, contractarea de lucrări și servicii sau prin finanțare cu destinație

---

²⁵⁰ Legea bugetului de stat, Legea 131/2015 privind achizițiile publice; Legea 179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat; Hotărârea Guvernului 1213/2010 de aprobare a unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret; Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret și

specială, inclusiv comanda socială, mecanismul de desemnare procentuală și subvenții directe către OSC-uri.²⁵¹ Conceptul de comandă socială este prevăzut în legea privind organizațiile necomerciale, dar nu există un mecanism de punere în aplicare. Resursele alocate în acest scop sunt prevăzute în bugetul de stat și în bugetele locale. Sprijinul în natură acordat de stat se realizează în principal prin oferirea dreptului de a utiliza proprietăți publice fie gratuit, fie în condiții preferențiale.²⁵²

Conform sondajului Centrului Contact, publicat în 2024, donatorii internaționali rămân principala sursă de venit pentru OSC-uri (72,7%)²⁵³, sprijinul limitat din partea statului acoperind doar o mică parte din nevoile lor de bază. În 2025 ca și în 2024, se menține o practică în dezvoltare aproximativ 30 de contracte pentru servicii medicale și măsuri de profilaxie au fost atribuite OSC-urilor²⁵⁴; pe de altă parte doar câteva servicii sociale au fost externalizate către OSC-uri²⁵⁵.

În 2024, mecanismul de desemnare procentuală a generat venituri echivalente a 0,74 milioane EUR pentru 914 de OSC-uri. Circa 20% din sumă a revenit la 5 organizații afiliate foștilor lucrători din sistemul afacerilor interne, inspectoratul fiscal și sectorul energetic. Deși suma și numărul de beneficiari a crescut, numărul de contribuabili a scăzut de la 38 de mii la 35 de mii²⁵⁶, Numărul de validări nevalide se menține la 8%. În continuare există un potențial mare neexploatat, în mare parte din cauza lipsei de conștientizare în rândul populației.

În februarie 2025, a fost modificat Regulamentul cu privire la mecanismul desemnării procentuale²⁵⁷. Modificările urmăresc creșterea transparenței și eficienței mecanismului prin clarificarea terminologiei, stabilirea procedurilor de depunere și verificare a cererilor, definirea criteriilor de eligibilitate, reglementarea actualizării și publicării anuale a listelor beneficiarilor, introducerea mecanismelor de excludere a celor cu datorii sau radiați din registru și alinierea la legislația fiscală și civilă. Perioada

---

a concursului național/local de proiecte pentru grupurile de inițiativă ale tinerilor; Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 834/2014; Regulamentul privind organizarea și desfășurarea Programului național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active.

²⁵¹ Art. 5(4), Lege 86/2020 privind organizațiile necomerciale.

²⁵² Art. 5(6), Lege 86/2020 privind organizațiile necomerciale.

²⁵³ Centrul Contact, „Sondaj: Ce cred moldovenii despre OSC-uri?”; 2024, <https://contact.md/sondaj-pestre-50-la-suta-dintre-moldoveni-au-incredere-in-osc-uri/>

²⁵⁴ Compania Națională de Asigurări în Medicină, Contracte cu instituții medico-sanitare 2024, 2025,

<https://date.cnam.md/contracte-cu-institutiile-medico-sanitare/>

<https://date.cnam.md/contracte-cu-institutiile-medico-sanitare/?dir=7988>

https://date.cnam.md/wp-content/uploads/2024/04/Lista-PSM-contractati_CNAM-2024.pdf

²⁵⁵ „Telefonul copilului 116 111” (oferit de Asociația „CNFACEM”), „Telefonul de Încredere al Centrului Internațional „La Strada” pentru Victimele violenței în familie și violenței sexuale pot suna la 0 8008 8008, Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru persoane cu dizabilități operează cu număr național 080010808 oferit de AO Keystone Moldova, Centru regional de asistență integrată a copiilor victime sau martori ai infracțiunilor, de tip Barnahus (implementat de CNPAC), Serviciul echipa mobilă al Asociației „Femeia și Copilul-Protecție și Sprijin”

²⁵⁶ Serviciul Fiscal de Stat, „Rezultatele desemnării procentuale în anul 2023”, 2023,

<https://sfs.md/uploads/files/rapoarte/raport%20desemnarea%20procentuala%202023.pdf>

²⁵⁷ Hotărârea Guvernului 94/2025 modifică Regulamentul cu privire la mecanismul desemnării procentuale,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147371&lang=ro

de depunere a cererilor pentru includerea în lista beneficiarilor a fost extinsă de la una la patru luni (iunie – septembrie).

Așa cum este descris în secțiunea 3.2 (*Tratament Egal*), un număr de OSC-uri primesc subvenții directe, ceea ce nu este în conformitate cu bunele practici ale principiilor de transparență și competiție liberă deschisă și tratament egal.

Numărul întreprinderilor sociale de inserție înregistrate oficial²⁵⁸ a rămas neschimbat din 2024 la 12 entități,²⁵⁹ cu venituri totale de circa 1,9 milioane EUR, din care 96% revin la trei întreprinderi. Un factor de descurajare la obținerea statutului de întreprindere socială este și taxa pe care trebuie să o achite entitatea, suplimentar la taxele achitate la înregistrarea formei legale a entității. Recomandările societății civile pentru îmbunătățirea antreprenorialului social²⁶⁰ în ceea ce privește aspectele legale, fiscale și de achiziții publice încă nu au fost luate în considerare în ultimii ani.

Participarea OSC-urilor la procedurile de achiziții publice este posibilă, dar împovărătoare pentru OSC-uri, iar motivele sunt descrise mai detaliat în secțiunea 3.2 (*Tratament Egal*), acestea punând OSC-urile într-un dezavantaj față de entitățile comerciale.

Standardul II. Suportul statului pentru OSC-uri este ghidat de criterii și obiective clare, de asemenea, este oferit în baza unei proceduri transparente și competitive

Sprijinul financiar de stat pentru OSC-uri este reglementat de Regulamentul Cadru privind Mecanismul de Finanțare Nerambursabilă pentru Proiectele Organizațiilor Non-Comerciale²⁶¹. Sprijinul financiar ar trebui să urmeze un concurs public și să fie ghidat de principiile transparenței, liberei concurențe, tratamentului egal, proporționalității și simplității, dialogului, neretroactivității, anualității, finanțării multianuale și a utilizării eficiente a resurselor financiare publice. Regulamentul prevede ca autoritatea de finanțare să consulte prioritățile de finanțare cu OSC-urile și să le publice pe site-ul oficial al autorității la începutul anului financiar. Comisiile, formate din cel puțin cinci membri, inclusiv cel puțin un reprezentant al unei OSC, evaluează și selectează beneficiarii de granturi. Regulamentul nu specifică un mecanism de monitorizare și evaluare pentru finanțarea de stat către OSC-uri.

Programele de granturi guvernamentale (pentru tineret, cultură, îmbătrânire activă, mediu) au fost implementate și acordate în 2024 conform regulamentelor adoptate în

---

²⁵⁸ Lege 223/2017 privind modificarea și completarea unor acte normative,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=101472&lang=ro

²⁵⁹ MDDED, Lista organizațiilor necomerciale, societăților cu răspundere limitată și cooperativelor de producție cu statut de întreprindere socială/ întreprindere socială de inserție, actualizată la 02.05.2024,

https://mded.gov.md/wp-content/uploads/2024/05/lista_org.necomerciale_srl_cu_statut_isi_is-2.docx

²⁶⁰ Eco Visio, „Cartea albă pentru antreprenoriatul social”, 2022, <https://drive.google.com/file/d/1m-dRZgx5PjENWESNo08Wix9ogF3S-oar/view>

²⁶¹ Hotărârea Guvernului 656/2022 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133924&lang=ro

2023²⁶². Informațiile privind prioritățile de finanțare, procedura de aplicare și criteriile de selecție²⁶³ au fost publicate pe paginile web ale autorităților finanțatoare, împreună cu rezultatele selecției și finanțarea acordată²⁶⁴.

Nu există evidențe că sprijinul de stat este folosit pentru a interveni în activitățile OSC-urilor sau pentru a submina independența acestora.

Standardul III. OSC-urile beneficiază de un mediu fiscal favorabil

OSC-urile plătesc impozitul pe venit, contribuțiile sociale și medicale ale angajaților, dar sunt scutite de impozitul pe venit, inclusiv pentru activitățile economice, desfășurate conform scopurilor statutare.²⁶⁵ Dacă pe parcursul unui an o OSC comercializează servicii în valoare mai mare de 60 de mii EUR, trebuie să achite TVA. Codul Fiscal nu oferă claritate cu privire la detaliile pe care OSC-urile trebuie să le includă în actele lor constitutive pentru a asigura venituri scutite de impozit din activitățile de strângere de fonduri, cum ar fi evenimentele caritabile²⁶⁶. OSC-urile pot beneficia de scutire de TVA și de facilități vamale pentru proiectele aprobate în baza tratatelor internaționale.²⁶⁷ În 2025, au fost peste 800 astfel de proiecte (din care aproximativ un sfert implementate de OSC-uri) care au beneficiat de această facilitate.²⁶⁸

---

²⁶² Ordinul MMPSF 23/23.02.2023, Regulamentul privind organizarea și desfășurarea Programului național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active, <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2023/03/Regulament-Program-Granturi-2023.docx>, Ordinul MEC 419/28.04.2023, Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursurilor de proiecte pentru organizațiile de tineret, https://mec.gov.md/sites/default/files/program_de_granturi_semnat_1.pdf, Ministerului Culturii, Ordinul 13/2024 privind aprobarea Regulamentului cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor culturale implementate de organizațiile necomerciale, <https://mc.gov.md/sites/default/files/file-cloud/reg-pro-cult-onc-24.rar>, Hotărârea Guvernului 711/19.10.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de administrare a Fondului Național pentru Mediu, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137300&lang=ro

²⁶³ Programul de granturi pentru organizațiile de tineret, <https://tineret.gov.md/programe/programul-de-granturi-pentru-organizatiile-de-tineret/>, Concursul proiectelor culturale, <https://mc.gov.md/ro/content/proiecte-culturale-2024>, Programul de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active, <https://social.gov.md/comunicare/ministerul-muncii-si-protectiei-sociale-a-dat-start-inscrierilor-pentru-programul-de-granturi-mici-in-domeniul-imbatrânirii-active-editia-2024/>, Fondul Național de Mediu <https://onipm.gov.md/apel-fnm>, <https://onipm.gov.md/finantare>

²⁶⁴ Programul de granturi pentru organizațiile de tineret, Proiecte selectate https://tineret.gov.md/wp-content/uploads/2024/03/lista_proiecte_castigatoare_pg_2024.pdf, Concursul proiectelor culturale, Lista proiectelor finanțate <https://mc.gov.md/ro/content/un-numar-record-de-84-de-proiecte-lista-finala-proiectelor-culturale-finantate-de-stat-anul>, Programului național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active <https://social.gov.md/comunicare/comunicate/ministerul-muncii-si-protectiei-sociale-a-desemnat-castigatorii-celui-de-al-viii-lea-program-de-granturi-mici-in-domeniul-imbatrânirii-active/> Fondul Național de Mediu, Lista proiectelor aprobate <https://onipm.gov.md/sites/default/files/lista%20proiectelor%20aprobate.pdf>, Ministerul Educației și Cercetării, <https://mecc.gov.md/ro/content/programul-de-granturi-pentru-organizatiile-de-tineret>

²⁶⁵ Codul Fiscal al Republicii Moldova, Art. 52, (Organizații necomerciale),

²⁶⁶ ECNL, ICNL, Evaluarea cadrului legal pentru filantropie în Moldova, 2024, <https://ecnl.org/sites/default/files/2024-10/Environment%20for%20Philanthropy%20in%20Moldova%20-%20Assessment%20Report%20by%20ECNL%20and%20ICNL.pdf>

²⁶⁷ Hotărârea Guvernului 246/2010 cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110454&lang=ro

²⁶⁸ Lista proiectelor de asistență tehnică în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale, pentru aplicarea scutiilor la impozitul pe venit, accize, taxe vamale și alte taxe, https://www.legis.md/UserFiles/Image/RO/2021/mo209-210md/246_an_1.doc

OSC-urile pot primi statutul de utilitate publică, atribuit de Comisia de Certificare, pe o perioadă de cinci ani²⁶⁹, printr-o procedură clară.²⁷⁰ Până la data acestui raport, 144 de OSC-uri aveau statut de utilitate publică²⁷¹, cu 56 de OSC-uri mai mult decât în 2024, când a fost reluată activitatea Comisiei de certificare. Monitorizarea și evaluarea conformității cu cerințele de utilitate publică nu interferează în activitățile OSC-urilor. Nu există dovezi că OSC-urile au fost supuse unor penalități fiscale nejustificate sau retragerii statutului de utilitate publică de către autoritățile de stat. Statutul de utilitate publică servește preponderent pentru obținerea de spațiu gratuit sau comodat pentru spațiile proprietate publică și este o condiție de eligibilitate pentru unele finanțări publice, de exemplu fondul de prevenție al CNAM.

Standardul IV. Întreprinderile și persoanele fizice beneficiază de facilități fiscale pentru donațiile lor către OSC-uri

Legea privind Filantropia și Sponsorizarea²⁷² definește statutul juridic al activităților de filantropie și sponsorizare, standardele contractuale, mecanismele de acordare a beneficiilor fiscale și raportarea. Persoanele juridice care oferă donații OSC-urilor pot beneficia oficial de deduceri fiscale, spre deosebire de persoanele fizice care nu beneficiază de stimulente fiscale pentru donații. Contribuabilii au dreptul de a face donații deductibile fiscal (atât monetare, cât și nemonetare) în timpul anului fiscal în scopuri filantropice sau de sponsorizare, dar acestea nu pot depăși 5% din venitul impozabil total, un prag care nu oferă stimulente eficiente²⁷³. Platforma pentru Promovarea și Dezvoltarea Filantropiei promovează un set de amendamente care urmăresc creșterea beneficiilor fiscale pentru donatori până la 20% din venitul impozabil, cu niveluri progresive în funcție de dimensiunea veniturilor / cifrelor de afaceri, care nu este acceptat de Ministerul Finanțelor.

Una din modificările din pachetul legislativ vizând combaterea corupției electorale²⁷⁴ interzice beneficiarilor de sponsorizări și donații să dezvăluie public sprijinul primit de la persoanele obligate să facă declarații de avere sau de la competitori electorali. Restricția vizează peste 60.000 de persoane anual și creează riscuri de sancțiune pentru OSC-uri care dezvăluie neintenționat identitatea sponsorilor. Aceasta limitează în mod nejustificat transparența activităților civice, afectând dreptul publicului de a fi informat despre sursele de finanțare și sprijin ale OSC-urilor.²⁷⁵

---

²⁶⁹ Legea 86/2020 privind organizațiile necomerciale, Art. 22(2), *op. cit.*

²⁷⁰ *Ibid.*, Capitolul V, Statutul de Utilitate Publică,

²⁷¹ ASP, Comisia de certificare, <https://www.asp.gov.md/ro/informatii-utile/comisiei-de-certificare>

²⁷² Legea 1420/2002 privind filantropia și sponsorizarea,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108161&lang=ro

²⁷³ Expert Grup, „Mecanisme Fiscale de Stimulare a Filantropiei” 2011, https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Mecanisme_fiscale_de_stimulare_a_filantropiei.pdf

²⁷⁴ Legea 100/2025 pentru modificarea unor acte normative (combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și a aspectelor conexe acestuia) https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148941&lang=ro

²⁷⁵ Centrul Contact, CRJM, Analiza cadrului legal aplicabil activității organizațiilor societății civile în Republica Moldova, 2025

Donațiile de alimente pentru OSC-uri sunt scutite de TVA, iar cheltuielile aferente sunt deductibile, la fel ca și în cazul reziduurilor, deșeurilor și perisabilității naturale.²⁷⁶ TVA-ul plătit pentru alimentele donate nu este deductibil dacă depășește o limită lunară stabilită (până la 5 unități din orice produs alimentar donate fiecărui consumator, iar în cazul produselor culinare, volumul donației este stabilit de fiecare operator în parte)²⁷⁷.

Standardul V. Legislația și politicile stimulează voluntariatul

Statutul voluntarilor și al activității de voluntariat este reglementat prin Legea Voluntariatului²⁷⁸ și Regulamentul cu privire la implementarea acesteia²⁷⁹, care stabilesc activitatea de voluntariat în cadrul organizațiilor certificate ca „instituție gazdă”. Certificarea este realizată de Comisia de Certificare²⁸⁰ sub egida Ministerului Educației și Cercetării. După expirarea mandatului Comisiei în iunie 2024, MEC a modificat Regulamentul și componența Comisiei pentru a funcționa provizoriu până la adoptarea unei noi legi privind voluntariatul.²⁸¹

În 2025, erau 32 de OSC-uri înregistrate ca instituții gazdă pentru voluntariat²⁸² cu 50% mai puține decât în 2024.²⁸³ Cauzele acestei evoluții ar putea fi responsabilitățile administrative împovăraătoare pentru OSC-uri (cum ar fi un certificat special, regulament intern de voluntariat, program de voluntariat pe trei ani, rapoarte anuale de activitate, contracte, carnet de voluntar și registre pentru carnete, contracte și voluntari), dar și perioada de tranziție spre o nouă lege.

Există stimulente legale²⁸⁴ care sunt observate într-o măsură mică în practică: experiența de voluntariat este considerată experiență de muncă la angajare, constituie un avantaj pentru admiterea în instituții de învățământ superior, pentru obținerea de burse sau pentru cazare în căminele universitare, iar creditele de studiu transferabile sunt disponibile din partea universităților pentru stagii în domenii de interes public, care sunt legate de profilul educațional și specialitatea voluntarului. APL-urile pot oferi

---

²⁷⁶ Legea 148/2024 pentru modificarea unor acte normative (facilitarea donării de alimente), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143894&lang=ro

²⁷⁷ Legea 299/2022 privind prevenirea pierderii și risipei de alimente, Art. 12, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132168&lang=ro

²⁷⁸ Legea 121/2010 voluntariatului, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140701&lang=ro

²⁷⁹ Hotărârea guvernului 158/2012 cu privire la implementarea legii voluntariatului (Regulamentul de aplicare a legii voluntariatului), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=18722&lang=ro

²⁸⁰ Ordinul MEC 525/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei de certificare și a modelului Certificatului de instituție gazdă a activității de voluntariat, <https://mecc.gov.md/ro/content/voluntariat>, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126377&lang=ro#, Comisia de Certificare 2021-2024 https://mec.gov.md/sites/default/files/componenta_comisiei_igav.pdf

²⁸¹ ORDIN 1571/2024 cu privire la modificarea Ordinului ministrului tineretului și sportului nr. T/525/A/2014 privind organizarea și funcționarea Comisiei de certificare și a modelului Certificatului de instituție gazdă a activității de voluntariat, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145638&lang=ro

²⁸² Ministerul Educației și Cercetării, Registrul de evidență al instituțiilor gazdă a activității de voluntariat, 2024, https://mec.gov.md/sites/default/files/registru_de_evidenta_al_institutiilor_gazda_a_activitatii_de_voluntariat_2025.docx

²⁸³ Ministerul Educației și Cercetării, Lista instituțiilor gazdă a activității de voluntariat, 2024, https://mec.gov.md/sites/default/files/registru_de_evidenta_al_institutiilor_gazda_a_activitatii_de_voluntariat_3.pdf

²⁸⁴ Legea 121/2010 voluntariatului, Capitolul IV, Politici și Măsuri de stimulare a voluntariatului, *op. cit.*

scutiri de impozite locale și facilități instituțiilor gazdă.²⁸⁵ Voluntariatul internațional este definit și reglementat prin lege.²⁸⁶ OSC-urile pot implica voluntari străini și pot trimite voluntari în străinătate.

În iulie, 2025, Parlamentul a votat în prima lectură, proiectul noii legi privind voluntariatul²⁸⁷. Adoptarea în a doua lectură este preconizată în mandatul noului parlament ales la 28 septembrie, care a propus proiectul de lege spre consultări publice în noiembrie.²⁸⁸ Proiectul de lege prevede o clarificare a tipurilor de voluntariat (formal, informal și corporativ), proceduri revizuite de înregistrare a entităților-gazdă, cu programe de voluntariat certificate pentru o perioadă de până la trei ani. Certificatele de voluntar vor înlocui legitimațiile și registrele actuale, facilitând atât angajarea, cât și recunoașterea academică, iar instrumentele digitale vor fi integrate pentru administrare și validarea oficială a contribuțiilor individuale. Proiectul mai prevede măsuri de sprijin pentru voluntariatul intergenerațional, pentru implicarea grupurilor vulnerabile și pentru instituirea unui program guvernamental de susținere a voluntarilor. Certificarea inițiativelor de voluntariat va fi coordonată de Agenția Națională pentru Dezvoltare și Programe de Tineret, iar pentru asigurarea cooperării intersectoriale se va institui un Comisie de coordonare a politicilor de voluntariat, cu participarea reprezentanților OSC-urilor.

Recomandări specifice:

- Serviciul Fiscal de Stat să faciliteze informarea populației despre mecanismul de desemnare procentuală și să sporească popularizarea procedurilor și a rezultatelor în ceea ce privește toate aspectele mecanismului, inclusiv despre limitarea desemnării doar la procedura electronică.
- Ministerul finanțelor să majoreze cuantumul desemnării procentuale la 3% din venitul declarat și să extindă dreptul la desemnarea procentuală la persoanele juridice;
- Ministerul Finanțelor să înlocuiască procedura înregistrării OSC-urilor la ASP pentru a beneficia de desemnarea procentuală, printr-o procedură simplă deschisă tuturor OSC-urilor prin simpla exprimare a intenției.
- Guvernul să adopte modificările propuse de OSC-uri în ceea ce privește cadrul de reglementare privind antreprenoriatul social pentru a impulsiona dezvoltarea acestui instrument;

---

²⁸⁵ Ibid., Art. 16.

²⁸⁶ Ibid., Art. 2 și Art. 17 (Voluntariatul internațional).

²⁸⁷ Proiectul de lege 295/2025 cu privire la activitatea de voluntariat

<https://www.parlament.md/material-details-md.nsp?param=c2898f2f-7a46-49c5-b3dc-ae0ab92c5276>

²⁸⁸ Anunț consultări publice cu referire la proiectul de lege nr. 295/2025 cu privire la activitatea de voluntariat

<https://www.parlament.md/ns-newsarticle-anun%C8%9B-consult%C4%83ri-publice-cu-referire-la-proiectul-de-lege-nr-2952025-cu-privire-la-activitatea-de-voluntariat.nsp>

- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării să simplifice procedura de obținere a statului de întreprindere socială prin eliminarea taxării duble la înregistrarea statutului.
- Guvernul să ajusteze cadrul legal al achizițiilor publice prin instituirea unui mecanism distinct de contractare socială, care să permită autorităților contractante să achiziționeze servicii sociale de la OSC-uri și alți furnizori privați acreditați, pe baza unor proceduri clare, documente-model standard și instruirii practice a acestor autorități în aplicarea mecanismului.
- APC și APL să crească suportului financiar de la bugetul public și să dezvolte mecanisme naționale de sprijinire a OSC-urilor în baza celor mai bune practici naționale și internaționale, inclusiv prin contracte multianuale, bazate pe alocarea constantă de fonduri;
- Parlamentul să adopte noua lege privind voluntariatul, inclusiv înființarea Comisiei de Coordonarea Politicilor de Voluntariat; și
- Guvernul să dezvolte un program național și un fond pentru a sprijini voluntariatul;
- Cancelaria de Stat să înființeze un grup de lucru format din Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat, Platforma pentru Dezvoltarea și Promovarea Filantropiei, OSC-uri și alți actori cheie pentru a discuta provocările legate de filantropie și mecanismul de desemnare procentuală, a identifica pașii practici pe termen scurt și lung pentru a aborda aceste provocări și a monitoriza implementarea politicilor guvernamentale relevante.

3.10 Cooperarea stat-OSC

Scor general pentru domeniu: **4,4/7**

Legislație: **4,7/7**

Practică: **4,0/7**

Cooperarea instituționalizată între stat și OSC-uri este asigurată legal, în principal pe baza legislației privind transparența și participarea, a structurilor comune de monitorizare a politicilor și a structurilor permanente pentru domenii specifice. Strategia Națională de Securitate include cooperarea între instituțiile statului și societatea civilă ca unul dintre cele patru principii, punctând atât coordonarea cu OSC-urile, cât și dezvoltarea cooperării pentru a contracara influențele informaționale amenințătoare.

Guvernul a aprobat Foaia de parcurs privind statul de drept și Foaia de parcurs privind instituțiile democratice stabilite ca criterii de referință în procesul de aderare la UE.

Ambele documente includ obiective și acțiuni care vizează îmbunătățirea mediului OSC.

Cancelaria de Stat a prezentat primul raport de monitorizare a Programului de Dezvoltare a OSC-urilor 2024-2027 (PDOSEC). Conform estimărilor, 50% dintre acțiunile planificate pentru 2024 au fost finalizate integral, iar cealaltă jumătate se află în curs de implementare, ceea ce a condus la un grad de realizare de 75%. Totuși, în 2024 nu au fost alocate resurse financiare pentru program, iar implementarea acestuia a fost afectată suplimentar de retragerea finanțării USAID.

Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă, parte a Cancelariei de Stat, este structura cu cel mai larg mandat de monitorizare a politicilor legate de OSC-uri și cooperarea cu acestea, având totodată, resurse și instrumente limitate. Guvernul și Parlamentul au creat platforme consultative permanente și consilii de experți pentru participarea OSC-urilor, dar majoritatea nu sunt pe deplin funcționale.

La nivel local, peste 40 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) și formate precum Consiliile de Participare Raionale și Consiliile Locale de Transparență continuă să implice OSC-urile în procesul decizional la nivel municipal și raional. Structurile auto-organizate ale OSC-urilor, inclusiv Consiliul ONG și Platforma Națională a Republicii Moldova a Forumului Societății Civile al Parteneriatului Estic, rămân actori-cheie în dialogul cu instituțiile statului. OSC-urile și-au continuat, de asemenea, parteneriatele cu APL și CPA pentru a sprijini refugiații ucraineni.

Scorul general în domeniul *Cooperarea stat-OSC* a crescut de la 4,3 în 2024 la 4,4 în 2025, ca urmare a creșterii scorului privind legislația. Scorul privind practica a rămas neschimbat. Scorul privind legislația a crescut de la 4,6 în 2024 la 4,7 în 2025 ca urmare a aprobării de către Guvern a două foi de parcurs, cu blocuri și acțiuni dedicate OSC, menite să îmbunătățească mediul de activitate al societății civile.

Recomandările vizează alocarea de resurse suficiente pentru implementarea PDOSEC 2024-2027, asigurarea funcționalității formatelor de dialog și cooperare dintre Guvern și respectiv Parlament cu OSC-urile. În plus este încurajată dezvoltarea de mecanisme-cadru de cooperare între APL și OSC-uri.

Standardul I. Politicile statului facilitează cooperarea cu OSC-urile și promovează dezvoltarea acestora

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”²⁸⁹ nu conține obiective orientate pe OSC-uri. OSC-urile sunt menționate doar în context în câteva direcții de politici privind Reforma administrației publice (*Îmbunătățirea mecanismelor de cooperare a statului cu societatea civilă, inclusiv prin dezvoltarea platformelor de comunicare și coordonare, finanțarea directă a OSC-urilor și contractarea socială*), Transformarea electronică

²⁸⁹ Legea 315/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro

(Promovarea digitalizării proceselor administrative în sectorul privat (firme, organizații neguvernamentale etc.) și minimizarea poverii birocratice) și în domeniul muncii și incluziunii (Stabilirea parteneriatelor între autorități și organizațiile neguvernamentale pentru integrarea economică a persoanelor cu dizabilități).

Programul de activitate al Guvernului²⁹⁰ investit în 2025, nu include vreo prioritate sau referințe orientate la OSC-uri.

În 2025, Cancelaria de Stat a prezentat primul raport privind implementarea Programului de Dezvoltare a Organizațiilor Societății Civile 2024-2027 (PDOSC 2024-2027), aprobat de Guvern în 2023.²⁹¹ Conform aprecierii CS, în 2024 au fost realizate integral 50% din acțiuni, iar cealaltă jumătate este în progres de implementare. Ponderele acțiunilor realizate pentru anul 2024 a constituit 75%.²⁹² Implementarea PDOSC și OGP a fost afectată și de retragerea finanțării USAID, care trebuia să acopere o parte dintre acțiunile planificate, dar care nu s-a mai concretizat.

Rezultatele evaluării independente din partea societății civile nu erau încă disponibile la data finalizării raportului. Programul PDOSC și planul aferent de acțiuni se axează pe trei obiective principale: (I) Îmbunătățirea accesului la procesele decizionale la nivelul APC și APL, (II) Asigurarea unei finanțări sustenabile pentru OSC-uri din surse publice și alternative și (III) Consolidarea mediului de activitate al OSC-urilor pentru a-și atinge, în mod eficient și sustenabil, misiunea propusă.

Planul de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă pe anii 2023-2025 este, de asemenea, în curs de implementare, concentrându-se pe domeniile: (i) accesul la informații; (ii) instituții deschise; (iii) bugete deschise; (iv) achiziții publice; și (v) dezvoltarea capacităților integrate cu alte angajamente²⁹³, sub supravegherea Comitetului de Coordonare, format din reprezentanți ai OSC-urilor.

Strategia Securității Naționale, adoptată în decembrie 2023²⁹⁴, stabilește, ca unul dintre cele patru principii, *Parteneriatul public-privat durabil*, care presupune că *autoritățile statului vor acționa într-un spirit cooperant și coordonat cu societatea civilă, mediul academic, mass-media, cu sectorul privat și cu diaspora în vederea dezvoltării culturii de securitate și consolidării coeziunii societale*. Aceasta mai prevede ca acțiune dezvoltarea cooperării dintre instituțiile publice, societatea civilă și mass-media în vederea contracarării influențelor informaționale amenințătoare.

---

²⁹⁰ Programul de activitate al Guvernului „UE, PACE, DEZVOLTARE”

https://docs.google.com/document/d/1G8S7tly7YMdZvA67ZKSvHmsig6_Ys8T/edit?rtpof=true&sd=true&tab=t.0

²⁹¹ Hotărârea Guvernului 845/2023 - Pentru aprobarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile pentru perioada 2024-2027, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141016&lang=ro

²⁹² Raport privind implementarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile (PDOSC) pentru perioada 2024-2027 (anul 2024), 2025

<https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/RAPORT%20implimentarea%20PDOSC%20anul%202024%20.pdf>

²⁹³ Hotărârea Guvernului 158/2023 cu privire la domeniile prioritare și angajamentele pentru guvernare deschisă pe anii 2023-2025, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139835&lang=ro

²⁹⁴ Hotărârea Parlamentului 391/2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141253&lang=ro

În 2025, Guvernul a aprobat trei foi de parcurs stabilite ca criterii de referință în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, care includ obiective și acțiuni care vizează OSC. Foia de parcurs *privind instituțiile democratice*²⁹⁵, include un bloc tematic privind rolul societății civile. Acest bloc prevede obiective și acțiuni pentru creșterea protecției pentru apărătorii drepturilor omului și pentru persoanele implicate în procese de participare publică, îmbunătățirea proceselor administrative de înregistrare, raportare și evidență a organizațiilor necomerciale, sustenabilitatea financiară, mecanismele de consultare publică în procesul decizional. Foia de parcurs, *privind statul de drept*²⁹⁶ prevede obiective privind consolidarea libertății de întrunire și de asociere, protecția datelor și libertatea mass-mediei, iar foia de parcurs *privind reforma administrației publice*²⁹⁷ prevede acțiuni orientate pe stimularea participării societății civile în procesul decizional.

Standardul II. Statul aplică mecanisme speciale pentru sprijinirea cooperării cu OSC-urile

Cooperarea între instituțiile statului și OSC-uri este reglementată legal prin diverse mecanisme. Legislația privind transparența²⁹⁸ oferă instituțiilor publice un cadru pentru crearea grupurilor de lucru temporare, cu participarea OSC-urilor, pentru elaborarea sau consultarea politicilor publice. De asemenea, există structuri comune pentru monitorizarea de politici, alături de structuri permanente pentru anumite domenii (precum Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului²⁹⁹ și Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane³⁰⁰), înființate prin hotărâri guvernamentale.

La nivel local, există câteva consilii de participare³⁰¹ și consilii de transparență locale funcționale, care se implică în procesul decizional și monitorizează activitatea APL-urilor³⁰². Aceste structuri sunt deschise pentru OSC-uri la nivel municipal/raion.

O structură dedicată cooperării cu OSC-urile este Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă, parte a Cancelariei de Stat, care include și punctul focal pentru relațiile cu OSC-urile (instituit în 2019). În martie, direcția a fost suplinită cu încă o funcție de responsabil de domeniul cooperării cu societatea civilă.³⁰³ Totuși, a

---

²⁹⁵ Hotărârea Guvernului 276/2025 pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Funcționarea Instituțiilor Democratice” https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148502&lang=ro

²⁹⁶ Hotărârea Guvernului 275/2025 pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Statul de drept” https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148501&lang=ro

²⁹⁷ Hotărârea Guvernului 274/2025 pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Reforma administrației publice” https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148499&lang=ro

²⁹⁸ Legea 239/2008 privind transparența în procesul decizional, *op. cit.*

²⁹⁹ Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, <https://cnpdc.gov.md/ro/advanced-page-type/membrii-consiliului>

³⁰⁰ Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, <http://antitrafic.gov.md/>

³⁰¹ Consiliul raional pentru participare Soroca, <http://euparticip.md/>; Consiliul raional pentru participare Căușeni, <https://www.facebook.com/CRCauseni> Consiliul raional pentru participare Cahul, <https://crp-cahul.md/>

³⁰² Legea 436/2006 privind administrația publică locală, Art. 43(1)(t).

³⁰³ Raport privind implementarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile (PDOSC) pentru perioada 2024-2027 (anul 2024), 2025

<https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/RAPORT%20implimentarea%20PDOSC%20anul%202024%20.pdf>
Hotărârea Guvernului 126/2025, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147524&lang=ro

ceste funcții nu beneficiază de un cadru specific care să ofere instrumente și metode pentru relaționarea cu OSC-urile. Direcția coordonează implementarea mai multor programe și strategii naționale și asigură secretariatele acestora, dar are vizibilitate și conexiuni limitate cu OSC-urile, în afara acestor procese³⁰⁴.

La nivel de Guvern și Parlament au fost instituite în 2024 structuri de cooperare cu OSC-urile, ca parte a platformelor inițiate în 2023. Totuși, platformele consultative permanente de la nivelul APC, cu unele excepții, nu par a să aibă o contribuție reală la îmbunătățirea cooperării, din cauza reprezentativității reduse, a lipsei unui format previzibil și angajant și a activității scăzute. În 2025, consiliile de experți create la nivelul comisiilor parlamentare (*descrie la secțiunea 3.5 Dreptul la participare în procesul decizional*) au avut o activitate redusă și ridică semne de întrebare privind reprezentativitatea. Multe OSC-uri active nu cunosc despre existența platformelor consultative sau consiliilor de experți. Conceptul acestor structuri a fost dezvoltat în mare parte fără participarea OSC-urilor. Având în vedere calendarul alegerilor parlamentare, în 2025, este incertă desfășurarea conferinței anuale „Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă” – un format de dialog între legislativ și OSC-uri, care a fost reluat în 2023.³⁰⁵

Peste 300 de reprezentanți ai OSC sunt implicate în grupurile de lucru în cadrul mecanismului de coordonare a procesului de integrare europeană³⁰⁶. OSC-urile au participat la etapa screening-ului bilateral, prin participare la elaborarea rapoartelor, contribuții privind progresul, prezentări în ședințe.

La nivel local, cele peste 40 de Grupuri de Acțiune Locală existente reprezintă un format important de cooperare între APL, OSC-uri și mediul de afaceri, în beneficiul comunităților locale. Cele mai proeminente platforme auto-organizate ale OSC-urilor sunt Consiliul ONG³⁰⁷ – o structură reprezentativă implicată în dialogul pe probleme ce privesc mediul favorabil pentru OSC-uri și Platforma Națională a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic³⁰⁸, care sprijină integrarea europeană și servește ca platformă consultativă.

OSC-urile au continuat să sprijine refugiații ucraineni în cooperare cu APC și APL, sub coordonarea Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului³⁰⁹.

---

³⁰⁴ Comisia Națională pentru Consultări și Negocieri Colective <http://cncnc.gov.md/>, Consiliul Național pentru Drepturile Omului <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/consiliul-national-pentru-drepturile-omului>

³⁰⁵ Hotărârea Parlamentului 149/2023 privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137492&lang=ro

³⁰⁶ Hotărârea Guvernului 180/2024 cu privire la mecanismul de coordonare a procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și modul de organizare și funcționare a echipei de negociere în cadrul acestui proces, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142350&lang=ro

³⁰⁷ Consiliul ONG, <https://www.consiliuong.md/prezentarea-generală/>

³⁰⁸ Platforma Națională din Moldova – Forumul Societății Civile al Parteneriatului Estic, <https://www.eap-csf.md/>

³⁰⁹ Hotărârea Guvernului 947/2018 cu privire la constituirea Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129950&lang=ro

Digitalizarea este prioritizată prin Strategia de Transformare Digitală 2023–2030 (STDM 2030) care abordează tangențial problema decalajului digital și analfabetismului digital, precum și promovarea și protecția drepturilor și libertăților online. Există câteva inițiative modeste pentru a reduce decalajul digital. Programul de implementare 2025–2027, adoptat în 2025, vizează extinderea accesului la internet de mare viteză, promovarea alfabetizării digitale, asigurarea accesibilității serviciilor publice digitale și protecția datelor personale ale cetățenilor.

Cartea Albă privind Guvernanța Datelor și Inteligența Artificială emisă de Guvern în 2024, ar trebui să servească drept ghid pentru dezvoltarea politicilor publice în acest domeniu. Până în prezent, tehnologiile digitale au fost dezvoltate fără mecanisme exprese care să asigure respectarea drepturilor omului. Legislația și instituțiile se concentrează în principal pe aspectele tehnice ale mediului digital. Conștientizarea publică privind drepturile digitale rămâne foarte scăzută.

Câteva inițiative ale OSC-urilor și ale Avocatului Poporului au abordat drepturile digitale și impactul digitalizării asupra drepturilor omului prin platforme de dialog, cercetări și propuneri de politici pe parcursul anului. În ciuda acestor eforturi, alfabetizarea în domeniul drepturilor digitale, în special în rândul forțelor de ordine și al sectorului justiției, rămâne insuficientă.

Nu există evidențe oficiale privind integrarea inteligenței artificiale în sistemele informaționale publice și nu există mecanisme de supraveghere a respectării drepturilor omului. Sistemele informaționale de stat, includ tehnologia de recunoaștere facială, supravegherea și sistemele de monitorizare a traficului, unele dintre acestea fiind interconectate cu registrele care dețin date personale.

Scorul general în domeniul *Drepturi digitale*, precum și scorurile pentru legislație și practică au rămas neschimbate. Recomandările principale se concentrează pe construirea dialogului multilateral privind drepturile digitale, integrarea unei abordări bazate pe drepturile omului în politicile de digitalizare, creșterea competențelor digitale și alfabetizare digitală în întreaga țară inclusiv pentru tehnologiile emergente precum AI, îmbunătățirea competențelor digitale ale sectorului justiției. În plus, autoritățile publice ar trebui să adopte o abordare mai proactivă în reducerea decalajului digital.

Standardul I. Drepturile digitale sunt protejate, iar tehnologiile digitale sunt conforme cu standardele privind drepturile omului

Accesul oricărei persoane fizice sau juridice la serviciile de comunicații electronice publice este garantat pe întreg teritoriul țării, în condiții nediscriminatorii și confidențiale.³¹² Protecția exercitării drepturilor online nu este reglementată prin legislație specifică, ci mai degrabă prin legislația generală. Limitările asupra drepturilor

---

³¹² Legea 241/2007 comunicațiilor electronice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125279&lang=ro

digitale pot apărea din lacunele actelor legislative care nu au fost expres concepute pentru mediul online.

Mediul online este protejat de Legea comunicațiilor electronice și alte instrumente legale și administrative, inclusiv Convenția Internațională privind Criminalitatea Cibernetică ratificată în 2009, Legea privind prevenirea și combaterea criminalității informatice 20/2009, Legea privind protecția datelor cu caracter personal 133/2011, și autorități de reglementare (precum ANRCETI, CNPDCP și organele de aplicare a legii, precum Agenția pentru Securitate Cibernetică³¹³, Direcția investigație infracțiuni informatice din cadrul Inspectoratului General al Poliției). Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC)³¹⁴ sprijină aceste eforturi prin gestionarea infrastructurii IT, a telecomunicațiilor pentru autoritățile publice și implementarea politicilor de securitate cibernetică.

Republica Moldova este semnatară³¹⁵ a Convenției-cadru a Consiliului Europei privind IA, dar nu a ratificat-o deocamdată³¹⁶. Deși Guvernul a lansat în 2024 Cartea Albă privind Governanța Datelor și IA³¹⁷, ca orientare pentru viitoarele politici publice, nu există încă de un cadru legislativ pentru noile tehnologii digitale (IA, Blockchain, IoT, Big Data, Mining etc.).”

În aprilie, Parlamentul a adoptat o nouă lege a comunicațiilor electronice, care va intra în vigoare la 01.01.2026³¹⁸. Legea transpune mai multe directive UE și reconfirmă explicit dreptul de acces la internet și implicit dreptul la neutralitatea internetului. Deși procesul de elaborare a fost motivat prin transpunerea Directivei (UE) 2018/1972, varianta finală a legii stipulează o compatibilitate parțială.³¹⁹ Sinteza divergențelor întocmită de Parlament include propunerile unei singure OSC.³²⁰

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) gestionează elaborarea politicilor digitale. Consiliul de Coordonare a Securității Cibernetică, condus de ministrul MDED, are rol de promovare și coordonare strategică și operațională a

³¹³ Hotărârea Guvernului 1028/2023 cu privire la constituirea, organizarea și funcționarea Agenției pentru Securitate Cibernetică, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143785&lang=ro

³¹⁴ Serviciul Tehnologia Informației și Securitatea Energetică, <https://stisc.gov.md/ro>

³¹⁵ MDED, Republica Moldova a semnat Convenția-cadru a Consiliului Europei privind inteligența artificială, drepturile omului, democrația și statul de drept, <https://mded.gov.md/republica-moldova-a-semnat-convenția-cadru-a-consiliului-europei-privind-inteligența-artificială-drepturile-omului-democrația-si-statul-de-drept/>

³¹⁶ Convenția-cadru a Consiliului Europei privind inteligența artificială, drepturile omului, democrația și statul de drept, <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/the-framework-convention-on-artificial-intelligence>

³¹⁷ MDED, „Cartea Albă privind guvernanta datelor și inteligența artificială”,

https://drive.google.com/file/d/1MDEGQ3snOiyXeM5GIYZfV8yH6ZFWxvTJ/view?usp=share_link

³¹⁸ Legea 72/2025 comunicațiilor electronice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148392&lang=ro

³¹⁹ Tabel de concordanță a Proiectului de lege a comunicațiilor electronice cu legislația comunitară, <https://www.parlament.md/preview?id=057fd451-6da5-4211-816b-b2cb7ef002ec&url=https://ep-sp.parlament.md/materials/638768088047961625/Documents/20250306081654.pdf&method=GetDocumentContent>

³²⁰ Sinteza divergențelor Proiectul de lege a comunicațiilor electronice, <https://www.parlament.md/preview?id=057fd451-6da5-4211-816b-b2cb7ef002ec&url=https://ep-sp.parlament.md/materials/638768088047961625/Documents/20250306081654.pdf&method=GetDocumentContent>

politicilor în domeniu, și este alcătuit exclusiv din reprezentanți ai instituțiilor statului.³²¹

Sub-Consiliul Național pentru Inteligență Artificială și Guvernanța Datelor (SCIA)³²², constituit de MDED, care include și reprezentanți ai OSC-urilor, avea planificat pentru anii 2024-2025 elaborarea cadrului juridic pentru utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale, dar nu a reușit să genereze inițiative în acest sens.

MDED coordonează și monitorizează implementarea Strategiei de Transformare Digitală 2023-2030 (STDM)³²³, care urmărește un spațiu cibernetic bine protejat, drepturi garantate în spațiul digital și protecția datelor personale. Intervențiile cheie ale strategiei includ promovarea accesului la internet ca drept fundamental al omului, acces rapid și accesibil la internet pentru fiecare cetățean, participarea cetățenilor la viața politică prin tehnologiile digitale, un program național de alfabetizare digitală, integrarea alfabetizării digitale în procesele educaționale de bază, servicii publice digitale proactive, simple și intuitive, și înființarea unei autorități de securitate cibernetică. Alte ținte STDM vizează 70% dintre cetățeni cu o identitate digitală activă, 80% din populație cu competențe digitale de bază, 75% din populație cu conectivitate de 100 Mbps și 25% din populație acoperită de 5G. În mai, 2025, a fost aprobat Programul de implementare pentru anii 2025-2027, a STDM.³²⁴ Obiectivele specifice ale programului includ Asigurarea accesului la internet de mare viteză pentru cel puțin 90% din populație, inclusiv în zonele rurale și defavorizate, Creșterea transparenței sectorului public prin utilizarea tehnologiilor digitale, Asigurarea unui nivel ridicat de protecție a infrastructurii critice și a datelor personale a cetățenilor.

AGE deține și Registrul IS³²⁵ care listează sisteme de informații și registre gestionate de instituțiile de stat. Registrul SI a fost creat pentru a aborda lipsa evidenței centralizate a sistemelor de informații de stat, ceea ce a dus la o dezvoltare haotică și la dublarea soluțiilor tehnice sau a datelor stocate. Unele sisteme de stat nu îndeplinesc cerințele legale și documentația necesară (concept, regulament, caiet de sarcini) și au ridicat îngrijorări legate de securitate, gestionarea datelor personale, interoperabilitate și sustenabilitate³²⁶.

Nu există o practică larg răspândită de blocare a site-urilor web sau de eliminare a conținutului online. În 2025, nu a fost confirmată practica SIS de a bloca pagini web cu

---

³²¹ Hotărârea Guvernului 333/2024 cu privire la instituirea, organizarea și funcționarea Consiliului coordonator în domeniul securității cibernetice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143430&lang=ro

³²² Ordinul MDED 91/23.07.2024, <https://mded.gov.md/ordin-de-instituire/>
https://www.facebook.com/MinisterulDezvoltariiEconomiceSiDigitalizarii/photos/a-fost-lansat-sub-consiliul-consultativ-pe-inteligenta-artificiala-si-guvernanta/892869516221261/?_rdr

³²³ Hotărârea Guvernului 650/2023 cu privire la aprobarea Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139408&lang=ro

³²⁴ Hotărârea Guvernului 308/2025 cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-20230 52/MDED/2025, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148811&lang=ro

³²⁵ Registrul resurselor și sistemelor informaționale, <https://rsi.gov.md/>

³²⁶ DCAF, „Evaluarea strategică a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova”, 2021.

conținut de "știri false"; ultima informație publică în acest sens datează din octombrie 2024. Nu există cazuri de arestări sau presiuni asupra activiștilor, bloggerilor, jurnaliștilor, OSC-urilor etc., care desfășoară activități online.

În mai, 2025, Guvernul a aprobat o instrucțiune ce reglementează procedura de blocare a accesului paginile web ce conțin informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor³²⁷, inclusiv modificările din 2024³²⁸ care permit poliției și Serviciului de Informații și Securitate să *sisteză accesul la paginile web care conțin informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor*. Instrucțiunea clarifică procedura de blocare a site-urilor prevăzută de legea privind prevenirea și combaterea criminalității informatice.³²⁹, stabilind criteriile pentru emiterea ordinelor MAI sau SIS, obligația publicării lor, garanții de contestare în instanță în termen de 15 zile și limitarea perioadei de blocare la maximum 90 de zile.

În septembrie, Guvernul a aprobat o hotărâre cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice UE, care transpune parțial Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/2690³³⁰.

Standardul II. Statul creează condiții pentru ca oricine să beneficieze de drepturi digitale

Accesul oricărei persoane fizice sau juridice la servicii de comunicații electronice accesibile publicului este garantat pe întreg teritoriul țării, în condiții nediscriminatorii și confidențiale și în condițiile legislației curente.³³¹ Noua lege a comunicațiilor electronice, care va intra în vigoare la 01.01.2026³³², prevede explicit dreptul de acces la internet și implicit dreptul la neutralitatea internetului. Furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice au obligația de a măsura și publica valorile indicatorilor de calitate administrativă și tehnică ale conexiunilor.³³³ Accesul la internet în Moldova este accesibil și larg disponibil.³³⁴ Cele mai recente date (2024) arată că 96,6% din populație avea abonamente active de bandă largă mobilă, în timp ce rețelele

³²⁷ Hotărârea Guvernului 317/2025 pentru aprobarea Instrucțiunii privind procedura de sistare a accesului la pagini web care conțin informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor și de eliminare a conținutului respectiv la sursă, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148739&lang=ro

³²⁸ Legea 200/2024 pentru modificarea Legii privind prevenirea și combaterea criminalității informatice

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144568&lang=ro,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144598&lang=ro

³²⁹ CJ, Instrucțiunea ce reglementează procedura de blocare a paginilor web. Ce presupune documentul și de ce acesta NU prezintă riscuri de cenzură, https://cji.md/instructiunea-ce-reglementeaza-procedura-de-blocare-a-paginilor-web-ce-presupune-documentul-si-de-ce-acesta-nu-prezinta-riscuri-de-cenzura/?fbclid=IwY2xjawKk1R9leHRuA2FlbQlxMABicmlkETBucGZpQmtqU3JNSnA3aHRXAR79Za5Gg4WiE8k83pdhVym-vXRM2xHJmoAjxdD7KChetjVA9VQc0IS_ynBhA_aem_88tSgXih55IOcPm7Cvn8CA

³³⁰ Hotărârea Guvernului 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității

cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice UE, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150574&lang=ro

³³¹ Lege 241/2007 privind comunicațiile electronice,

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125279&lang=ro

³³² Legea 72/2025 comunicațiilor electronice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148392&lang=ro

³³³ ANRCETI, Parametrii de calitate a serviciilor publice de comunicații electronice,

https://www.anrceti.md/parametrii_de_calitate

³³⁴ ITU, Republica Moldova Profilul de dezvoltare digitală a țării, 2021, <https://www.itu.int/en/ITU-D/Regional-Presence/Europe/Documents/Events/2021/Regional%20Innovation%20Forum/Moldova.pdf>

mobile 4G/LTE/WiMAX acopereau 99,3% din populație. Accesibilitatea prețurilor TIC în Republica Moldova era în 2024 de 0,59% din VNB per capita pentru date mobile și coș de consum redus de date și voce și 1,24% din VNB per capita pentru coșul de internet fix, comparativ cu mediile europene de 0,47%, respectiv 1% din VNB per capita³³⁵. „Zonele albe” (zonele fără internet fix) includ 431 de localități, ceea ce constituie 6,35% toate gospodăriile din țară,³³⁶ 82,6% din populație accesează internetul prin telefonul mobil.³³⁷

Potrivit studiului ONU privind guvernarea electronică din 2024³³⁸, Republica Moldova a trecut din categoria „ridicat” în categoria „foarte ridicat” a Indicelui de Dezvoltare a Guvernării Electronice, reflectând progrese substanțiale în serviciile online, infrastructura de telecomunicații și capitalul uman. Agenția de Guvernare Electronică (AGE)³³⁹, este autoritatea publică responsabilă de promovarea digitalizării serviciilor publice³⁴⁰ (servicii administrative (G2B) inclusiv pentru OSC-uri și servicii publice (G2C)). Serviciile online includ înregistrarea afacerilor, depunerea electronică a documentelor pentru înregistrarea OSC-urilor și servicii legate de procedurile judiciare și depunerea petițiilor electronice, toate cu protecția datelor personale. Posibilitatea de a utiliza o semnătură digitală este deschisă tuturor pentru o taxă de cel puțin 11 EUR anual și o taxă pentru fiecare utilizare³⁴¹. În 2025, Republica Moldova a oferit 1 milion de cărți de identitate gratuite cu opțiunea semnăturii electronice inclusă. Cu toate acestea, există inconsecvențe din partea instituțiilor publice în acceptarea semnăturilor mobile care nu sunt recunoscute ca semnături electronice. Aplicația mobilă integrată EVO pentru servicii publice, oferă acces persoanelor la informații personale și afaceri deținute³⁴². În mai, 2025, Guvernul a aprobat Regulamentul privind sistemul informațional e-Dosar pentru gestionarea electronică a cauzelor penale și contravenționale³⁴³. Programul Național de Ordine și Securitate Publică 2026-2030,³⁴⁴ include acțiuni pentru Consolidarea capacității de răspuns la amenințările asociate mediului digital, care afectează drepturile și siguranța populației.

³³⁵ ITU DataHub, Moldova <https://datahub.itu.int/data/?e=MDA>

³³⁶ Hotărârea Guvernului 308/2025 cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-20230 52/MDED/2025, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148811&lang=ro

³³⁷ AGE, SONDAJ NAȚIONAL ANUAL 2024, Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a eGuvernării și Modernizării serviciilor guvernamentale,

https://egov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_sondaj_anual_2024_rom_validat_final_docx.pdf

³³⁸ United Nations E-Government Survey, <https://www.undp.org/moldova/our-focus/digitaltransformation>

³³⁹ Agenția de Guvernare Electronică, <https://egov.md/en/about>

³⁴⁰ Portalul Serviciilor Publice <https://servicii.gov.md/ro>

³⁴¹ ASP, „Extinderea proiectului pilot: eliberarea semnăturii electronice în centrele multifuncționale ale ASP”, 30.08.2024, <https://www.asp.gov.md/ro/media/2024-08-30>

³⁴² AGE, Lansarea aplicației EVO, 06.06.2024, <https://www.egov.md/ro/node/40407>

³⁴³ Hotărârea Guvernului 267/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de ținere a resursei informaționale formate de Sistemul informațional „e-Dosar: Gestiune electronică a cauzelor penale / contravenționale, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148406&lang=ro

³⁴⁴ Hotărârea Guvernului 727/2025 <https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-11/NU-725-MAI-2025.pdf>

Accesul la servicii prin tehnologii digitale are limitări specifice, cum ar fi funcția de donație pe Facebook, care nu este disponibilă în Moldova. Decalajul digital mare între vârstnici și tineri este abordat de EGA printr-o agendă de digitalizare³⁴⁵, care urmărește să asigure accesibilitatea serviciilor pentru toți cetățenii. Decalajul digital și analfabetismul digital în dezvoltare sunt abordate, de asemenea, în STDM 2030. EGA a extins de la 64 la 71³⁴⁶ numărul de servicii publice digitale disponibile în rețeaua de 105 Centre Unificate de Prestare a Serviciilor Publice (CUPS)³⁴⁷. CUPS sunt puncte comune de acces unde specialiștii oferă sprijin informațional și tehnic populației rurale pentru servicii publice de calitate.

Conștientizarea publică privind drepturile digitale este practic inexistentă. Există, de asemenea, o lipsă de alfabetizare în drepturile digitale în rândul forțelor de ordine și sectorului justiției, care ar putea afecta calitatea interpretărilor și deciziilor privind încălcările drepturilor digitale. Inițiativele de promovare a drepturilor digitale au venit preponderent din partea OSC-urilor. În noiembrie, Oficiul Avocatului Poporului a lansat studiul privind impactul digitalizării asupra drepturilor omului în Republica Moldova, în care oferă o radiografie privind situația pe 13 drepturi distincte³⁴⁸. Recent OAP a stabilit ca prioritate strategică garantarea respectării drepturilor omului în digitalizare și utilizarea inteligenței artificiale.

Moldova Internet Governance Forum³⁴⁹ - un eveniment anual care reunește experți, actori politici, reprezentanți ai mediului de afaceri, OSC-uri și organizații pentru o analiză și dezvoltare a strategiilor menite să accelereze progresul digital și să consolideze securitatea tehnologică în țară și regiune - abordează subiectul protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pe Internet, sprijinirea procesului democratic și a statului de drept tangențial și subiectul drepturilor digitale.

Organizațiile din CSO Meter HUB au lansat o platformă de dialog multisectorială, pentru discutarea problematicii drepturilor digitale. În cadrul a două mese rotunde³⁵⁰ cu participanți din instituțiile publice, OSC-uri și mediul de afaceri, a fost analizată situația curentă, au fost lansate propuneri de politici publice privind drepturile

---

³⁴⁵ AGE, Campanii de alfabetizare digitală <https://www.egov.md/ro/advanced-page-type/digital-literacy-campaigns>

³⁴⁶ Portalul Serviciilor Publice, Centrele Unificate de Prestare a Serviciilor Publice, <https://servicii.gov.md/ro/cups>.

³⁴⁷ Hotărâre de Guvern 322/10.11.2023 cu privire la pilotarea centrelor unificate de prestare a serviciilor publice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132798&lang=ro

³⁴⁸ OAP, Studiu de evaluare a impactului digitalizării asupra drepturilor omului în Republica Moldova, 2025

³⁴⁹ <https://www.igf.md/#schedule>

³⁵⁰ Drepturile digitale în Republica Moldova: Primii pași spre o agendă comună, 10.12.2024, <https://promolex.md/drepturile-digitale-in-republica-moldova-primii-pasi-spre-o-agenda-comuna/>; Masa rotundă „Drepturile Digitale în Republica Moldova: viziuni și propuneri pentru problemele actuale”, 19.09.2025 <https://promolex.md/masa-rotunda-drepturile-digitale-in-republica-moldova-viziuni-si-propuneri-pentru-problemele-actuale/>

digitale³⁵¹ și a fost elaborată o matrice și o foaie de parcurs privind drepturile digitale în Republica Moldova³⁵².

Instituțiile publice utilizează diverse tehnologii, cum ar fi sistemele de recunoaștere facială la controlul de frontieră, sistemele de monitorizare a traficului rutier (inclusiv drone³⁵³). Există evidențe informale cu privire la integrarea AI în instituțiile publice și disponibilitatea de a folosi tehnologii mai avansate pentru monitorizare și supraveghere. Totuși, nu există un mecanism de supraveghere pentru remedierea încălcărilor drepturilor digitale, iar orice suspiciune de încălcare poate fi supusă doar mecanismelor juridice tradiționale.

Legea privind contractele de furnizare de conținut digital și de servicii digitale, inițiat de MDED, a avut scopul declarat de a transpune Actul legislativ privind serviciile digitale (DSA) al UE în legislația moldovenească.³⁵⁴

În iulie, Parlamentul a completat Codul Serviciilor Media Audiovizuale cu un capitol privind serviciile de platformă de partajare a materialelor video.³⁵⁵ Astfel, platformele de partajare video din Republica Moldova sunt obligate să protejeze minorii și publicul de conținut nociv (pornografie, violență, discurs de ură, terorism, pornografie infantilă, rasism, xenofobie), iar Consiliul Audiovizualului poate interzice retransmisia serviciilor media externe cu publicitate direcționată către publicul din țară. Amendamentele mai contribuie la clarificarea jurisdicției și reglementării pentru platformele video, creșterea transparenței și responsabilizării platformelor, combaterea conținutului ilegal, dezinformării și discursului de ură și oferă utilizatorilor dreptul la remedii și contestare.

---

³⁵¹ Ilie Chirtoacă, Propunere de Politici Publice / Aplicarea inteligenței artificiale în instanțele de judecată din Republica Moldova: Oportunități și riscuri pentru calitatea justiției și drepturile omului, <https://promolex.md/propunere-de-politici-publice-aplicarea-inteligenței-artificiale-in-istanțele-de-judecata-din-republica-moldova-oportunitati-si-riscuri-pentru-calitatea-justitiei-si-drepturile-omului/>

Cristina Durnea, Propunere de Politici Publice / Reglementarea serviciilor media audiovizuale neliniare și a platformelor de partajare video în Republica Moldova: În căutarea echilibrului delicat între apărarea unor drepturi digitale și posibila limitare a altora. <https://promolex.md/propunere-de-politici-publice-reglementarea-serviciilor-media-audiovizuale-neliniare-si-a-platformelor-de-partajare-video-in-republica-moldova-in-cautarea-echilibrului-delicat-intre-apararea-unor-d->

³⁵² Matricea Drepturilor Digitale și Foaia de Parcurs privind Drepturile Digitale în Republica Moldova / 2025, <https://promolex.md/matricea-drepturilor-digitale-si-foaia-de-parcurs-privind-drepturile-digitale-in-republica-moldova-2025/>

³⁵³ Inspectoratul General al Poliției, „Procesul de dotare a Poliției Naționale cu echipamente moderne și instruirea polițiștilor continuă”, 15.04.2024, <https://politia.md/ro/content/procesul-de-dotare-politiei-nationale-cu-echipamente-moderne-si-instruirea-politistilor>

³⁵⁴ Legea 247/2024 privind contractele de furnizare de conținut digital și de servicii digitale, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145889&lang=ro

³⁵⁵ Legea 221/2025 pentru modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova 174/2018 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150262&lang=ro

Recomandări specifice:

- Guvernul / MDED să dezvolte capacități de elaborare a politicilor pentru a integra o abordare bazată pe drepturile omului în politicile de digitalizare;
- Guvernul să dezvolte (eventual în jurul Sub-consiliului Național pentru Inteligență Artificială și Guvernanța Datelor (SCIA)) o platformă națională informală pentru dialog deschis (între instituțiile statului, sectorul de afaceri, OSC-uri și instituțiile naționale în domeniul drepturilor omului (Oficiul Avocatului Poporului și Consiliul de Egalitate), cu scopul de a transfera expertiza și abilitățile în domeniul drepturilor digitale;
- Guvernul să implementeze un program național la scară largă de dezvoltare uniformă a competențelor digitale pentru creșterea nivelului de alfabetizare digitală în întreaga țară;
- Sistemul de justiție să dezvolte competența de instruire în sfera drepturilor digitale a judecătorilor, procurorilor și avocaților;
- OSC-urile să adopte o poziție pro-activă în promovarea drepturilor digitale;
- Parlamentul să adopte legislația privind furnizarea de conținut digital și de servicii digitale în conformitate cu acquis-ul UE, inclusiv Actul UE privind serviciile digitale;
- Guvernul să asigure capacitatea instituțională pentru implementarea domeniilor prioritare din cadrul STDM 2023–2030, în special pentru alinierea legislației cu cerințele UE privind identificarea electronică, protecția datelor și securitatea cibernetică, inclusiv Toolbox-ul UE pentru securitatea cibernetică 5G.

IV. PRIORITĂȚI CHEIE

Mediul de activitate al OSC din Republica Moldova a rămas, în mare parte, neschimbat în această perioadă, deși sectorul a fost afectat de mai multe evoluții cu potențial disruptiv. Printre acestea se numără retragerea finanțării USAID, intensificarea atacurilor din partea segmentului politic iliberal și promovarea proiectului de lege privind „agenții străini”. Totuși, aceste amenințări au fost contracarate, iar după alegerile parlamentare din septembrie s-a înregistrat cea mai importantă realizare a perioadei - faptul că s-a păstrat vectorul de dezvoltare a țării de integrare europeană, deși existau îngrijorări serioase cu privire la o posibilă deviere de la cursul democratic. Aceasta confirmă că Republica Moldova va continua pe calea reformelor și a integrării europene, ceea ce va aduce beneficii și mediului OSC.

În acest context, pe parcursul anului au fost lansate mai multe inițiative care urmăresc schimbări pozitive. Au fost realizate trei recomandări din Raportul CSO Meter 2024 (dintre care nici una din prioritățile cheie). Acestea se referă la lansarea de către Guvern a procesului de elaborare a unei legi privind protecția apărătorilor drepturilor omului (I), aprobarea de către Guvern a noii legi privind voluntariatul (II), care fost votată de Parlament în prima lectură și îmbunătățirea sistemului de publicare a informațiilor pe pagina web a Parlamentului prin lansarea unui portal web nou (III).

Alte 20 de recomandări au fost realizate parțial sau sunt în proces de realizare. Printre ele se numără inițierea proiectelor de lege privind participarea publică, protecția apărătorilor drepturilor omului și combaterea proceselor abuzive (anti-SLAPP) aflate în diferite etape de elaborare și modificarea parțială a legislației privind serviciile de platformă de partajare a materialelor video în conformitate cu acquis-ul UE. Accesul pro-activ la informații a fost consolidat prin adoptarea Legii privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, și prin continuarea eforturilor Guvernului de implementare a legii prin instruirii și îmbunătățirea platformei particip.gov.md. Domeniul drepturilor digitale va beneficia de noua lege a comunicațiilor electronice (în vigoare din 2026), care transpune mai multe directive UE și reconfirmă explicit dreptul de acces la internet și implicit dreptul la neutralitatea internetului.

Următoarele șapte recomandări dintr-un total de 68 recomandări din 11 domenii sunt identificate ca priorități-cheie:

1. Ministerul Finanțelor să crească procentul deducerilor fiscale pentru donații filantropice și sponsorizări la un nivel care să ofere beneficii reale pentru

activitatea filantropică și să asigure majorarea cuantumului desemnării procentuale de la 2 la 3%;

2. Guvernul și Parlamentul să asigure ca Legea participării publice să fie elaborată și definitivată cu participarea largă a societății civile.
3. Ajustarea cadrului legal al achizițiilor publice prin instituirea unui mecanism distinct de contractare socială, care să permită autorităților contractante să achiziționeze servicii sociale de la OSC-uri și alți furnizori privați acreditați, pe baza unor proceduri clare, documente-model standard și instruirii practice a acestor autorități în aplicarea mecanismului.
4. APL și forțele de ordine să se abțină de acțiuni care contravin legislației și să adopte proceduri operaționale nonviolente și non invazive în ceea ce privește întrunirile pașnice, bazate pe respectarea drepturilor omului, inclusiv pentru întrunirile critice și antiguvernamentale;
5. Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (UIF) și Banca Națională să implementeze măsuri de combatere a finanțării terorismului care afectează OSC-urile (inclusiv politicile bancare) doar pentru ONG-urile GAFI, conform Recomandării 8 a GAFI, rezultate din Evaluarea Riscurilor de Finanțare a Terorismului pentru Sectorul ONG-urilor;
6. Guvernul să asigure alocarea de surse financiare pentru implementarea Programului de Dezvoltare a Organizațiilor Societății Civile 2024-2027.
7. APL-urile să crească transparența în procesul decizional prin dezvoltarea unor module pe paginile lor web similare cu cele utilizate de Guvern (www.particip.gov.md) și să înființeze structuri locale pentru dialog și participare conform modelelor funcționale existente.

V. METODOLOGIE

CSO Meter sprijină monitorizarea regulată și consecventă, atât calitativă, cât și cantitativă, a mediului de activitate a organizațiilor societății civile în țările Parteneriatului Estic (PaE). Acesta constă dintr-un set de standarde și indicatori în 11 domenii diferite pentru a măsura atât legislația, cât și practica. CSO Meter se bazează pe standarde internaționale și bune practici. A fost dezvoltat de un grup de experți de la ECNL și parteneri locali din cele șase țări PaE.

Partenerii naționali, împreună cu alte OSC-uri, membri ai Hub-ului CSO Meter, au desfășurat procesul de monitorizare și au redactat raportul narativ pentru fiecare țară. De asemenea, în fiecare țară, s-au constituit Consilii Consultative formate din experți reprezentând actori-cheie de nivel local. Membrii consiliilor au două sarcini principale: să revizuiască rapoartele narative și să atribuie scoruri pentru fiecare standard pe baza acestor rapoarte.

Raportul reflectă evenimentele din perioada ianuarie-noiembrie 2025.

Procesul de monitorizare

Raportul a fost elaborat de partenerul local al proiectului în Republica Moldova – Asociația Promo-LEX, care a respectat metodologia comună pentru toate țările din Parteneriatul Estic. Raportul scoate în evidență schimbările survenite în mediul OSC-urilor din Republica Moldova în perioada decembrie 2024 - noiembrie 2025. Raportul evaluează 32 de standarde care fac parte din CSO Meter și oferă recomandări de optimizare pentru fiecare dintre cele 11 domenii vizate. Procesul a inclus colectarea datelor, interviuri, cercetare secundară, discuții în cadrul interviurilor de tip focus-grup, scurte schimburi de informații și analiza informațiilor colectate și a altor studii privind mediul OSC în perioada de referință.

Constatările și concluziile studiului nu vizează mediul de activitate al OSC-urilor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, care nu este controlată de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova.

Lista persoanelor intervievate

Natalia Postolachi (Directoare executivă, Asociația CASMED), Aliona Țurcan (Consultant senior, CICO.), Cătălina Molodoi, Lilia Curchi (Asociația Jurnaliștilor de Mediu), Tamara Morar (șefa Direcției Relații cu publicul Primăria mun. Bălți), Mihai Peicov (Director executiv al Asociației Inițiative Civice pentru Minoritățile Naționale), Natalia Postică (șefă adjunctă de direcție, CS), Angela Belobrov (șefă Departamentul înregistrare și licențiere a unităților de drept, ASP), Mihail Drăgan (șef Direcție înregistrare a unităților de drept, ASP), Veronica Ignat (șefa Secției înregistrări

organizații necomerciale, ASP), Cristina Borozan (Șef Serviciu identificare a beneficiarilor efectivi, ASP), Cristina Voroneanu (fostă angajată NDI Moldova).

Schimburi scurte de informații

Ana Spînu (Asociația CASMED), Ana Lupașcu (Direcția implementare politici și programe de tineret, Agenția Națională pentru Tineret), Irina Serebreanschi (Șefa Direcției studii parlamentare, Secretariatul Parlamentului), Rodica Jereghi (Șefă adjunct Biroul pentru Integrare Europeană), Irina Corobcenco (Analistă a discursului de ură, Asociația Promo-LEX), Vlada Ciobanu (Centrul pentru Politici și Reforme), Victor Tihoneac (Consultant superior, Ministerul Culturii), Sergiu Gurău (Întreprinderea socială „Floare de Cireș”), Arcadie Grama (Cancelaria de stat, oficiul teritorial Chișinău).

Acest raport a fost elaborat prin contribuția Consiliului Consultativ, din componența căruia fac parte actori-cheie de nivel local, pentru a se garanta faptul că recomandările și constatările reflectă situația per ansamblu pe țară:

- Andrei Brighidin (Director pentru dezvoltare, monitorizare și evaluare, Fundația Est-Europeană);
- Serghei Neicovcen (Director executiv, Centrul „Contact”);
- Tudor Lazăr (Director executiv, Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională (CICO));
- Natalia Răileanu (Președintă, Asociația „ProCimișlia”);
- Andrei Lutenco (Director executiv al Centrului de Politici și Reforme din Moldova);
- Irina Corobcenco (Analistă a discursului de ură, Asociația Promo-LEX);
- Vitalie Hotnogu (Coordonator, Asociația Cahul 2030);
- Natalia Postolachi (Directoare executivă, Asociația CASMED);
- Svetlana Ciobanu (Directoare executivă, AO Pas-cu-Pas Regiunea sud);
- Corina Erhan (Directoare executivă, Asociația de Dezvoltare și Inovație Socială)
- Irina Beșliu (Ofițer de proiect, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova) (*cu statut de observator*).

Raportul narativ de țară a fost revizuit de membrii Consiliului Consultativ din Republica Moldova și discutat la ședința din 31 octombrie 2025. Constatările și recomandările au fost revizuite și finalizate pe baza recomandărilor membrilor Consiliului Consultativ.

Procesul de acordare a scorurilor

Cercetătorul național și 10 membri ai Consiliului Consultativ din Moldova au evaluat fiecare standard din cele 11 domenii ale instrumentului CSO Meter, atât din perspectiva legislației, cât și a practicii. Scorul final al fiecărui standard a fost calculat conform unei formule în care punctajul acordat de cercetători are o pondere de 50%, iar media punctajelor acordate de membrii Consiliului Consultativ are, de asemenea, o pondere de 50%. Scorul fiecărui domeniu este apoi calculat ca valoarea medie a scorurilor finale ale fiecărui standard, fiind prezentat rotunjit la o zecimală în scopuri de raportare.

Pentru procedura de punctare este utilizată o scară de 7 puncte. Valorile extreme ale scării sunt concepute ca situație sau mediu extrem/ideal. De exemplu, (1) este un mediu extrem de nefavorabil (autoritar), în timp ce (7) este un mediu extrem de favorabil (ideal democratic) pentru OSC. Pentru mai multe informații despre instrumentul CSO Meter, procesul de notare și de calcul, vă rugăm să vizitați <https://csometer.info/>.

VI. REFERINȚE

LEGISLAȚIE

- Amendament la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative 381 din 17.12.2024, 17.03.2025, <https://www.parlament.md/preview?id=cob119fd-78a8-425a-8f87-d12b43eb4bc8&url=https://ep-sp.parlament.md/materials/638697240112970194/Documents/20250317161444.pdf&method=GetDocumentContent>
- Notificarea Cancelariei de stat 1304/OT4-104 din 06.06.2025 adresată Consiliului Municipal Chișinău
<https://www.facebook.com/share/v/16udQcGhKr/>
- CDL-AD(2023)008-e Republica Moldova – Aviz pe marginea proiectului de lege privind serviciul de informații și securitate, precum și a proiectului de lege privind activitatea contrainformativă și informativă adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 134-a Sesiune Plenară (Veneția, 10-11 martie 2023), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)008-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)008-e)
- CM/Del/Dec(2024)1492/H46-23,
[https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:\[%220900001680aec2of%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#{%22CoEIdentifier%22:[%220900001680aec2of%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})
- Codul contravențional al Republicii Moldova, 218/2008,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113262&lang=ro
- Codul de procedură penală, 122/2003,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126190&lang=ro
- Codul fiscal 1163/1997 al Republicii Moldova,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=79111&lang=ro
- Codul penal al Republicii Moldova, 985/2002,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109495&lang=ro
- Decizia Consiliului Municipal Chișinău 2/2 din 15.05.2025 cu privire la desfășurarea întrunirilor publice cu tematici sensibile referitoare la identitatea de gen și orientarea sexuală în municipiul Chișinău
https://www.chisinau.md/ro/preview_upload/279358/attached_files/6821dfc533c77.pdf
- Constituția Republicii Moldova, 1/1994,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro

- Decizia 126/24.04.2024 a Comisiei politice externe și integrare europeană, https://www.parlament.md/content/content/Decizie_CPEIE_consilii%20exper%C8%9Bi.pdf
- Decizia 233/29.05.2024 Comisiei administrație publică și dezvoltare regională, https://www.parlament.md/content/content/Decizie_CAPDR_consilii%20exper%C8%9Bi.pdf
- Decizia Consiliului Audiovizualului 160 / 26.05.2023 privind aprobarea Metodologiei de monitorizare a discursului de ură în conținuturile media audiovizuale, <https://consiliaudiovizual.md/wp-content/uploads/2023/05/Metodologia-de-monitorizare-a-discursului-care-incita-la-ura-in-continuturile-media-audiovizuale.pdf>
- Decizia Consiliului Audiovizualului 285 / 15.09.2023 privind aprobarea Metodologiei privind constatarea și evaluarea cazurilor de dezinformare în conținuturile audiovizuale, <https://consiliaudiovizual.md/wp-content/uploads/2023/09/Metodologia-privind-constatarea-si-evaluarea-cazurilor-de-dezinformare.pdf>
- Decizia Consiliului Audiovizualului din 26.04.2024, <https://consiliaudiovizual.md/news/postul-public-regional-tv-gagauzia-si-postul-local-atv-au-fost-sanctionate-pentru-raspandirea-dezinformarii-cu-100-000-de-lei/>
- Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj/eng>
- Dispoziția Guvernului 158/03.11.2023 cu privire la domeniile prioritare și angajamentele pentru guvernare deschisă pe anii 2023-2025, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139835&lang=ro
- Hotărâre de guvern 650/2023 cu privire la aprobarea Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139408&lang=ro
- Hotărârea Biroului permanent al Parlamentului 35/20.12.2023 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea consiliilor de experți pe lângă comisiile permanente, <https://parlament.md/ns-newsarticle-ANUN%C8%9A-privind-crearea-consiliului-de-exper%C8%9Bi-pe-1%C3%A2ng%C4%83-Comisia-juridic%C4%83,-numiri-%C8%99i-imunit%C4%83%C8%9Bi.nspx>
- Hotărârea Guvernului 1028/2023 cu privire la constituirea, organizarea și funcționarea Agenției pentru Securitate Cibernetică, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143785&lang=ro

- Hotărârea Guvernului 1213/2010 privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=118422&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 180/2024 cu privire la mecanismul de coordonare a procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și modul de organizare și funcționare a echipei de negociere în cadrul acestui proces,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142350&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 246/2010 cu privire la modul de aplicare a facilităților fiscale și vamale aferente realizării proiectelor de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110454&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 276/2025 pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Funcționarea Instituțiilor Democratice”
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148502&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 275/2025 pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Statul de drept”
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148501&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 274/2025 pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Reforma administrației publice”
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148499&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 308/2025 cu privire la aprobarea Programului de implementare pentru anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-20230 52/MDED/2025,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148811&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 313/2023 pentru modificarea unor hotărâri ale Guvernului (privind consolidarea capacităților Inspectoratului Social de Stat în contextul atribuirii competențelor de acreditare a prestatorilor de servicii sociale), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137150&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 317/2025 pentru aprobarea Instrucțiunii privind procedura de sistare a accesului la pagini web care conțin informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor și de eliminare a conținutului respectiv la sursă
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148739&lang=ro
- https://www.facebook.com/MinisterulDezvoltariiEconomiceSiDigitalizarii/photos/a-fost-lansat-sub-consiliul-consultativ-pe-inteligență-artificială-și-guvernanta/892869516221261/?_rdr Hotărârea Guvernului 322/10.II.2023 cu

privire la pilotarea centrelor unificate de prestare a serviciilor publice,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132798&lang=ro

- Hotărârea Guvernului 329/2024 cu privire la aprobarea Mecanismului de finanțare a distribuirii publicațiilor periodice din Republica Moldova pentru anul 2024, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143307&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 333/2024 cu privire la instituirea, organizarea și funcționarea Consiliului coordonator în domeniul securității cibernetice, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143430&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 441/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional de supraveghere video portabil „Camera de corp” și a Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea acestuia, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132264&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 49/2021 pentru aprobarea Regulamentului privind subvenționarea locurilor de muncă, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126874&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice UE, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150574&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 563/2025 Pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150592&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 564/2024 privind aprobarea conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144700&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 656/2022 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133924&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 672/2017 pentru aprobarea reglementărilor cu privire la Registrul de Stat al Actelor Locale, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128145&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 711/19.10.2022 privind aprobarea Regulamentului privind modul de administrare a Fondului Național pentru Mediu, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137300&lang=ro

- Hotărârea Guvernului 829/2023 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139891&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 845/2023 - Pentru aprobarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile pentru perioada 2024-2027,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141016&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 94/2025 modifică Regulamentul cu privire la mecanismul desemnării procentuale,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147371&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 947/2018 cu privire la constituirea Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129950&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 955/28.12.2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul de stat al unităților de drept”,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135259&lang=ro
- Hotărârea Guvernului 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro
- Hotărârea Guvernului nr. 435/2023 pentru modificarea HG 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137916&lang=ro
- Hotărârea Guvernului nr. 834/2014 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale implementate de asociațiile obștești,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=118617&lang=ro
- Hotărârea Parlamentului 149/2023 privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137492&lang=ro
- Hotărârea Parlamentului 286/2024 privind declararea stării de urgență,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146220&lang=ro
- Hotărârea Parlamentului 391/2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141253&lang=ro

- Hotărârea parlamentului 454/2023 cu privire la aprobarea Programului legislativ al Parlamentului pentru anul 2024,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141350&lang=ro
- Ordinul Ministerului Educației și Cercetării 1571/2025 cu privire la modificarea Ordinului ministrului tineretului și sportului nr.T/525/A/2014 privind organizarea și funcționarea Comisiei de certificare și a modelului Certificatului de instituție gazdă a activității de voluntariat
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145638&lang=ro
- Legea 221/2025 pentru modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150262&lang=ro
- Proiect de lege cu privire la activitatea de voluntariat 295/2025
<https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=c2898f2f-7a46-49c5-b3dc-ae0ab92c5276>
- Lege 100/2025 pentru modificarea unor acte normative (combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și a aspectelor conexe acestuia)
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148941&lang=ro
- Lege 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144681&lang=ro
- Lege 218/2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106326&lang=ro
- Lege 223/2017 privind modificarea și completarea unor acte normative,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=101472&lang=ro
- Lege 299/2022 privind prevenirea pierderii și risipei de alimente,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132168&lang=ro
- Lege 66/2023 pentru modificarea unor acte normative,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136851&lang=ro
- Lege privind contractele de furnizare de conținut digital și de servicii digitale 08.II.2024,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145889&lang=ro
- Legea 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148946&lang=ro
- Legea 1129/2000 sindicatelor,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138548&lang=ro

- Legea 121/2010 voluntariatului,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=23974&lang=ro
- Legea 131/2015 privind achizițiile publice,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139898&lang=ro
- Legea 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=10607&lang=ro
- Legea 136/2023 privind Serviciul de Securitate și Informații al Republicii, Moldova
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137512&lang=ro
- Legea 136/2024 pentru modificarea unor acte normative (Codului Penal și a Codului Contravențional),
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143519&lang=ro
- Legea 139/2007 asociațiilor de economii și împrumut
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144419&lang=ro#
- Legea 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108161&lang=ro
- Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137908&lang=ro
- Legea 148/2024 pentru modificarea unor acte normative (facilitarea donării de alimente),
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143894&lang=ro
- Legea 165/2023 privind avertizorii de integritate,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138148&lang=ro
- Legea 17/02.02.2023 cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135808&lang=ro
- Legea 172/2018 pentru modificarea unor acte legislative,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105528&lang=ro.
- Legea 179/2023 privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă, externă,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138152&lang=ro
- Legea 181/2023 privind serviciile de finanțare participativă,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138188&lang=ro
- Legea 182/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structura, limita de personal și modul de finanțare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129120&lang=ro

- Legea 187/2022 cu privire la condominiu
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148246&lang=ro#
- Legea 200/2024 pentru modificarea Legii privind prevenirea și combaterea criminalității informatice,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144568&lang=ro,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144598&lang=ro
- Legea 219/2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109747&lang=ro
- Legea 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133261&lang=ro
- Legea 221/2025 pentru modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova 174/2018,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150262&lang=ro
- Legea 239/2008 privind transparența în procesul decizional,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro
- Legea 241/2007 comunicațiilor electronice,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125279&lang=ro
- Legea 242/2023 privind Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării și privind modificarea unor acte normative,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138661&lang=ro
- Legea 243/1994 presei,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109428&lang=ro
- Legea 252/2025 pentru modificarea unor acte normative
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro
- Legea 26/2008 privind întrunirile,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110166&lang=ro
- Legea 3/2016 cu privire la Procuratură,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140236&lang=ro
- Legea 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110418&lang=ro
- Legea 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=97401&lang=ro

- Legea 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126245&lang=ro
- Legea 50/2024 cu privire la Fondul pentru subvenționarea mass-mediei,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143004&lang=ro
- Legea 54/2003 privind contracararea activității extremiste
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148960&lang=ro#
- Legea 59/2012 privind activitatea specială de investigații,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110235&lang=ro
- Legea 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110494&lang=ro
- Legea 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=83916&lang=ro
- Legea 71/2025 pentru modificarea Legii 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149565&lang=ro
- Legea 72/2025 comunicațiilor electronice,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148392&lang=ro
- Legea 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111777&lang=ro
- Legea 82/2017 integrității,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120706&lang=ro
- Legea 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122391&lang=ro
- Legea 976/2000 patronatelor,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64325&lang=ro
- MDED, „Cartea Albă privind governanța datelor și inteligența artificială”,
https://drive.google.com/file/d/1MDEGQ3snOiYXeM5G1YZfV8yH6ZFWxVTJ/view?usp=share_link
- Ordinul Ministerului Educației și Cercetării 1571/2024 cu privire la modificarea Ordinului ministrului tineretului și sportului nr.T/525/A/2014 privind organizarea și funcționarea Comisiei de certificare și a modelului Certificatului de instituție gazdă a activității de voluntariat
- Ordinul ASP 573/04.09.2023

- Ordinul MC 13/2024 privind aprobarea Regulamentului cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor culturale implementate de organizațiile necomerciale,
<https://mc.gov.md/sites/default/files/file-cloud/reg-pro-cult-onc-24-.rar>
- Ordinul MDED 91/23.07.2024 <https://mded.gov.md/ordin-de-instituire/>
- Ordinul MEC 419/28.04.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a concursurilor de proiecte pentru organizațiile de tineret,
https://mec.gov.md/sites/default/files/program_de_granturi_semnat_1.pdf
- Ordinul MEC 525/2014 cu privire cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei de certificare și a modelului Certificatului de instituție gazdă a activității de voluntariat,
<https://mecc.gov.md/ro/content/voluntariat>,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126377&lang=ro
- Ordinul Ministerului Tineretului și Sportului 525/2014 Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de certificare și modelul Certificatului instituțiilor gazdă privind activitatea de voluntariat,
<https://mecc.gov.md/ro/content/voluntariat>,
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126377&lang=ro
- Ordinul 27 /30.01.2025, Regulamentul privind organizarea și desfășurarea Programului național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active
<https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Regulament-Program-Granturi-2025.docx>
- Proces verbal 2 / 27.12.2023, Consiliul pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului
https://gov.md/sites/default/files/media/documents/2025-05/consiliul_174_2021_-_proces-verbal_nr._2_din_27.12.2023.pdf
- Proces - verbal nr. 4/20.03.2024, Consiliul pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului
https://gov.md/sites/default/files/media/documents/2025-05/consiliul_174_2021_-_proces-verbal_nr._4_din_20.03.2024.pdf
- Proiect de Lege privind statutul agenților străini IOI/2025,
<https://www.parlament.md/material-details-md.nsp?param=21fa86ed-8c64-413e-b19a-a796e037c1fb>
- Proiectul de Cod cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului 221/2024,

<https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=73466ef3-3d82-4f44-8fe4-aca677ab9076>

- Proiectul de hotărâre 76/2025 privind constituirea Comisiei de anchetă pentru investigarea circumstanțelor atacului fără precedent asupra democrației, independenței și securității naționale a Republicii Moldova prin intermediul finanțării externe suspicioase și netransparente din partea agenției USAID și rețelei „SOROS” <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=aa257402-ca3f-41ce-b849-9af2e925b240>
- Proiectul de lege privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor, <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-de-lege-privind-protectia-datelor-cu-caracter-personal-prelucrate-in-scopul-prevenirii-si-combaterii-infracțiunilor/14431>
- Proiectul de lege 133 pentru modificarea Legii privind achizițiile publice nr.131 din 03.07.2015 (art.65), <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=b1fc57f8-f71c-4403-8e24-820454701019>
- Proiectul de lege 294/2025 cu privire la organizarea și desfășurarea unor evenimente publice <https://www.parlament.md/material-details-md.nspx?param=7818eeeb-af0e-4a8e-be44-ad5c805fc25b>
- Proiectul de lege 295/2025 cu privire la activitatea de voluntariat
- Proiectul de lege 86/2025 pentru modificarea Legii nr. 26/2008 privind întrunirile (art.8), <https://www.parlament.md//material-details-md.nspx?param=b8d39a98-563c-44e4-bc8c-e43473ec117d>
- Regulamentul Uniunii Europene 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>
- Regulamentului (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021, care stabilește prevederi privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (Titlul III, Capitolul II) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1060>

CERCETĂRI, RAPOARTE

- Asociația Promo-LEX, Activitatea Parlamentului de Legislatura a XI-a: Bune practici și recomandări, 2025, <https://promolex.md/activitatea-parlamentului-de-legislatura-a-xi-a-bune-practici-si-recomandar/>
- Asociația Promo-LEX, „Raport anual „Monitorizarea activității Parlamentului pentru legislatura a XI-a, în perioada august 2023 – iulie 2024”, 2024 <https://promolex.md/raport-monitorizarea-activitatii-parlamentului-de-legislatura-a-xi-a-august-2023-iulie-2024/>
- Asociația Promo-LEX, Analiză, Prevenirea și combaterea discursului de ură online în Republica Moldova, 2025 https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/06/analiza_combaterea_du_online_in_republica_moldova_2025.pdf
- Asociația Promo-LEX, Matricea Drepturilor Digitale și Foaia de Parcurs privind Drepturile Digitale în Republica Moldova / 2025, <https://promolex.md/matricea-drepturilor-digitale-si-foaia-de-parcurs-privind-drepturile-digitale-in-republica-moldova-2025/>
- Cancelaria de stat Raport privind asigurarea în anul 2024 a transparenței în procesul decizional de către autoritățile administrației publice centrale, 2025 https://old.cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_t_tpd_apc_2024.pdf
- Cancelaria de Stat, „Informație generalizată privind acordarea de către stat a finanțării nerambursabile organizațiilor necomerciale pe parcursul anului 2023”, 2024, https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/info_fn_proiecte_on_2023.pdf
- Cancelaria de stat, Mariana Rostas, „GFA-Group GmbH (cu finanțarea GIZ Moldova) Raport analitic (preliminar) particip.gov.md”, 2024
- Cancelaria de Stat, „Raport cu privire la gradul de conformitate cu prevederile legale a site-urilor oficiale ale autorităților publice”, 2024
- Cancelaria de stat, „Raport de autoevaluare privind implementarea Planului de acțiuni pentru Guvernare Deschisă 2023-2025”, 2024. https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/raport_intermediar_de_autoevaluare_a_implementarii_pagd_2023-2025.pdf
- Cancelaria de Stat, „Raport privind implementarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile (PDOSC) pentru perioada 2024-2027 (anul 2024)”, 2025

<https://gov.md/sites/default/files/Filepdf/RAPORT%20implimentarea%20PDOSC%20anul%202024%20.pdf>

- Cancelaria de Stat, Informația privind analiza datelor statistice din Registrul cererilor de comunicare a informațiilor de interes public a Cancelariei de Stat, pentru anul 2024 (2025) https://gov.md/sites/default/files/users-media/media-13/informatie_aiip_2024_o.pdf
- Centrul Contact, „Sondaj: Ce cred moldovenii despre OSC-uri?”, 2024, <https://contact.md/sondaj-pestre-50-la-suta-dintre-moldoveni-au-incredere-in-osc-uri/>
- Centrul de Politici și Reforme, Asociația Promo-LEX, Raport privind desfășurarea Marșului Pride 2025 <https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/08/raport-privind-desfasurarea-marsului-moldova-pride-2025-2.pdf>
- Centrul de Politici și Reforme, Asociația Promo-LEX, Raport: Libertatea întrunirilor 2024, <https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/04/raport-intruniri-2024.pdf>
- CJI, Raport privind mecanismele de suspendare/revocare a licențelor de emisie a furnizorilor de servicii media audiovizuale aflați sub jurisdicția Republicii Moldova, 2025, <https://cji.md/raport-privind-mecanismele-de-suspendare-revocare-a-licentelor-de-emisie-a-furnizorilor-de-servicii-media-audiovizuale-aflati-sub-jurisdicia-republicii-moldova/>
- CNPDCP, „Raport anual de activitate 2023”, https://datepersonale.md/wp-content/uploads/2024/03/raport_de_activitate_2023_romweb.pdf
- CNPDCP, „Raport anual de activitate 2024”. https://datepersonale.md/wp-content/uploads/2025/03/raport_de_activitate_RO_web.pdf
- Consiliul European, „Proiect Studiu privind aspectele practice ale asigurării transparenței în procesele decizionale ale autorităților publice centrale și locale”, 2024
- Consiliului European, Studiul de evaluare privind aspectele practice ale asigurării transparenței în procesele de luare a deciziilor de către autoritățile publice centrale și locale. , 2024, <https://rm.coe.int/baseline-evaluation-report-moldova/1680bof65c>
- CPR Moldova, „Șapte măsuri pentru o participare publică eficientă”, 16.08.2024, <https://cpr.md/publicatii/sapte-masuri-pentru-o-participare-publica-eficienta>

- Cristina Durnea, Propunere de Politici Publice / Reglementarea serviciilor media audiovizuale neliniare și a platformelor de partajare video în Republica Moldova: În căutarea echilibrului delicat între apărarea unor drepturi digitale și posibila limitare a altora. <https://promolex.md/propunere-de-politici-publice-reglementarea-serviciilor-media-audiovizuale-neliniare-si-a-platformelor-de-partajare-video-in-republica-moldova-in-cautarea-echilibrului-delicat-intre-apararea-unor-d/>
- CRJM, „Libertatea de exprimare a mass-mediei în fața justiției”, 2024, <https://crjm.org/libertatea-de-exprimare-a-mass-mediei-in-fata-justitiei-cum-combatem-procesele-judiciare-menite-sa-reduca-la-tacere-jurnalistii/23189/>
- DCAF, „Evaluarea strategică a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova”, 2021
- ECNL, ICNL, „Evaluarea cadrului legal pentru filantropie în Moldova”, 2024, <https://ecnl.org/sites/default/files/2024-10/Environment%20for%20Philanthropy%20in%20Moldova%20-%20Assessment%20Report%20by%20ECNL%20and%20ICNL.pdf>
- Eco Visio, „Cartea albă pentru antreprenoriatul social”, 2022, <https://drive.google.com/file/d/Im-dRZgx5PjENWESNoO8Wix9ogF3Soar/view>.
- Expert Grup, „Mecanisme Fiscale de Stimulare a Filantropiei” 2011, https://www.expert-grup.org/media/k2/attachments/Mecanisme_fiscale_de_stimulare_a_filantropiei.pdf.
- Freedom House Moldova, „INDICELE ACCESULUI LA INFORMAȚIE: măsurarea transparenței instituțiilor publice în Republica Moldova”, 2022, https://freedomhouse.org/sites/default/files/2022-11/fh-Moldova_Access-to-Info-Report-2022_Rom-v2.pdf
- Freedom House Moldova, „INDICELE ACCESULUI LA INFORMAȚIE: măsurarea transparenței instituțiilor publice în Republica Moldova”, 2023, https://freedomhouse.org/sites/default/files/2023-12/fh-Moldova_Access-to-Info-Report-12-2023_Eng.pdf
- Freedom House Moldova, „INDICELE ACCESULUI LA INFORMAȚIE: măsurarea transparenței instituțiilor publice în Republica Moldova”, 2024, https://freedomhouse.org/sites/default/files/2024-11/Moldova_FOII_report_2024_Rom_FINAL.pdf
- Global Expression Report 2024, <https://www.globalexpressionreport.org/regions-europe-and-central-asia>

- Ilie Chirtoacă, Propunere de Politici Publice / Aplicarea inteligenței artificiale în instanțele de judecată din Republica Moldova: Oportunități și riscuri pentru calitatea justiției și drepturile omului, <https://promolex.md/propunere-de-politici-publice-aplicarea-inteligenței-artificiale-in-istanțele-de-judecata-din-republica-moldova-oportunitati-si-riscuri-pentru-calitatea-justitiei-si-drepturile-omului/>
- Inspectoratul Control Financiar de Stat, „Raport de monitorizare a implementării mecanismului de desemnare procentuală”, 2024, <https://icfs.gov.md/content/raport-de-monitorizare-implementarii-mecanismului-de-desemnare-procentuala>
- Institutul de Politici Publice, „Barometrul Opiniei Publice”, octombrie 2024, <https://ipp.md/2024-10/barometrul-opinii-publice-2024/>
- Institutul de Politici Publice, Barometrul Opiniei Publice, septembrie 2025, https://ipp.md/wp-content/uploads/2025/09/BOP_09.2025_anexe.pdf
- ITU, „Republica Moldova Profilul de dezvoltare digitală a țării”, 2021, <https://www.itu.int/en/ITU-D/Regional-Presence/Europe/Documents/Events/2021/Regional%20Innovation%20Forum/Moldova.pdf>
- MONEYVAL, „AML and CTF measures Republic of Moldova, 2nd Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating Follow-up Report”, May 2024, <https://rm.coe.int/moneyval-2024-4-md-5thround-2ndenhfur/1680b05e46>
- OAP, Concept privind Apărătorii Drepturilor Omului, 2024, <https://ombudsman.md/post-document/concept-privind-aparatorii-drepturilor-omului/>
- OSCE/ODIHR Opinia-Nr.: FOPA-MDA/486/2023, <https://www.osce.org/files/f/documents/7/1/557856.pdf>
- Parlamentul Republicii Moldova, Fișă informativă cooperarea dintre Parlament și societatea civilă Semestrul I 2025, [https://www.parlament.md/content/SPRM2025/DSP/Fi%C8%99%C4%83%20informativ%C4%83_Societatea%20civil%C4%83%20\(3\).pdf](https://www.parlament.md/content/SPRM2025/DSP/Fi%C8%99%C4%83%20informativ%C4%83_Societatea%20civil%C4%83%20(3).pdf)
- Serviciul Fiscal de Stat, „Raport, Rezultatele desemnării procentuale în anul 2023”, 2023, <https://sfs.md/uploads/files/rapoarte/raport%20desemnarea%20procentuala%202023.pdf>
- Serviciul pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, „Raportul privind evaluarea națională a riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului 2022”, <http://spscb.gov.md/ro/news/raportul-privind-evaluarea->

[na-ional-a-riscurilor-in-domeniul-sp-l-rii-banilor-i-finan-rii-
terorismului?fbclid=IwARoQ2RvREUxzooq9PDeimzt_vDGwve4HjN-
iL7yILdy8Zq7sJLdQIvdgWDY](https://www.spcsb.gov.md/ro/news/prezentarea-raportului-de-evaluare-a-riscurilor-in-sectorul-necomercial)

- SPCSB, Raportul de evaluare a riscurilor în sectorul necomercial, 2025
<https://www.spcsb.gov.md/ro/news/prezentarea-raportului-de-evaluare-a-riscurilor-in-sectorul-necomercial>
- United Nations E-Government Survey, <https://www.undp.org/moldova/our-focus/digitaltransformation>